

MOTTO:

Americanii vor lupta și vor ucide atunci când se vor simți amenințați sau insultați, dar apărarea democrației peste mări și țări este un concept mult prea abstract și costisitor pentru ei.

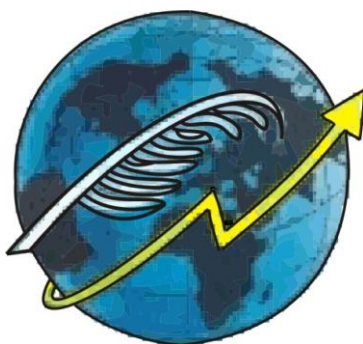
(Americans will fight and kill if they feel themselves directly threaten or insulted, but preserving democratic order across oceans might eventually become too much for an abstract and costly enterprise for them.)

Robert Kaplan, *America's Darwinian Nationalism*

DINCOLO DE ORIZONTURI

REVISTĂ DE OPINII

Anul VI/NUMĂRUL 11 - APRILIE 2021

Publicație bianuală a Asociației Diplomaților Militari în Rezervă și în Retragere
„Alexandru Ioan Cuza”

CONSILIUL EDITORIAL:

Prof. dr. Ioan Mircea PAȘCU

General (ret) dr. Decebal ILINA

General (ret) prof. univ. dr. Sergiu MEDAR

General (r) dr. ing. Gheorghe SAVU

General locotenent (r) ing. Iulian-Cristian DINCOVICI

General maior (ret) Mihaiu MĂRGĂRIT

General maior (r) prof. univ. dr. Adriean PÂRLOG

General maior (ret) prof. univ. dr. Gheorghe NICOLAESCU

General de brigadă (ret) Gheorghe VĂDUVA

General de brigadă (ret) Florin CIȘMIGIU

Colonel (r) prof. univ. dr. Teodor REPCIUC

Colonel (r) ing. Petre JOIȚA

REDAȚIA:

Redactor șef: General de brigadă (r) Dan NICULESCU

Secretar de redacție: Colonel (r) Ion TOADER

Responsabil de număr: General de brigadă (ret) Vasile ILIEȘ

Colegiul de redacție: Colonel (r) Constantin MOLDOVEANU

Colonel (r) Antonio MARINESCU

Colonel (ret) Ion SCARLAT

Tehnoredactarea: Aurelia SPĂȚARU

CUPRINS:

EDITORIAL	5
ORIZONTURI GEOPOLITICE	9
* Misiuni ale forțelor armate pe timpul pandemiei - Gl. mr. ing. (r) Teodor PALADE.....	9
* Diaspora Republicii Moldova a trimis geopolitica pe rândul din spate al istoriei - Col (r) Antonio MARINESCU.....	17
* Conflictul din Nagorno-Karabakh - Col (r) Ion SCARLAT.....	21
* Regiunea Caucaz și importanța ei pentru România - Col. (r) Antonio Marinescu.....	30
* Japonia între ciocan și nicovală, partea I, Zona Asia de Sud-Est: tendințe în sfera militară - Gl.bg. (r) Dan NICULESCU.....	34
* Japonia între ciocan și nicovală, partea a II-a, Triada amenințărilor la adresa Japoniei - Gl.bg. (r) Dan NICULESCU.....	42
* Strategia SUA pentru zona Indo-Pacific - Gl.bg. (r) Dan NICULESCU...	49
* Despre războiul electronic - Gl. mr. (r) dr. Adrian-Leonard BANTAȘ.....	53
* Acțiuni ale diplomaților Federației Ruse declarați „persona non grata” și expulzați recent, reacții la reciprocitate luate de Moscova - Col. (r) Constantin MOISA.....	64
OPINII	73
* Eșecul imaginației și lipsa avertismentului strategic, cauze ale surprizei în domeniul securității - Gl. mr. (r.) prof. univ. dr. Adriean PÂRLOG	73
* Dezinformarea componentă de bază a războiului informațional, scurt istoric, încercări de definire, partea I - Gl. mr. (ret) prof. univ. dr. Gheorghe NICOLAESCU.....	80
ISTORIE	88
* Contribuția lui Costache Negri la Unirea Principatelor și făurirea statului român modern - Col. (r.) Cristache GHEORGHE.....	88
NOUTĂȚI MILITARE	93
PREZENTARE DE CARTE	114

EDITORIAL

În decursul istoriei, Europa a trecut printr-un lung șir de încercări de unificare a continentului soldate toate cu eșecuri, unele mai dureroase decât altele. A fost o luptă continuă între tendințele de unificare și cele de fragmentare. Odată cu apariția Uniunii Europene (UE) se părea că în sfârșit am ieșit la liman și suntem pe cale de a realiza visul unității continentale. Pentru un moment istoric s-a crezut că prin înființarea UE blestemul s-a destrămat, că procesul este ireversibil și că acesta va instaura o epocă de bunăstare și prosperitate generală. Era pentru prima dată în istoria continentului când statele europene nu se uneau în urma acțiunii militare a unei puteri dominante, ci în baza unui proces de unificare centrat pe principii și mecanisme democratice. Pentru prima dată efortul de unificare continental se baza pe valori comune, piață comună, instituții politice comune și un set de norme juridice general acceptate.

UE părea a fi cel mai de succes exemplu de bloc regional, rezultat al înțelepciunii politice forjate în cuptorul ultimei catastrofe continentale reprezentată de Al Doilea Război Mondial. UE putea constitui un model global de unificare și integrare regională.

Procesul politic prin care liderii europeni au reușit să edifice UE ca bloc de state naționale în care se asigura dezvoltarea, prosperitatea, eliminarea granițelor naționale, respectând totodată particularitățile, cultura și tradițiile fiecărui stat, putea fi reprodus la scară planetară.

La fel ca în basme, totul a mers bine până la un moment dat când presiunile internaționale au început să sădească neîncrederea liderilor și popoarelor în Uniune.

Eterna luptă dintre tendințele de integrare versus cele de fragmentare, de data aceasta cu sensul de dezagregare, începuse să se manifeste din nou pe bătrânul continent. Această luptă care de veacuri a măcinat Europa și a dus-o de la măreție la secătuirea puterilor sale vitale poate fi un semn al lipsei de maturitate a civilizației noastre, care aspiră spre o unitate pentru care încă nu este pregătită politic, social, ideologic, cultural, religios, etc.

Analizând tendințele actuale constatăm că UE se află într-o perioadă de trecere de la success la ambivalență strategică, în care semnalul de dezintegrare deja a fost dat de Marea Britanie prin BREXIT și de creșterea euroscepticismului la nivel politic și social. Revenirea la aceste sentimente

distructive a fost încurajată de adevărate cutremure politice, economice și sociale care și-au pus amprenta pe evoluția UE, pe modelele de gândire ale liderilor și maselor populare ce formau acest bloc. Evenimente precum crizele economice, războaiele în care NATO a fost angrenat, Primăvara Arabă, Ucraina, Brexit, pandemia, au accentuat divergențele dintre UE și SUA, au generat efecte periculoase ce se credeau depășite în UE precum autoritarism și populism, separatism și pretenții teritoriale, extremism, valuri succesive de imigranți, islamofobia, dar și concepte politice interne dăunătoare precum Europa cu mai multe viteze, etc. Brexitul (2016) a însemnat momentul în care proiectul de a realiza ordinea europeană nu numai că a pierdut cadența, dar a transformat UE în epicentrul unei crize sistemice.

Adevărul este că toate crizele politice, economice, sociale ce s-au manifestat succesiv în ultimii 20-30 de ani erau previzibile. Omenirea începuse un proces de reșezare a echilibrelor geopolitice, se prefigura un nou echilibru global de forțe, apăreau alianțe noi, se petreceau schimbări dramatice în ordinea de putere mondială și apăreau conflicte culturale, religioase și de sistem. Cu toate acestea, liderii europeni au fost prinși, cel puțin în primele faze ale schimbărilor ce se prefigurau, fără soluții viabile, cu instituții fără flexibilitatea impusă de dinamismul schimbărilor, birocratizate și uneori fără voința politică necesară pentru de a acționa cu fermitate.

Treptat, crizele politice și economice globale s-au transformat în crize europene și acestea au generat dubii, neîncredere, contestare în rândul statelor membre, atât la nivelul elitelor conducătoare cât și al maselor populare. Au apărut întrebări la care nu s-au putut oferi răspunsuri mulțumitoare: Cine este responsabil pentru criză? Cum vor fi acoperite costurile economice? Care este rolul instituțiilor naționale și a celor comunitare în luarea deciziilor? Cum pot fi controlate consecințele politice ale crizelor? Cum poate fi oprită tendința statelor de a da prioritate intereselor proprii în detrimentul celor comunitare? De ce regimurile autoritare sunt mai eficiente decât cele democratice?

Deocamdată UE este o instituție funcțională, capabilă să mențină coeziunea blocului. Dovada cea mai concludentă este dată de modul eficient în care conduce lupta împotriva actualei pandemii generate de virusul COVID-19. Întrebarea este cum va gestiona acumularea de tensiuni ce va exploda cu o forță greu de anticipat după ce pandemia se va termina. Sunt foarte multe nemulțumiri și frustrări care se acumulează și care așteaptă doar momentul propice pentru a refula. Sociologii estimează că

nemulțumirile acumulate în timpul pandemiilor nu se manifestă pe durata acestora, ci la 2-3 ani după ce acestea se încheie.

Făcând recurs la istorie, putem constata că de câte ori actorii europeni se disociază de destinul lor continental pentru a se concentra pe interesele lor naționale, nu numai că alimentează apariția unor crize intra-europene, dar se crează și condițiile propice pentru creșterea dramatică a tensiunilor interne. Fostul cancelar german, Helmut Schmidt, afirma în 1985: „...este o himeră să credem că țările occidentale pot avea succes dezvoltându-se numai pe baze naționale; dar tot o himeră este să ne imaginăm că putem avea succes fără o Mare Strategie comună”. Aceasta înseamnă că pentru UE nu este nevoie numai de coeziune, piață comună, instituții comunitare consolidate, dar și de unitate în promovarea intereselor sale în exterior. UE are nevoie de o politică externă europeană care să promoveze interesele europene. De fapt, criza din Ucraina și Primăvara Arabă au demonstrat că UE nu poate rezista ca o oază de bunăstare, echilibru și prosperitate într-o regiune aflată în plină criză. La Forumul economic de la Davos, Antonio Guterres, Secretarul General al Națiunilor Unite sublinia faptul că „...ne aflăm într-o lume în care provocările globale sunt din ce în ce mai integrate, în timp ce răspunsurile la aceste provocări sunt din ce în ce mai fragmentate. Dacă această situație nu va fi stopată rezultatul va fi dezastrul”.

Necesitatea înființării „Statelor Unite ale Europei” a fost remarcată și de fostul premier britanic, Wilson Churchill, dar din păcate liderii politici britanici actuali experimentează o formă de amnezie politică păguboasă, dar nu lipsită de un anumit sens dat de experiența britanică în domeniul relațiilor internaționale. Dincolo de bine sau rău, anul trecut (2020) documentele de ieșire a Marii Britanii din UE au fost semnate și parafate. Urmărilor le vom vedea nu după mult timp.

Brexitul nu poate fi înțeles numai ca părăsire a comunității de către un singur stat membru, ci ca o ruptură strategică. Momentul în care s-a produs acest divorț a fost cât se poate de rău ales, atât pentru Marea Britanie, cât și pentru UE a cărei poziție de putere strategică este puternic contestată la nivel global. În plus, desprinderea Marii Britanii de Uniune înseamnă că UE nu va mai avea doi membri în Consiliul de Securitate al ONU, ci numai unul. Brexitul este și o schimbare socio-demografică a UE, iar exemplul oferit de Londra poate fi contagios în condițiile în care numărul euroscepticilor este în creștere. O eventuală dezintegrare la scară continentală ar putea determina o fragmentare la nivelul statelor naționale, ceea ce va însemna formarea de noi alianțe, intensificarea mișcărilor separatiste, conflicte armate, noi zone de influență și altele.

Astfel s-a ajuns în situația în care UE, dintr-o poveste de succes în stabilirea ordinii continentale s-a transformat într-un centru de propagare a crizelor de sistem.

Această transformare psihologică a determinat anumite țări (mai ales cele fragile economic, aflate la periferia eurozonei) să nu mai privească apartenența la UE ca generatoare de progres și prosperitate, ci ca o povară.

Declinul UE a început, dar prăbușirea nu se va întâmpla curând, ceea ce poate justifica speranța că procesul este reversibil. Supraviețuirea UE reformată, mai puțin arogantă și egoistă ar fi spre binele tuturor. Acest lucru s-ar putea întâmpla odată cu dispariția reflexelor coloniale care încă alimentează goliile marilor puteri europene.

Indiferent din ce unghi de vedere am privi viitorul apropiat și mediu, evoluțiile continentale nu vor fi liniștitoare. Odată apele tulburate, nu se limpezesc repede. De aceea liderii noștri ar trebui să dea dovadă de prudență, echidistanță în politica externă, patriotism și clarviziune. Nu trebuie să facem compromisuri cu drepturile noastre suverane, nici să punem toate merele într-un singur coș, fiindcă am mai făcut așa și ne-am trezit lipsiți de drepturile cuvenite prin jertfele făcute în Marele Război, cu țara ciuntită și cu 40 de ani de comunism.

Lordul Palmerston, fost prim ministru al Marii Britanii, spunea despre țara sa: „Noi nu avem nici aliați, nici inamici eterni; numai interesele noastre sunt constante și eterne”. Pentru liderii de la Bruxelles armonizarea intereselor naționale cu cele colective este singura cale ce poate duce către o reformă durabilă a UE.

Gl.Bg. (r) Dan Niculescu

ORIZONTURI GEOPOLITICE

MISIUNI ALE FORȚELOR ARMATE PE TIMPUL PANDEMIEI

Gl. mr. ing. (r) Teodor PALADE

„Atunci când statul civil e slab și nu se bucură de mare credibilitate și încredere, ca în cazul României, și dacă acest stat are o tradiție democratică fragilă și o moștenire autoritară, atunci mulți cetățeni vor avea tendința de a vedea în armată o soluție în situații de criză” (Profesorul de istorie elvețian Oliver Jens Schmitt, specializat pe problematica statelor est-europene).

Este firesc ca pe timpul situațiilor de criză, așa cum sunt pandemiile, toate instituțiile statului, în special instituțiile de forță, să primească misiuni specifice uneori complet diferite de sarcinile lor de bază.

Cât de justificată este, constituțional și ca eficiență, utilizarea armatei în situații de pandemie?

La o primă vedere, întrebarea pare a fi lipsită de sens. În esență, armata există pentru a interveni în situații de criză majoră. Iar pandemia reprezintă, dincolo de orice alte considerente, o asemenea situație. Totuși, în actele oficiale fundamentale ale multor state, intervenția forțelor armate în alte situații decât războiul este strict limitată. Restricțiile au ca principal motiv eventualele efecte nedorite ale unei intervenții militare scăpate de sub control și pericolele reale pentru existența unui stat de drept atunci când s-ar produce abuzuri.

Constituția României, la art. 118, al. (1), precizează: *Armata este subordonată exclusiv voinței poporului pentru garantarea suveranității, a independenței și a unității statului, a integrității teritoriale a țării și a democrației constituționale. Este strict stabilită. În condițiile legii și ale tratatelor internaționale la care România este parte, armata contribuie la apărarea colectivă în sistemele de alianță militară și participă la acțiuni privind menținerea sau restabilirea păcii.*

În directă relație cu art. 118 din Constituție, Tratatul de Constituție comentată și adnotată precizează: *„Subordonarea armatei voinței suverane*

a poporului și constituționalizarea acestei legături arată foarte clar că forțele armate ale statului român nu pot fi instrumente aflate la dispoziția autorităților publice, care ar avea astfel vocația și latitudinea să se folosească de armată împotriva poporului pentru a-și satisface interese politice, fără legătură cu cele împărtășite de popor”.

Conform celor susținute de Prof. Petre Duțu de la Centrul de Studii Strategice de Apărare și Securitate, din cadrul Universității Naționale de Apărare „Carol I”, în amplul studiu intitulat Conducerea administrativă a Armatei în situații de criză și război⁽¹⁾ activitatea Armatei României în situații de criză are un „semnificativ și profund caracter legal”. Argumentele sale, pe care le putem accepta în totalitate sau nu, sunt: întreaga activitate a armatei se organizează și desfășoară potrivit prevederilor constituționale și a celorlalte legi referitoare la apărarea națională și colectivă; legalitatea activității armatei în timpul stării de asediu sau stării de urgență rezidă în faptul că toate structurile chemate să acționeze sunt constituite în baza unor prevederi legale; activitatea armatei pe timpul stării de urgență sau de asediu se află sub controlul instituțiilor statului abilitate; legile referitoare la starea de urgență și starea de asediu precizează care sunt obligațiile și răspunderile armatei pe timpul instituirii acestor stări.

Înscrisurile legislative privitoare la utilizarea armatei pe timp de pace pot fi foarte diferite. Privind înspre Occident, constatăm că în Germania este stabilit în mod expres regimul constituțional al forțelor armate atunci când este decretată „starea de apărare sau de tensiune” și, în fine, sunt precizate condițiile în care pot fi angajate forțele armate pentru a sprijini Poliția și Corpul Federal de Protecție a Frontierelor, reținându-se că trebuie să fie vorba de un caz de pericol pentru menținerea ordinii constituționale, liberale și democratice a Federației și a Landurilor, pericol creat „de răsculați organizați și înarmați militărește”⁽⁵⁾; în Austria sunt reglementate condițiile în care armata federală poate face apel la „puterea civilă” pentru a sprijini apărarea militară a țării prin care se înțelege atât protejarea instituțiilor constituționale și a libertăților democratice ale cetățenilor cât și menținerea de o manieră generală a ordinii și securității interne, respectiv pentru sprijinirea în caz de calamitate naturală și accidente de o anvergură extraordinară.

Desigur că, în funcție de prevederile constituționale, fiecare stat permite într-o măsură mai mare sau mai mică folosirea forțelor sale armate în situații de criză altele decât războiul. Mă voi limita în a prezenta două situații. India, spre exemplu, pe timpul pandemiei a contat pe sprijinul total al forțelor sale armate. Țara vecină, Sri Lanka, a privit cu rezervă folosirea

armatei în timpul acestei pandemii din considerentul că armata scoasă pe străzi poate spori sentimentul de frică în rândul populației.

În același timp, va trebui să fim conștienți că implicațiile relațiilor pandemice - armată pot fi mult mai diverse, violente chiar, uneori extrem de greu de anticipat. De curând, la data de 12.02.2021, publicația *euronews.com* atrăgea atenția că în țări precum Republica Congo, Somalia, Siria și Yemen pandemia a amplificat fenomenul de atragere a copiilor în forțele armate și folosirea lor în luptele și războaiele locale aflate în desfășurare. „*Impactul pandemiei COVID-19 este descurajator: sărăcia și lipsa oportunităților sporesc și mai mult factorii care conduc la recrutarea copiilor și folosirea lor de către forțele armate sau de către grupurile înarmate, inclusiv prin violențe sexuale ori răpiri*” (Josep Borrell, comisar pentru politică externă al UE).

Putem concluziona fără a greși prea mult că, aproape în totalitatea lor, statele afectate de pandemia COVID-19 au folosit forțele armate pentru sprijinul populației civile, demers socotit legal și apreciat ca eficient.

Forțele armate pe timpul pandemiei, schimbarea de paradigmă

Pandemia care a caracterizat debutul deceniului trei al secolului a determinat schimbări de esență în multe dintre domeniile pe care le consideram ca fiind stabilite pentru vecie. O multitudine de valențe ale lumii, considerate imuabile, au cunoscut transformări de esență.

Aflată între domeniile afectate, armata a suferit și ea modificări de substanță în ceea ce înseamnă misiunile sale de bază. Fără a-i reduce din suma responsabilităților deja consacrate, pandemia i-a impus misiuni noi. Misiuni care s-au adăugat unui alt set de schimbări aflate în curs de aplicare, determinate de modificările dramatice în ducerea războiului modern, cum ar fi apariția formelor de război asimetric, război electronic, război spațial, etc.

Schimbări importante au avut loc în ceea ce privește activitatea de zi cu zi a militarilor. A fost schimbat modul de organizare a instrucției și modul de desfășurare a exercițiilor renunțându-se inclusiv la unele locuri tradiționale de desfășurare a acestora. A fost revizuită durata unor aplicații. S-au modificat condițiile de cazare, igienă și de servire a mesei. Unele dispozitive militare au fost restructurate. Numărul de efective participante la exerciții s-a adaptat cerințelor medicale specifice pandemiei. Disponerea și distanța dintre militarii îmbarcați în mijloacele de transport au fost revizuite, iar intensitatea antrenamentelor a fost adaptată noilor cerințe sanitare.

Importante acțiuni militare, unele cu impact politico-militar internațional, au fost scoase de pe agendă. Se va discuta încă multă vreme despre anularea celei mai mari aplicații militare a secolului care implica participarea trupelor americane la exerciții de luptă pe teritoriul european. Aplicația, numită „DEFENDER EUROPE 20”, a fost stopată din plin proces de afluire a efectivelor și tehnicii militare, renunțându-se astfel la materializarea unui efort de planificare de doi ani și contabilizând pierderi financiare de multe milioane de dolari. Eșecul răsunător a ceea ce ar fi trebuit să fie colosala demonstrație de forță a NATO ilustrează cât se poate de convingător implicațiile pandemiei asupra organismului militar.

Nu în toate statele afectate de pandemie, dar în cele în care instituția militară este respectată iar grija față de militarii activi și în rezervă se află la cote normale, existența pandemiei a determinat acțiuni speciale ale ministerelor apărării în relație cu omul în uniformă. În SUA, aflăm de pe site-ul *Military.com*, s-au înființat structuri care aveau misiunea de a urmări impactul noii situații sanitare și a restricțiilor impuse de aceasta asupra familiilor militarilor activi și a veteranilor. Aceste unități urmăresc evoluția îmbolnăvirilor în rândul militarilor și propun măsuri imediate pentru diminuarea numărului unor noi infectări. Tot în SUA au fost anulate unele misiuni care implicau deplasarea militarilor în zone cu risc mare de infectare, au fost scurcate intervalele de timp pentru verificarea stării de sănătate a celor aflați sub arme și s-a acordat o mai mare atenție stării psihice și sănătății mentale a celor care au fost în contact direct cu persoane infectate sau au lucrat în zone aflate sub carantină.

La nivel NATO

Odată cu apariția pandemiei și cu declararea stării de urgență în nenumărate state ale lumii, inclusiv state neprietene, Alianța Nord-Atlantică a fost preocupată să nu scadă nivelul de operabilitate al trupelor și să nu i se altereze gradul de vigilență. În cadrul Alianței au loc frecvente analize ale situației create și sunt elaborate planuri privitoare la acțiunile viitoare. Eforturile sunt concentrate în direcția utilizării în mod cât mai eficient a echipamentului militar, resurselor și capacităților de transport terestru și aerian.

NATO a inițiat o multitudine de acțiuni în directă legătură cu pandemia. A participat la construirea a mai mult de o sută de spitale de

campanie cumulând peste 25.000 de paturi. Pentru a sprijini efortul general sanitar, au fost angajați în lupta cu virusul circa 5.000 de medici militari și personal medical specializat. Aeronave NATO au participat la numeroase acțiuni de transport medicamente, echipament medical și bolnavi în stare critică. Se apreciază că până la începutul lunii decembrie 2020, avioane aparținând NATO au transportat mai mult de 1.000 tone de echipamente de urgență.

Odată cu startul campaniilor de vaccinare de la începutul anului 2021, transportul vaccinului de la unitățile de fabricare la diferite destinații a fost asigurat în mare parte cu avioane militare aparținând Alianței, în timp ce mii de medici militari s-au alăturat efortului general de administrare a vaccinului populației civile.

Desigur că, pe parcursul unui an de pandemie, acțiunile unei alianțe militare de dimensiunea NATO au fost mult mai multe și poate mai importante decât cele aduse în discuție aici. Semnul distinctiv al acestora este marcat de adaptarea într-un ritm susținut a militarilor la nevoile stringente ale societății civile și modificarea, uneori cu efecte pe termen lung, a misiunilor extrem de stricte și specifice ale armatei la cerințele de ordin sanitar ale națiunilor.

În România

Pe timpul pandemiei s-a redescoperit că armata poate fi utilă țării nu numai în caz de conflict. Puși în fața rezolvării unor probleme sociale ce păreau insurmontabile, politicienii au fost nevoiți să recurgă la sprijinul militarilor, să își aducă aminte de imaginea bună și de respectul de care se bucură Armata României în ochii cetățeanului și să utilizeze, de multe ori în folos propriu, această stare de fapt.

Ori de câte ori militarii sunt scoși din cazărmi pentru activități care nu au legătură directă cu misiunea lor de apărare armată a țării, se pune, în mod justificat întrebarea: „De ce credeți că militarii au mai multă autoritate sau credibilitate decât specialiștii civili?”

Răspunsul nu este de loc simplu. Iată părerea profesorului de istorie elvețian Oliver Jens Schmitt, specializat pe problematica statelor est-europene: „Atunci când statul civil e slab și nu se bucură de mare credibilitate și încredere, ca în cazul României, și dacă acest stat are o tradiție democratică fragilă și o moștenire autoritară, atunci mulți cetățeni vor avea tendința de a vedea în armată o soluție în situații de criză. Evident, chiar și Elveția și-a mobilizat armata și trupele speciale pentru a

ajuta spitalele, dar e vorba despre o armată a cetățenilor – nu a fost mobilizată o entitate militară efectivă, ci cetățeni în uniformă cu o anumită pregătire profesională. Simpla prezență a uniformelor pe străzi constituie, în cel mai bun caz, un ajutor pentru poliție – dacă armata e pregătită pentru o asemenea utilizare. Mobilizarea medicilor militari într-o situație de criză mi se pare potrivită. De asemenea, dacă poliția e suprasolicitată în menținerea securității, armata poate interveni, în cazul în care constituția prevede așa ceva. Dar, iarăși, ne punem problema stabilității structurilor civile – în principiu, poliția ar trebui să fie în stare să rezolve conflicte de genul pe care îl descrieți.”

Academicianul, generalul și doctorul Victor Voicu vede lucrurile cu totul altfel: „...există o comandă clară și unitară. Nu există datul cu părerea sau tergiversarea. În astfel de condiții armata are rol hotărâtor, de aceea se dau astfel de ordonanțe, pentru a unifica și disciplina comportamentul. Sigur că, în acest fel, libertatea individuală este știrbită, dar la ce folosește această libertate acum? Să te contaminezi? Singura măsură necesară este prevenția: nu avem vaccin, nu avem antivirale specifice, deci când nu ai alte soluții, ce poți face este să previi prin reducerea contaminării.”

Împlicarea Armatei Române pe timpul pandemiei COVID-19, deloc de neglijat, a acoperit aspecte diverse ale situației sanitare naționale, s-a făcut simțită aproape permanent și, uneori, uniforma a fost utilizată ca pavăză pentru politicienii prea speriați de consecințele faptelor lor.

De cele mai multe ori, militarii au fost folosiți pentru:

- dezinfectarea spațiilor spitalicești (de exemplu, cu ajutorul militarilor din Batalionul 202 Apărare CBRN din Huși, au fost dezinfectate spațiile de circulație în incinta spitalului județean);
- transportarea bolnavilor, a echipamentului medical și a medicamentelor cu autospecialele din dotare și cu aeronavele de transport din cadrul flotei aeriene;
- patrularea pe străzi și legitimarea persoanelor împreună poliția și jandarmeria;
- în scop de intimidare, scoaterea din cazărmi și patrularea pe străzile orașelor cu tehnica blindată și cu armamentul la vedere;
- construirea și echiparea unor spitale de campanie dedicate COVID-19;

- utilizarea spitalelor militare din țară, împreună cu personalul lor medical, ca spitale dedicate COVID-19.

Este de notat că responsabilitatea organizării la nivel național a centrelor de vaccinare și a activităților în relație directă cu imensul efort de vaccinare a populației a fost încredințată unui medic militar. Mai mult, de curând, întâmpinând numeroase critici, inclusiv acuzații de încălcare a Constituției, Ministerul Apărării a inițiat un proiect de act legislativ prin care acordă puteri sporite poliției militare în relație cu populația pe timpul stării de urgență și stării de alertă.

Concluzii

Pandemia COVID-19, prin amploarea sa și prin implicațiile privitoare la sănătatea populației planetei și a securității sanitare internaționale, a determinat mobilizarea tuturor resurselor aflate la dispoziție. Forțele armate naționale, inclusiv cele aparținând unor alianțe militare nu au fost exceptate. Misiunile lor au fost adaptate condițiilor specifice urgențelor medicale, chiar dacă a trebuit să fie adoptate legi noi în acest sens.

În luna noiembrie a anului 2020 la Geneva s-a desfășurat a 12-a Conferință internațională a instituțiilor Ombuds pentru Forțele Armate. Acolo, timp de cinci zile, peste 100 de participanți din 40 de instituții naționale Ombuds

responsabile cu protecția drepturilor omului și prevenirea „maladministrației”, au analizat modul în care armata a răspuns amenințărilor imediate induse de pandemie. Câteva dintre concluziile evidențiate acolo ar merita analizate de factorii militari și politici responsabili din România cu scopul de a se extrage învățăminte pentru viitor, având în vedere că pandemia nu dă semne că s-ar stinge prea curând:

- aproape în toate țările globului forțele armate au fost implicate în mod crucial în lupta împotriva pandemiei;
- relațiile dintre civili și militari au fost intensificate în această perioadă, ceea ce nu a condus de fiecare dată și la îmbunătățirea acestor relații – au existat plângeri și contestări din partea ambelor părți;
- în ceea ce privește situația internă din cadrul armatei, au fost reduse exercițiile din teren care implicau contactul direct al militarilor și s-a

preferat instruirea prin intermediul mijloacelor digitate, ceea ce a influențat negativ pregătirea trupei;

- în întreaga lume, guvernele au impus măsuri de retrângere a drepturilor cetățenești, inclusiv prin intervenția armatei, de aceea este necesară o supraveghere atentă a relației civili/militari pentru a se evita atingerea drepturilor civile ale populației, dar și drepturile celor aflați în uniformă.

Bibliografie

1. https://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/conducerea_administrativa_a_armatei_in_situatii_de_criza_si_razboi.pdf
2. <http://www.ft.lk/opinion/Role-of-the-military-in-the-present-pandemic-situation/14-712116>
3. <https://www.financialexpress.com/defence/coronavirus-armed-forces-response-to-the-covid-19-pandemic-in-india/1936604/>
4. <https://www.euronews.com/2021/02/12/covid-19-pandemic-increases-risk-of-children-being-recruited-by-armed-groups>
5. <https://legeaz.net/constitutia-romaniei/articolul-118-constitutie>

DIASPORA REPUBLICII MOLDOVA A TRIMIS GEOPOLITICA PE RÂNDUL DIN SPATE AL ISTORIEI¹

Col. (r) Antonio MARINESCU

Dum spiro, spero (Cât respir, sper), cunoscuta maximă latină, avea să-și găsească ilustrarea în desfășurarea evenimentelor...² din cele două runde de alegeri prezidențiale din Republica Moldova, sora noastră dintre Prut și Nistru. Au fost două săptămâni în care istoria s-a repetat în termenii și condițiile noi, foarte similare cu cele din trecut, influențate de valori profund europene, respectiv 5-24 ianuarie 1859, și 1-15 noiembrie 2020.

Diaspora statului de dincolo de Prut a decis realizarea unei manifestări influențate de momentul istoric, denumit de Nicolae Iorga ca fiind „sistemul «faptului împlinit», acest element de originalitate creat de români”³. Cu alte cuvinte, ei au ales, pentru binele lor și al familiilor lor, Europa.

Oamenii simpli din România au știut despre cele două săptămâni care au marcat R. Moldova și pe cetățenii ei. Oamenii de acolo și-au decis viitorul urmând calea spre progres și normalitate, cu toate că presa audio și vizuală din România, cea care deține cel mai mare aport la informarea populației, a putut fi considerată mută. A salvat-o presa scrisă, care a redat câteva crâmpie din aventura moldovenească. Oamenii simpli știu că cetățenii de dincolo de Prut vor normalitate, vor progres și vor libertate. Ne așteptam ca posturile de știri să ne țină cu sufletul la gură despre ce pățimesc frații noștri de peste Prut (măcar cele private, căci cele naționale, plătite din bani publici sunt ocupate cu reclamele la cele mai anoste produse farmaceutice de pe piață și cu multe altele). Această liniște desăvârșită a lăsat impresia (mai ales adeptilor teoriilor conspirației) unui consemn la neimplicare, informare limitată și „convalescență”: să zăcem la pat,

¹ Articol publicat în Nr. 71/decembrie 2020 al Revistei „Cronica Timpului”, publicație de cultură, atitudine și performanță a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

² Cu această frază începe istoricul Florin Constantiniu capitolul al doilea, „Unirea și domnul ei”, al lucrării „O istorie sinceră a poporului român”, Editura Univers Enciclopedic, București, 1997, pag. 229.

³ Florin Constantiniu, op. cit., pag. 231

pretinzând că nimic nu ne doare. Numai că veteranilor care încă mai trăiesc și au luptat pentru această țară, urmașilor lor educați în același spirit patriotic și celorlalți români care simt și trăiesc la unison cu cetățenii R. Moldova le pasă de evenimentele derulate în cele două săptămâni.

Acești oameni simpli stau și se întreabă, într-un autentic stil moromețian, de ce acest teritoriu mic, locuit de o populație puțin numeroasă a devenit, în doar două săptămâni, atât de important în acest colț aproape uitat de lume. Importanța vine din orgoliul politic incomensurabil al mării puteri de la Răsărit, Rusia, și din imposibilitatea realizării unui compromis geostrategic, care poate genera un imbold inițiator al unor atitudini similare în alte zone de influență ale Rusiei, mult mai importante, cum sunt Belarus și Ucraina. Dacă ar fi să extindem forțele atrase în aceste alegeri, putem presupune că Rusia și Occidentul concurează asupra R. Moldova. Cu toate acestea, punctele de vedere de la Kremlin și de la Bruxelles, reunite la Chișinău, sunt mult mai nuanțate decât această presupunere. Pentru noi românii de pretutindeni, însă, dincolo de orgolii și planuri strategice, este în continuare micul nostru colț de rai și dumbrava noastră minunată.

Însă, în R. Moldova, dragă nouă, au fost două săptămâni pline de tensiune, în care practicile sovietice au fost readuse în lupta electorală, așa-zis democrată, de „tip nou“, dintr-o dorință disperată a Partidului Socialist din Republica Moldova (PSMR) de a recâștiga încrederea alegătorilor. Dodon, președintele aflat atunci în funcție, nu a fost interesat de ce „vorbește târgul“, ci doar de câștigarea alegerilor și de a nu pierde puterea pe care o deținea. Din păcate, fugitivul Plahotniuc nu a mai putut să-l ajute îndeajuns pentru a învinge votul puternic al moldovenilor din diaspora, decisiv în lupta pentru un parcurs spre integrare europeană, și nici epuizarea buletinelor de vot din Londra și Montreuil, alertele cu bombă de la Frankfurt sau alegătorii transnistrieni.

Dodon, „cel mai rusofil din Moldovalahia“, ca să-l citez pe Camil Petrescu, a recurs la cele mai josnice denigrări ale contracandidatei Maia Sandu, reprezentanta Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS), în ziarele aservite PSMR și răspândite din corturile de campanie sau în spoturi video cu mesaje denaturate. Însă alegerile pot fi considerate o ciocnire a culturilor. Au pus în față în față tabăra alegătorilor președintelui socialist în funcție, orientat spre Rusia, formată din alegătorii în vârstă, conservatori și din mediul rural, și tabăra alegătorilor Maiei Sandu, tehnocratul educat la Harvard, formată din cetățenii din mediul urban, educați, tineri și din diaspora R. Moldova din Europa. Având o țară împărțită în mod egal între două matrice culturale, alegătorii ei din diaspora aflată în țările din Europa

au înclinat evident balanța către parcursul european.⁴ Alegerile care tocmai s-au desfășurat nu au fost un concurs între programe sau ideologii; de exemplu, stânga *versus* dreapta, așa cum analiștii din R. Moldova au tendința să creeze un stereotip în mod tradițional. Alegerile nu au devenit în niciun moment un concurs geopolitic între Rusia și Occident, așa cum media internațională are tendința să le caracterizeze. Alegerea a fost, totuși, un punct de reper în ceea ce privește orientarea strategică a R. Moldova definită ca alegere civilizațională, ceea ce implică respingerea practicilor politice estice și acceptarea valorilor occidentale în republică. Este în final numai decizia lor, a oamenilor simpli, a moldovenilor care vor schimbarea.

Este primul pas făcut. Mai departe, fracturile interne, blocajul politic și rolul nou și în creștere al diasporei ca arbitru al alegerilor din R. Moldova (un „offshore balancer“ *sui generis*) sunt provocările mari de înfruntat și de gestionat pentru noua președintă și pentru politicienii aliați acesteia. Blocajele în parlament, provocate de posibilă majoritate realizată de PSRM cu Partidul SOR și cu cei din Pentru Moldova (plecați din PD și Pro Moldova), vor determina opoziția să organizeze alegeri parlamentare anticipate. Perioada politică următoare va fi foarte dificilă. Sandu și echipa ei sunt în întregime pro-occidentale prin natura actuală a acestei orientări, și anume, adoptarea modelelor și standardelor occidentale de guvernare, administrație publică, educație și dezvoltare culturală, cu îndrumări din partea Uniunii Europene și asistență economică din partea UE, condiționată de capacitatea proprie de dezvoltare. Nu există o dimensiune explicit „geopolitică“ în orientarea occidentală a R. Moldova în acest sens. Implicit și, în cele din urmă, aceasta înseamnă a aduce Europa în R. Moldova, și menținând în același timp, cel puțin pentru a se conforma inerției politice, influența nocivă a Rusiei. Cu toate acestea, o mare parte a alegătorilor R. Moldova nu sunt încă pregătiți să înțeleagă a doua parte a acestei ecuații – dualitatea sistemului sau despre influența Rusiei – și sunt și mai puțin pregătiți să „geopolitizeze“ alegerea orientării țării lor. Situația R. Moldova diferă mult de cea a Ucrainei sau a Georgiei în acest sens, și chiar mai mult de cea a Bielorusiei. Aspirațiile de a se îndepărta de influența Rusiei, de a-și abandona neutralitatea prin aderarea la NATO sau cel puțin adoptarea unei poziții ferme față de conflictul înghețat din Transnistria sunt înțelese doar de o minoritate politică și de o parte foarte mică a populației.

Acesta este motivul pentru care campania prezidențială a lui Sandu (la fel ca în campaniile electorale anterioare) a evitat temele „geopolitice“ și

⁴ Vladimir Socor, *Fractured Moldova's Presidential Election Decided by European Diaspora Vote*, Eurasia Daily Monitor, The Jamestown Foundation, 18 noiembrie 2020, Volume 17, nr. 164

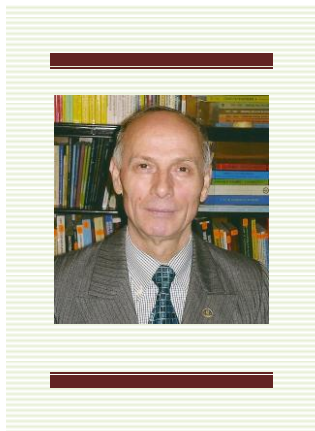
de identitate națională. Ea și echipa ei politică nu au vorbit despre alegerea Occidentului împotriva Rusiei și nici despre „integrarea” R. Moldova în UE sau în NATO și nu au ridicat problema Transnistriei, și nici nu au criticat Rusia în vreun fel. Campania lui Sandu nu a menționat niciodată problema identității moldovenești față de cea română, și nici despre o ipotetică unificare a celor două țări. În cele din urmă, a evitat orice discuție cu privire la problemele spinoase.

În loc de o asemenea „geopolitică”, Sandu s-a concentrat pe combaterea corupției, curățarea justiției și a sistemelor de aplicare a legii și promite să aducă (dacă este aleasă) finanțare occidentală pentru reformele sistemului educațional și medical. Fără a aduce atingere reputației Maiei Sandu ca adeptă a liberalismului economic, programul ei electoral adoptă măsuri de protecție socială în șapte din cele zece puncte ale sale. Acest lucru nu este deloc surprinzător, având în vedere economia R. Moldova.

Prin această poziție, noua președintă a R. Moldova demonstrează că intenționează să pornească procesul de normalizare a situației interne a țării prin mijloace proprii, adaptate la realitățile naționale și ținând cont de puterea de înțelegere, adaptare și acceptare a cetățenilor care au ales-o. Valorile care o vor ghida sunt pentru o campanie de susținere a necesității unei reforme radicale în aplicarea legii și a sistemului de justiție, curățarea guvernului și administrației de corupție, instituirea meritocrației și crearea condițiilor prealabile pentru a atrage investiții productive în R. Moldova. Și aceste valori nu sunt departe de cele pe care le promovează statele occidentale. Iar dacă acest parcurs va avea succes, nu va fi nevoie ca R. Moldova să-și definească orientarea „geostrategică”, ci Europa o va invita de a adera la normalitatea ei, pentru a se integra într-o uniune adeptă a progresului economic și social. Reformarea R. Moldova pe baza valorilor europene ar produce implicit un rezultat geopolitic fără a mai fi nevoie de o publicitate demonstrativă.

CONFLICTUL DIN NAGORNO-KARABAKH

Col (r) Ion SCARLAT

Scurt istoric

Relațiile dintre Armenia și Azerbaidjan, două țări caucaziene ce au făcut parte din fosta URSS și care în ultimii 30 de ani s-au aflat într-un conflict teritorial major ce inevitabil urma să se rezolve, probabil temporar, printr-un război. Motivul acestui conflict ireconciliabil era regiunea Nagorno-Karabakh. Această regiune, cu o populație de aproximativ 140.000 de locuitori, a fost pierdută de

Azebaidjan în războiul din 1988 – 1994 cu Armenia. Bilanțul aceluia război a fost sever: 30.000 de morți și sute de mii de refugiați.

Sprijinită puternic de Rusia, Armenia a ieșit învingătoare din război, a preluat controlul enclavei Nagorno-Karabah, în care majoritatea populației era armeană și a inițiat rapid o politică de colonizare a enclavei și de micșorare drastică a ponderei populației azere.

Pentru Azerbaidjan pierderea Nagorno-Karabah a fost un șoc psihologic major resimțit atât de populație, de clasa politică și mai ales de armată, care se simțea vinovată de pierderea războiului.

Perioada ce a urmat a fost marcată de numeroase acțiuni militare atât între separatiștii armeni și trupele azere, cât și între armatele celor două țări. În general luptele se concentrau pe zona de graniță, iar intensitatea acestora era variabilă. În aceste ciocniri militarii armeni au reușit să-

și mențină pozițiile sau să le recucerească, sarcină ușurată și de terenul muntos, accidentat, greu accesibil.

Este posibil ca victoriile successive să fi erodat vigilența conducătorilor politici și militari armeni care au făcut greșeala să creadă că granițele rămân neschimbate perpetuu. Mai mult, în plan politic guvernării armeni au manifestat o anumită doză de independență față de Rusia ceea ce a deranjat Moscova, și acest lucru s-a văzut în războiul din

anul 2020 (deși Armenia este membră a Organizației Tratatului de Securitate Colectivă, alianță politico-militară condusă de Moscova și gazduiește o bază militară rusească pe teritoriul său, Rusia nu a intervenit militar în sprijinul Armeniei).

Pe de altă parte, liderii politici azeri în frunte cu președintele țării, Ilham Alief, care și-a dorit ca reunificarea țării să fie actul politic major al mandatului său, au acționat pentru pregătirea momentului decisiv. La nivel politic liderii azeri au acționat pentru scoaterea țării din izolarea ce caracteriza poziția internațională a Azerbaidjanului după dobândirea independenței. Turcia și Iranul au fost printre puținele țări care au răspuns pozitiv la demersurile liderilor de la Baku. Pe de altă parte, prosperitatea economică a Azerbaidjanului a permis armatei să deruleze programe majore de înzestrare cu tehnică modernă, de pregătire a cadrelor în țară și în străinătate, precum și de pregătire a trupelor și a statelor majore în cadrul unor exerciții cu parteneri externi, în special cu Turcia.

Un conflict atât de grav nu putea să rămână în afara preocupărilor structurilor internaționale de mediere. Astfel, în anul 1992 OSCE a înființat Grupul de la Minsk cu scopul de a promova dialogul între părți pentru soluționarea pașnică a conflictului dintre Armenia și Azerbaidjan, privind Nagorno-Karabakh. Țările membre ale acestui grup erau: Armenia, Azerbaidjan, Germania, Belarus, Finlanda, Italia, Suedia, Turcia, Franța, iar SUA și Rusia urmau să fie co-președinți.

Fără a intra în prea multe detalii, putem sublinia faptul că eficiența acestui grup de mediere a fost scăzută, fapt ce a întărit opinia liderilor azeri că rezolvarea conflictului se poate face numai pe cale militară.

La începutul anului 2020 armata azeră, sprijinită intens de Turcia, era pregătită să înceapă războiul împotriva Armeniei și să recucerească teritoriile pierdute în 1988.

Debutul acestui război s-a produs la frontiera de Nord a provinciei, în luna iulie 2020, respectând modelul confruntărilor anterioare. Au fost schimburi de focuri, incursiuni și mai ales binecunoscuta retorică diplomatică marcată de învinuire reciprocă. Liderii autoprocamatei Republici Nahicevan, nerecunoscută internațional, au atras atenția asupra faptului că acțiunile armatei azere par să se transforme într-o acțiune de

mare amploare. La 27 septembrie 2020 Armenia și Azerbaidjanul se aflau în pragul războiului.

După anunțul primelor ciocniri, premierul armean Nikol Pashinyan, a decretat mobilizarea generală și instituirea legii marțiale, la fel ca și autoritățile din Karabakh. Ministerul Apărării din Azerbaidjan a declarat că a lansat o contraofensivă pe toată linia frontului în Karabakh, pentru a pune capăt activităților militare ale forțelor armate ale Armeniei.

După zece zile de la declanșarea conflictului purtătorul de cuvânt al Kremlinului, Dmitri Peskov, a declarat că situația se degradează pentru că oamenii continuă să moară, ceea ce este total inacceptabil și a mai subliniat că părțile au obligația de a înceta schimbul de focuri și de a lua loc la masa negocierilor.

Ministrul de externe al Rusiei, Serghei Lavrov, a avut o convorbire telefonică cu ministrul iranian de externe, Javad Zarif. Ambii și-au exprimat o serioasă îngrijorare nu numai față de escaladarea conflictului din Karabakh, ci și în legătură cu prezența în zonă a multor mușahedini islamiști veniți din Orientul Mijlociu (Siria, Libia, Liban, etc). Prezența luptătorilor radicali a fost confirmată și de șeful Serviciului rus de Informații Externe, Serghei Narîjkin. Rusia este îngrijorată de posibilitatea ca regiunea să devină un nou cap de pod pentru organizațiile teroriste internaționale, de unde teroriștii să se infiltreze în țările vecine, inclusiv în Rusia.

La trei săptămâni de la începerea ostilităților, în noaptea de sâmbătă spre duminică, 17/18 octombrie 2020, Rusia și Franța au încercat să negocieze un armistițiu între părțile aflate în conflict. Acest armistițiu a durat doar patru minute. Avansul trupelor azere era semnificativ, iar încercările de contraatac ale armatei armene nu reușeau să oprească ofensiva acestora.

Guvernul Armeniei și-a dat seama că pentru Azerbaidjan acesta era războiul pregătit cu atâta răbdare și sacrificii și că armata armeană este pe cale să piardă controlul ostilităților. Neputând echilibra situația pe câmpul de luptă, a încercat deschiderea unui nou front, cel politic, informațional și imagologic. Erevanul a încercat în diferite forme implicarea Rusiei, a încercat să internaționalizeze conflictului, a acreditat idea că acesta este un război religios.

La 7 noiembrie 2020, președintele Franței, Emmanuel Macron și omologul său rus, Vladimir Putin, în timpul unei convorbiri telefonice, au insistat asupra necesității de a se pune capăt luptelor din Nagorno-Karabakh pentru a permite revenirea la negocieri pe o bază realistă. S-a insistat asupra faptului că trebuie asigurată menținerea populației armenice în enclave și să se pună capăt suferinței populației civile.

La 9 noiembrie 2020, președintele rus, Vladimir Putin, a confirmat un acord între Armenia și Azerbaidjan de încetare totală a focului, care a intrat în vigoare pe 10 noiembrie 2020. Acest anunț a fost confirmat de către președintele Azerbaidjanului, Ilham Aliev, premierul Armeniei, Nikol

Pashinyan și președintele Federației Ruse, Vladimir Putin. În baza acordului convenit între Armenia și Azerbaidjan, Rusia trebuia să asigure un contingent de 1960 militari pentru respectarea prevederilor armistițiului (750 militari au fost desfășurați imediat pe linia de contact).

Premierul armean Nikol Pashinyan a declarat într-un mesaj către națiune că a trebuit să semneze acest document „rușinos” pentru a evita o înfrângere militară ce ar fi însemnat pierderea provinciei și uciderea sau capturarea de către inamic a peste 20.000 de soldați armeni. De asemenea, a

precizat că Turcia nu va desfășura forțe de menținere a păcii în Nagorno-Karabah.

În baza acordului de armistițiu, Turcia și Rusia au semnat un acord prin care urmau să stabilească un centru comun de monitorizare a încetării focului. În cadrul acestui centru rolul Turciei urma să fie egal cu cel al Rusiei, dar libertatea de mișcare a observatorilor turci era limitată la perimetrul acestuia, în afara provinciei Nagorno-Karabakh. Interacțiunea dintre militarii ruși și turci urma să se realizeze prin centrul de monitorizare aflat pe teritoriu azer. Astfel sensibilitățile Armeniei erau oarecum protejate.

Armenia urma să-și retragă trupele din teritoriile azere cucerite în războiul din 1988, realizându-se astfel continuitatea teritorială cu Nagorno-Karabah. În schimb, Armenia păstra controlul asupra celei mai mari părți a acestei provincii azere populată majoritar de armeni (cu excepția orașului Șușă, situat la 11 kilometri de Stepanakert), iar trupele ruse urmau să garanteze securitatea unei fâșii cu o lățime de cinci kilometri care asigura legătura între Armenia și Nagorno-Karabakh.

În urma ostilităților începute la sfârșitul lunii septembrie, armata azeră a recucerit treptat mai multe localități și teritorii obligând forțele etnicilor armeni să se retragă, trupele azere ajungând până aproape de Stepanakert, capitala provinciei Nagorno-Karabakh.

Situația specială a Armeniei

Armenia, pentru a evita antrenarea oficială în conflict, a inventat o auto-proclamată republică armeană în Nagorno-Karabakh (cunoscută și ca Republica Artsakh, Republica Arțah sau Karabahul de Munte), de care se simțea legată, fiind populată de armeni, dar pe care nu a recunoscut-o legal niciodată, deși a cochetat cu această opțiune. Formal, Armenia nu este parte în conflict, războiul fiind între Azerbaidjan și pretinsa republică Nagorno-Karabakh, etnic armenescă. Această situație permite ca teritoriul recunoscut internațional al Armeniei să nu fie vizat de atacurile Azerbaidjanului. În plus, fiind vorba despre un stat membru al Tratatului de Securitate Colectivă al spațiului CSI, orice atac împotriva teritoriului armean ar antrena implicarea Rusiei în conflict. Azerbaidjanul știe acest lucru și de aceea și-a impus să evite să treacă peste această linie roșie. Pe de altă parte, această situație ridică problema negocierilor și pe cea a încetării focului. În ambele cazuri, părțile sunt Baku și Erevan, adică Armenia și Azerbaidjanul, nicidecum republica nerecunoscută pe care Armenia s-a chinuit în zadar să o introducă în ecuația negocierilor după modelul rus din conflictele înghețate în Transnistria, Abhazia și Osetia de Sud. În plus,

pentru a avea relevanță internațională, Armenia este cea care comunică ceea ce se întâmplă pe teren, estompând complet distanța pe care o pusese între republica auto-proclamată și statul armean. De asemenea, Erevanul își asumă public și pierderile de vieți ale militarilor armeni din conflictele militare avute cu Azerbaidjanul, ceea ce, practic, înseamnă că-și asumă conflictul.

Singura ieșire din acest labirint politic și juridic este recunoașterea situației reale de către Erevan, anume că Nagorno-Karabah este un teritoriu azer cu populație majoritară armeană cucerit în urma unui război. Rămâne de văzut cum vor fi justificate bombardamentele armatei Armeniei asupra teritoriilor azere. Probabil că în final se va aplica dreptul războiului și atunci toate aceste ambiguități vor fi rezolvate. Oricum, justiția internațională va avea mult de lucru atunci când se va pune problema crimelor de război.

Viitorul Armeniei nu arată bine deloc. Este țară marcată de sărăcie care încearcă să se mențină în picioare cu ajutoare din afară. Nu are nicio influență globală. Armenii din diaspora continuă să lupte pentru imaginea țării lor, dar și puterea lor merge doar până într-un punct. Acest război pierdut a dus la dezbinare socială și criză politică cu menifestări ale unor tendințe de anarhie.

Rusia nu va sprijini Erevanul decât în condițiile sale și orice tendință de independență va fi sancționată, așa cum s-a văzut atât de clar în acest conflict.

Pe de altă parte, Azerbaidjanul este în plin progress economic datorită rezervelor mari de hidrocarburi. După această victorie care a însemnat realizarea obiectivului politic cel mai important, va putea aspira la rolul mai important în regiune. Turcia este alături de Azerbaidjan și va continua să-l sprijine politic și militar. În relația bilaterală viitoare principiul „două state, o națiune” poate funcționa cu succes. Azerbaidjan este o țară mult mai bogată decât Armenia, atât din punct de vedere al populației cât și al bogățiilor naturale. Interesele Rusiei, Turciei și altor actori regionali și globali sunt mai bine servite prin cultivarea relațiilor cu Baku decât cu Erevan.

În concluzie, Armenia este în pericol.

Particularitățile războiului azero-armean

Privind retrospectiv nu mai este nicio îndoială că ofensiva armatei azere a fost una pregătită din timp, posibil și cu sprijinul militarilor turci, coordonată și cu scop decisiv. Ea a început printr-o pregătire de artilerie puternică, urmată de trecerea la ofensivă pe trei direcții de-a lungul liniei de

contact dintre Karabah și Azerbaidjan. Au fost folosite pe scară mare trupele de blindate în sprijinul celor de infanterie. Se pare că ambele țări au folosit tancurile neadecvat, fără a elimina sau reduce apărarea anti-tanc adversă și fără ca tancurile să fie însoțite de infanterie. Așa se explică pierderile mari în blindate suferite de ambele țări. Aceasta a fost o greșeală gravă, cu atât mai mult cu cât se cunoștea că specialiștii militari au ajuns la concluzia potrivit căreia tancurile sunt în dezavantaj atunci când se confruntă cu arme de precizie. Succesul armatei

azere a fost asigurat de folosirea unor sisteme de armamente moderne, precum avioanele fără pilot (UAV), inclusiv cele cu rachete la bord și folosirea muniției inteligente (loitering munition – după lansare eliberează submuniții care caută ținta stabilită, introdusă în prealabil în memoria armeei, și atunci când o identifică, se autodirijează spre aceasta și o distruge). Deși munițiile inteligente care își caută ținta se află în dotarea unor armate de peste 30 de ani, în acest război au fost pentru prima dată folosite pe scară largă.

Azerbaidjanul a beneficiat de sprijinul flotei sale de UAV, formată din drone cu rachete la bord (tip Bayraktar TB2, produse de Turcia și muniții inteligente produse de Israel). Atât Armenia cât și Azerbaidjanul au avut în dotare și armament rusesc, inclusive drone. O altă deficiență comună a constat în lipsa unui sistem de apărare anti-aeriană eficient. Acesta este unul din motivele pentru care dronele au putut fi atât de eficiente în lupta anti-tanc.

În etapa inițială a luptei trupele azere deja reușiseră să ocupe și să consolideze mai multe poziții apărate de forțele armene în sectoarele de Nord și de Sud-Est. Un moment decisiv al războiului a fost acela în care trupele azere au cucerit Coridorul Lachin. Prin aceasta s-a realizat preluarea controlului asupra singurei căi de comunicații ce făcea legătura între Armenia și orașul Shusha. Scopul acestei manevre a fost ca forțele armene desfășurate în Shusha să nu mai poată fi aprovizionate și nici să nu mai poată să se retragă din zonă. Soarta orașului și a apărătorilor armeni era practic pecetluită. Reușita trupelor azere a fost posibilă datorită distrugerii complete a celui mai important pod de pe această comunicație strategică prin folosirea rachetelor israeliene de precizie cu rază mare de acțiune LORA.

Sistemul logistic al armatei azere a funcționat bine, aceasta constituind un argument în plus că ofensiva azeră a fost planificată cu mult timp înainte și în cele mai mici detalii.

De asemenea, este de remarcat faptul că Azerbaidjanul a reușit să păstreze secretul asupra intențiilor sale și să realizeze surprinderea tactică a adversarului.

În acest conflict, pe lângă trupele azere și armene au mai participat și mercenari, majoritatea musulmani (kurzi, sirieni, etc).

Concluzii

În afară de Azerbaidjan, care a reușit să preia controlul majorității teritoriilor pierdute în 1988, Rusia a realizat chiar mai mult decât spera. În primul rând a reușit să negocieze cu ambele tabere aflate în conflict armistițiul prin care, practic conflictul a fost încheiat. Prin aceasta prestigiul său regional și internațional a crescut.

În al doilea rând, Moscova are posibilitatea să-și exercite puterea, influența și controlul atât asupra Armeniei cât și a Azerbaidjanului. Dacă până acum președintele Aliev se mândrea cu faptul că Azerbaidjanul este singura țară fostă sovietică fără trupe rusești pe teritoriul său, acum nu mai este.

În al treilea rând, Kremlinul a pedepsit Armenia pentru tendințele sale centrifuge, de limitare a influenței și pretențiilor Moscovei. În ultima perioadă de timp a fost vizibilă apariția unei crize în relațiile ruso-armene datorită preluării puterii la Erevan de elemente reformatoare care au luat măsuri de limitare a corupției din țară lovind astfel în oamenii Moscovei.

În al patrulea rând, episodul Armenia este și o amenințare destul de transparentă pentru celelalte state din zonă care ar putea matifesta tendințe de ieșire de sub patronajul Rusiei.

Turcia este un alt câștigător al acestui război. Sprijinul politic și militar acordat Azerbaidjanului a contribuit major la succesul militar azer. Relațiile istoric bune dintre cele două țări s-au cimentat, și Turcia poate spera să devină un partener prioritar economic și militar al Azerbaidjanului – în sfârșit, un loc în care Ankara are posibilitatea să-și exercite politica de „soft power” promovată de fostul premier turc, Ahmed Davutoglu.

Sunt speculații potrivit cărora ar fi existat unui acord direct sau măcar tacit ruso-turc prin care Azerbaidjanul a fost lăsat să-și recupereze teritoriile ocupate. Deocamdată nu sunt dovezi care să susțină aceste speculații, eventual lansate de propaganda Armeniei.

Deși numele Turciei nu apare în Acordul de armistițiu, rolul său este și va rămâne major în ecuația de putere reprezentată de triumfului Rusia,

Turcia, Iran. Geopoliticianul rus, Aleksandr Dughin, analizând axele de putere ale Rusiei, a indentificat ca o posibilă axă: Moscova, Teheran, lumea pan-arabă, menționând și posibilitate includerii binomului Ankara-Baku în zona de influență rusească. Deocamdată se pare că lucrurile merg în această direcție, dar este prea devreme pentru a trage concluzii definitive.

Iranul deși a fost relativ puțin vizibil în acest conflict, sprijinul său a fost în favoarea Azerbaidjanului. Eforturile americane și israeliene pentru a contracara amenințarea iraniană au consolidat Azerbaidjanul.

Israelul a găsit în Azerbaidjan o piață sigură și prosperă pentru sistemele sale moderne de luptă, precum și un partener bogat preocupat de revanșa militară. Această combinație toxică, dublată de indiferența interesată a Rusiei și lipsa de fantezie politică a liderilor armeni a lăsat Armenia singură în fața amenințărilor la adresa securității sale.

Războiul din Nagorno-Karabakh a fost un război previzibil, de răzbunare, declarat de liderii politici și militari azeri de multă vreme. Din această perspectivă nu putem vorbi de o surprindere strategică.

Pacea care va fi negociată în perioada următoare va avea un rol major în devinirea tipului de relații ce vor domina peisajul politic și de securitate în regiune. Previziunea pesimistă este aceea că acest război nu a fost ultimul episod al odiseei provinciei Nagorno-Karabah.

Varianta potrivit căreia războiul azero-armean a fost unul religios nu poate fi susținută. Armenia nu poate atrage susținerea creștinătății pe baza unei asemenea ipoteze pentru că nu este adevărată: Azerbaidjanul, deși turcic ca etnie, de religie islamică șiită, cu influențe iraniene este un stat secular moderat, fără intenții de a porni un jihad islamic sau a stabili un nou califat.

Bibliografie

- <https://www.hotnews.ro/stiri-international-azerbaidjan-armenia-nagornii-karabah>
- Agenția Națională de Presă - Adriana Matcovschi
- <https://adevarul.ro/international/in-lume,GabrielZamfirescu>
- AGERPRES- Violeta Gheorghe
- <https://www.capital.ro/istoria-își-ia-revanșa-conflictul-din-caucaz>
- Agerpres - Sorin Popescu.

REGIUNEA CAUCAZ ȘI IMPORTANȚA EI PENTRU ROMÂNIA¹

Col. (r) Antonio MARINESCU

Cele două concepte pe care se bazează studiul geopoliticii sunt geografia și puterea. Iar România s-a aflat dintotdeauna exact la confluența dintre cele două: puterea a venit dinspre răsărit sau dinspre apus – Imperiul Otoman sau Țarist, iar mai târziu URSS, Imperiul Austro-Ungar sau Germania – exact pe traseele geografice care au traversat țara noastră de la Marea Neagră, poalele Carpaților spre Câmpia Nord-Europeană. Nici în prezent nu suntem ocoliți de aceste manifestări geopolitice.

Conform conceptului geografic, definit de englezul Halford MacKinder și denumit „Heartland Theory”, cine ajunge să controleze Eurasia, poate controla întreaga lume. Această teorie a dominat întreaga strategie vestică (britanică și americană) în perioada Războiului Rece. Un alt concept este al amiralului american Alfred Thayer Mahan care încearcă să aducă un contraargument la teoria lui MacKinder, spunând că cine controlează apele mărilor conduce întreaga lume. Istoria a confirmat că, într-un fel, ambele puncte de vedere erau valabile. Mackinder a avut dreptate dacă ne gândim că prăbușirea Uniunii Sovietice a lăsat drum liber Statelor Unite pentru a deveni unica putere mondială. Însă concepția americanului Mahan a fost cea care a explicat că destrămarea Uniunii Sovietice a fost determinată de creșterea puterii Statelor Unite pe mare.

În prezent, din punct de vedere geografic, România se află în zona de siguranță sau zona tampon unde puterile estului se măsoară cu cele ale Occidentului. Dacă mare parte din a doua jumătate a secolului XX, Uniunea Sovietică a controlat Eurasia; de la Germania centrală la Pacific și până în sudul îndepărtat, la Caucaz și Afghanistan, după căderea acesteia, frontiera ei vestică s-a deplasat înspre est cu aproximativ 1610 km, de la granița Germaniei de Vest până la granița rusă cu Belarus. De la Hindu Kush, granițele s-au mutat înspre nord cu 1600 km, spre granița rusă cu

¹ Articol publicat în Nr. 73/februarie 2021 al Revistei „Cronica Timpului”, publicație de cultură, atitudine și performanță a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România

Kazahstan. Rusia a fost împinsă de la granița cu Turcia spre nord, înspre Caucazul de nord, unde mai duce și până-n ziua de azi război cu rebelii ceceni pentru a-și păstra influența în regiune. Puterea rusească se află în prezent mai la est ca niciodată. Practic Rusia și-a pierdut întreaga zonă tampon, care era folosită strategic pentru uzura și întârzierea unor eventuale forțe care ar dori invadarea țării.

Trebuie să înțelegem că teatrul european reprezintă, desigur, zona aflată imediat la vest de Rusia. În această regiune, granițele de vest ale Rusiei se împart cu trei țări baltice, respectiv Estonia, Letonia și Lituania, și cu două republici independente, Belarus și Ucraina. Toate aceste țări au fost cândva membre ale Uniunii Sovietice. Dincolo de aceste țări se află centura de foste state satelit ale Uniunii Sovietice: România, Polonia, Slovacia, Ungaria și Bulgaria. Rușii trebuie să domine Belarusul și Ucraina pentru securitatea lor națională de bază. Teoria arată că Europa de Est nu este și nu poate deveni o zonă critică, atâta timp cât rușii sunt ancorați în Carpați la sud și dispun de forțe puternice în Câmpia Nord-Europeană, implicit, Ucraina și Belarusul sunt de mare importanță pentru ei. Dacă aceste două țări ar adera la NATO, Rusia ar fi într-un mare pericol pentru că Moscova se află la circa 320 km de granița rusă cu Belarus, iar Ucraina la mai puțin de 320 km de Volgograd, fostul Stalingrad.

Expansiunea Vestului a pus în mare dificultate pe strategii de la Moscova care adoptă strategii din ce în ce mai complexe. Crizele simultane din Belarus, Nagorno-Karabah și Kirghizstan, controlate de Rusia, scot în evidență hotărârea Kremlinului de a nu ceda nimic din autoritatea asupra statelor care reprezintă zona rusă de influență. După ocuparea Crimeii, Rusia a dovedit mai mult tact în abordarea relațiilor cu vecinii și nu mai acționează întotdeauna în forță. Profitând de conflictele lor interne, Rusia conduce un proces de manipulare a deciziei, astfel încât liderii, pentru a-și păstra poziția, solicită chiar ei sprijinul Moscovei. În felul acesta, Rusia nu mai apare în postura de invadator, ci de pacificator. Aparent, Rusia pare slabă, incapabilă de vreo reacție. În realitate, obține ceea ce și-a dorit. În Crimeea, de exemplu, și-a asigurat supremația navală la Marea Neagră, fără să-și sacrifice niciun militar.

În toată această complicată competiție dintre statele vestice și Rusia este important de înțeles că distanța dintre Ucraina și vestul Kazahstanului este de aproape 650 km, întocmai regiunea în care Rusia a reușit să-și exercite puterea asupra Caucazului. Am putea presupune că elementul cheie al întregii strategii de putere al Rusiei stă în capacitatea acesteia de a domina Caucazul. Iar, din punctul de vedere occidental, Caucazul este călcâiul lui Ahile al Rusiei. De aceea, orice acțiune în forță a Rusiei în

această zonă este o testare a statelor riverane Mării Negre și, implicit a întregului Occident care îi controlează în prezent întreaga zonă tampon peste care stăpâna înainte de 1989.

Fizic, Caucazul reprezintă granița dintre puterea rusă și cea turcă și a fost, de-a lungul istoriei, punctul fierbinte dintre cele două imperii și a continuat să fie un punct fierbinte și în timpul Războiului Rece. Granița turco-sovietică trecea prin Caucaz, pe partea sovietică aflându-se trei republici: Armenia, Georgia și Azerbaidjan, toate independente în prezent. Caucazul se întindea, de asemenea, înspre nord, în Federația Rusă, inclusiv în regiunea musulmană Daghestan și, foarte important, în Cecenia, unde continuă să se desfășoare un război de gherilă împotriva dominației ruse, încă de la căderea comunismului.

Astfel, controlul Ceceniei este indispensabil Rusiei, iar reintegrarea Georgiei reprezintă o dorință demnă de ambițiile acesteia. Păstrarea Azerbaidjanului nu reprezintă un avantaj din punct de vedere strategic – dar nu e rău să fie păstrat ca zonă tampon împotriva iranienilor. Poziția rușilor acolo este tolerabilă, dar Georgia, care nu s-a aliat din întâmplare cu Statele Unite, este o țintă tentantă.

„Rivalități acerbe continuă să răvășească regiunea, așa cum se întâmplă mereu în regiunile muntoase unde predomină naționalități de mici dimensiuni. Armenii, de exemplu, îi urăsc pe turci, pe care îi acuză de genocidul asupra poporului armean din secolul XX. Armenia se bazează pe protecția rușilor. Rivalitatea armeano-georgiană este intensă și, în ciuda faptului că Stalin era georgian, georgienii sunt ostili față de armeni și extrem de circumspecți față de ruși. Rușii cred că georgienii se fac că plouă atunci când prin țara lor trec transporturile de armament către Cecenia, și faptul că georgienii sunt foarte apropiați de americani face situația și mai delicată. Azerbaidjanul este ostil față de Armenia – așadar, apropiat Iranului și Turciei.”²

Situația din Caucaz este nu numai dificil de înțeles, dar și dificil de rezolvat. Uniunea Sovietică reușise, de fapt, să o rezolve, incluzând toate aceste trei țări în uniune după Primul Război Mondial și suprimându-le fără milă autonomia. Rusia nu poate să rămână indiferentă față de această regiune, acum sau pe viitor, decât dacă este pregătită să-și piardă poziția din Caucaz. Din moment ce Statele Unite văd Georgia ca pe un bun punct strategic, reinstaurarea Rusiei în regiune este posibil să provoace o

² Articol realizat pe baza analizelor prezentate în lucrarea „Următorii 100 de ani, previziuni pentru secolul XXI” de George Friedman.

confruntare cu Statele Unite. Americanii vor vedea încercarea rușilor de a controla Georgia ca pe o subminare a poziției lor în regiune.

„Definirea limitelor de influență ale Rusiei se va dovedi o chestiune controversată. Statele Unite – și țările din fosta sferă sovietică – nu vor dori să meargă prea departe. Ultimul lucru pe care statele baltice îl doresc este să între din nou sub dominație rusă. Nici statele aflate la sud de Câmpia Nord-Europeană, în Carpați, nu doresc acest lucru. Foștii sateliți sovietici – mai ales România, Polonia și Ungaria – știu că întoarcerea puterilor ruse la granițele lor ar însemna o amenințare la adresa securității naționale. Cum aceste țări sunt acum membre NATO, interesele lor sunt și interesele europenilor și ale Statelor Unite. Rămâne deschisă întrebarea: unde se va trasa linia de demarcație în vestul Europei? Această întrebare s-a pus întotdeauna de-a lungul istoriei și a fost principala provocare în Europa, de-a lungul ultimilor 100 de ani.”³

³ Ibidem.

JAPONIA ÎNTRE CIOCAN ȘI NICOVALĂ – partea I –

Gl.bg. (r) Dan NICULESCU

ZONA ASIA DE SUD-EST: TENDINȚE ÎN SFERA MILITARĂ

Oceanul Pacific este cel mai mare ocean și probabil cel mai important din punct de vedere strategic, al securității liniilor de transport maritim, al comerțului global (aproape jumătate din comerțul mondial se realizează aici), dar și al riscurilor de confruntare violentă între state, piraterie, pescuit ilegal, poluare și a fenomenelor

climatice extreme.

Din punct de vedere al securității, un factor important, cu implicații geopolitice, îl constituie intensă cursă a înarmărilor manifestată în aproape toate statele din Asia de Sud-Est și Indo-Pacific. Analizând datele statistice din domeniul militar se evidențiază tendința de modernizare a sistemelor de armamente aflate în dotare, urmată de achiziții ale unora noi. Aceste tendințe sunt întărite de faptul că în Asia cheltuielile militare au crescut cu 9% în perioada 2013 – 2016, de la 326 miliarde dolari la 356 miliarde dolari, tendință ce se menține în continuare.

Coreea de Nord, considerată a fi cel mai periculos stat din zona Pacificului și-a dublat cheltuielile militare, a continuat testele nucleare combinate cu lansări de rachete cu rază mare de acțiune și cu experimentarea de lansatoare de rachete de pe platforme mobile. Negocierile la nivel înalt dintre liderul nord coreean, Kim Jong-un și cel american, Donald Trump, nu au dus la niciun rezultat concret în ceea ce privește dezarmarea nucleară a Coreei de Nord.

China și-a mărit cheltuielile militare cu 26%, a inițiat un program agresiv de construire de insule artificiale în Marea Chinei de Sud, pe care a amplasat radare, sisteme de rachete, piste de aviație. Aceste insule reprezintă o suprafață ce depășește 1200 de hectare (comparativ, pista de aterizare/decolare a unui portavion american de 1000 tone este de aproximativ 3 hectare). În anul 2016 Curtea Internațională de Justiție a hotărât că aceste insule sunt construite ilegal. Hotărârea nu a fost luată în seamă de către autoritățile chineze.

Chiar dacă această postură agresivă a Chinei nu amenință direct forța navală dislocată în zonă de SUA și nici nu modifică semnificativ echilibrul de forțe din zonă, reprezintă totuși un factor de prestigiu pentru Beijing, dar și de iritare și descurajare în relațiile sale cu țările mai mici din regiune. Atacurile cibernetice executate de China deja par să fie de notorietate și acestea vor continua pe o scară tot mai mare. Strategia adoptată de liderii chinezi A2/AD (anti-acces/zonă de interdicție) conferă o agresivitate sporită sistemului defensiv și creează o bază puternică pentru folosirea ofensivă a puterii militare a Chinei. Aceasta reprezintă și o schimbare majoră de abordare politică a intereselor naționale prin trecerea de la „dezvoltare pașnică” la „apărare activă”.

Între China și SUA au apărut o seamă de puncte de fricțiune: insulele artificiale, libertatea de navigație, atacurile cibernetice, echilibrarea balanței comerciale, ce au degenera într-un „război rece asiatic”. Dacă evenimentele nu vor fi gestionate cu atenție și clarviziune de liderii celor două puteri evoluțiile pot deveni dramatice.

Coreea de Sud și-a sporit bugetul militar cu 6%. Investițiile sale cele mai importante merg către realizarea și achiziționarea de tehnologii noi. Coreea de Sud rămâne în continuare dependentă de SUA în privința apărării anti-aeriene.

Australia și-a sporit cheltuielile militare cu 7%, cele mai importante investiții fiind dirijate către achiziționarea de avioane de luptă, nave, inclusiv modernizarea flotei sale de submarine clasice.

Analizând tendința de creștere a bugetelor militare în marea majoritate a țărilor din Zona Indo-Pacific, dar și acțiunile politice și militare de consolidare a alianțelor se poate trage o concluzie clară, anume prezența unor amenințări cu potențial destabilizator major pentru întreaga regiune.

JAPONIA ACTOR GEOPOLITIC ÎN ASIA DE SUD-EST

Premierul Abe a atras de multe ori atenția asupra pericolului reprezentat pentru întreaga regiune de apropierea dintre Rusia și China. De asemenea, a încercat să deturneze această tendință adoptând o politică proactivă față de Rusia, inclusiv prin încercarea de a cultiva prietenia președintelui acesteia, Vladimir Putin. Este adevărat că în cele două mandate ale sale nu a reușit să îmbunătățească relațiile ruso-japoneze atât cât ar fi dorit și nici să realizeze obiectivul politic major al Japoniei, anume reintegrarea Insulelor Kurile. Motive au fost multe, interne (acceptarea de către liderii japonezi a poziției de dependență politică și strategică față de Washington), cât și externe, în principal opoziția SUA față de astfel de

inițiative. În schimb, succesul incontestabil al premierului nipon a fost acela că a reușit să apropie Japonia de alte țări eurasiatice. Ideea ca Japonia să devină țara care să lege toți actorii statali din zona Asia-Pacific prin cooperare nu a rămas fără urmări. Dovada atașamentului premierului Abe de această strategie zonală este aceea că imediat ce a luat în primire cel de al doilea mandat de prim ministru, a propus un nou concept de securitate intitulat „Diamantul democratic de securitate al Asiei” în care prezenta Japonia ca principalul stat din regiune capabil să lege SUA, Australia și India într-o alianță a țărilor democratice capabilă să asigure o putere navală redutabilă în Zona Indo-Pacific. Se pare că liderii americani au înțeles realismul acestei inițiative, fapt pentru care principiile și obiectivele sale se regăsesc în strategia SUA pentru Asia de Sud-Est.

Japonia, mai cu seamă în perioada Abe, a lansat multe alte inițiative de cooperare, toate menite să consolideze cercul democrațiilor asiatice cu scopul de a prospera economic și de a se întări militar astfel încât să poată contracara orice amenințare.

Tokio a oferit Indiei un „parteneriat strategic global” în baza căruia cele două țări urmau să-și extindă cooperarea bilaterală bazată pe valori comune precum libertatea, democrația, respectarea drepturilor omului, dar și pe interesele strategice comune.

O altă inițiativă a fost „Arcul Libertății și Prosperității” prin care diplomația niponă propunea realizarea unei largi alianțe economico-strategice la care să participe țările din zona rimland-ului continentului Eurasiatic. Japonia și India deveneau pivotul în jurul căruia urma să se cristalizeze o astfel de construcție geopolitică. Continuarea firească putea fi realizarea „Asiei Mari” care să acopere spațiul adiacent celor două oceane, Indian și Pacific și care să includă SUA și Australia.

Din aceste inițiative se vede intenția Japoniei de a-și transforma avantajul economic în avantaj politic, a limita cât mai mult expansiunea Chinei în Zona Asia-Pacific și de a evita situația în care ar fi nevoită să lupte pe două fronturi în eventualitatea unui conflict militar regional sau global.

Nu putem trece cu vederea nici inițiativa „Un Pământ Prietenos 50” (Cool Earth 50) prin care Japonia atrage atenția lumii asupra pericolului încălzirii globale și propune reducerea emisiei de noxe cu 50% până în anul 2050.

CADRUL LEGISLATIV ȘI SECURITATEA JAPONIEI

Conform Constituției, forțele militare ale Japoniei sunt de apărare, dar în ultima perioadă s-a putut observa intenția guvernului de a interpreta mai larg prevederile legale și chiar de a elimina Articolul 9 din Constituție. Pentru eliminarea Articolului 9 se poartă ample dezbateri și atât opoziția politică cât și cea populară sunt foarte puternice. Pe de altă parte nu pot fi ignotat amenințările la adresa securității țării și presiunea SUA de a transforma Japonia într-un aliat puternic.

Interesant este de urmărit modul în care se nuanțează limbajul diplomatic al liderilor niponi atunci când descriu adversarii, plecând de la unul dur, atunci când este vorba de Coreea de Nord, la unul amabil, chiar curtenitor, atunci când este vorba de Rusia. Înțelegerea detaliilor limbajului utilizat pentru a descrie rivalii Japoniei oferă o perspectivă asupra percepției amenințărilor la adresa Japoniei, a obiectivelor politicii externe și de securitate ale liderilor de la Tokio. Cel mai recent Program Național de Apărare (2018) a folosit cel mai ascuțit limbaj de până acum pentru a descrie Coreea de Nord, catalogând-o drept „o amenințare gravă și iminentă la adresa securității Japoniei” (în comparație cu „factorul destabilizator pentru securitatea regională” în 2010). În privința Chinei a folosit un limbaj ferm, mai moderat decât cel al Washingtonului și uneori indirect. Astfel, a definit-o ca fiind o „preocupare puternică în materie de securitate pentru regiune, dar și pentru Japonia și comunitatea internațională”. Cât despre Rusia se face doar mențiunea că aceasta merită „o atenție deosebită”. Activitățile militare executate de militarii ruși au fost caracterizate ca fiind „active” și „din ce în ce mai solide”.

Bugetul militar

Conducerea militară a Japoniei a solicitat pentru anul 2020 un buget de 50,3 miliarde dolari, ceea ce înseamnă că acest an este al optulea an consecutiv în care resursele financiare ale Forțelor de Autoapărare ale Japoniei cresc. Chiar și în aceste condiții, alocarea bugetară pentru apărare reprezintă doar 1% din PIB.

Prioritățile de achiziții și investiții sunt:

a) *Înzestrarea* armatei: cumpărarea unei prime tranșe de 6 avioane invizibile F-35B; reconfigurarea unui distrugător din cele două

Portavion japonez

distrugătoare aflate în dotarea Forțelor Navale de Autoapărare astfel încât să poată avea la bord avioane F-35B; creșterea interoperabilității cu forțele militare americane; sporirea mijloacelor de interdicția în spațiul aerian și maritim propriu.

b) Industria militară națională

După sfârșitul celui de Al Doilea Război Mondial, în timpul ocupației militare americane, a avut loc un proces amplu de demilitarizare a țării și instituțiilor sale. Această situație a durat până în anul 1952 când a fost semnat „Tratatul de securitate” între SUA și Japonia. Acest tratat, cunoscut sub denumirea „Doctrina Yoshida”, prevedea prezența trupelor americane pe teritoriul Japoniei și permitea guvernului nipon să înceapă procesul de relansare economică a țării. În anul 1954 acest tratat a fost extins sub forma „Acordului de Asistență Mutuală de Securitate”, prin care Tokio primea permisiunea de a importa tehnologie militară din SUA.

Conducătorii japonezi s-au folosit cu abilitate de caracterul general al Acordului și au acționat pentru a convinge patronii marilor companii industriale nipone să investească în cercetarea tehnologiilor militare. Primii care au reacționat pozitiv la această inițiativă politică au fost constructorii de nave. În scurt timp, șantierele navale au reuși să construiască marea majoritate a echipamentelor navale cu dublă utilitate, civilă și militară. Au urmat apoi industria electronică și cea constructoare de aeronave.

Între anii 1951–1984 companiile nipone au semnat peste 40.000 de contracte cu parteneri externi, în valoare de 17 miliarde dolari, ceea ce a reprezentat un adevărat aflus de tehnologie modernă asimilată în producția companiilor japoneze.

Procesul de modernizare a industriei militare nu a fost unul lin. Au

Avion de luptă invizibil

fost momente în care guvernul, sub presiunea pacifiștilor, a interzis companiilor să facă export militar. În timpul Războiului din Vietnam a fost interzis exportul de armament în țările comuniste și cele aflate sub embargou ONU; în 1976, prin lege s-a limitat bugetul militar la 1% din PIB. Chiar și așa, industriile de apărare nipone (mai ales companiile mari) au reușit să-

și mențină nivelul de producție prin participarea la unele programe militare derulate de companii americane. Astfel, avionul de vânătoare F-2, existent în prezent în dotarea Forțelor Aeriene de Autoapărare, a fost realizat în

cooperare cu firma americană Lockheed și este o variantă a avionului multirol american F-16 echipat cu tehnologie produsă de companiile japoneze.

Recent Compania Mitsubishi a fost desemnată ca prim contractor pentru construirea unui avion de vânătoare ce va îngloba tehnologii de ultimă generație (stealth, radare, sisteme de integrare a misiunilor, etc.). Se estimează că până în anul 2035 noul model de avion va înlocui cele 90 de avioane de vânătoare F-2 aflate în înzestrarea aviației nipone.

Inițial, guvernul japonez a decis oprirea producției avioanelor F-2 atunci când s-a hotărât achiziționarea din SUA a 147 de avioane F-35 (42 avioane din cele 147 vor fi varianta F-35B, cu decolare și aterizare verticală ce vor acționa de la bordul celor două distrugătoare).

Prin alegerea companiei Mitsubishi pentru a realiza noul avion de luptă, practic guvernul i-a acordat un sprijinit important pentru menținerea nivelului de competență (compania Mitsubishi se situează în prezent pe locul 21 între primele 100 cele mai bune companii cu producție militară din lume).

UAV cu inteligență artificială cu capacitate de autoînvățare

O altă realizare majoră a industriei japoneze în domeniul construcției de avioane este introducerea în dotarea Forțelor Aeriene de Autoapărare, după doi ani de testări, a avionului de culegere de informații și război electronic RC-2.

Sistemele încorporate sunt de cel mai înalt nivel tehnologic (antene pentru detectarea comunicațiilor adversarului, sisteme de culegere și clasificare a informațiilor culese,

navigație satelitară, etc.).

Eforturi se fac și pentru realizarea unui avion cu tehnologie modernă de bruiaj. Bugetarea pentru acest program a fost deja aprobată pentru anul financiar 2021 (144,9 milioane dolari).

De asemeni, Japonia intenționează să realizeze o rețea de șapte sateliți prin care să se obțină localizarea continuă a forțelor sale de autoapărare. Acest sistem va asigura continuu date de navigație fără a depinde de sateliții GPS.

Japonia a anunțat intenția sa de a sprijini cercetarea științifică pentru proiectarea și realizarea de rachete hipersonice. În principiu, se are în vedere realizarea a două tipuri de rachete hipersonice: de croazieră

(Hipersonic Cruise Missile - HCM) pentru distanțe mari, propulsată de un motor cu combustie supersonică; proiectil de mare viteză (Hyper Velocity Gliding Projectil – HVGP) lansate de către o rachetă cu combustibil solid (separarea capului de luptă de rachetă se realizează la mare înălțime).

În ceea ce privește efectivele militare, în pofida inițiativelor politice limitative, efectivele au crescut continuu (de la 165.000 în anul 1954 la 235.000 în 1972). În prezent, acest proces este îngreunat de problemele demografice severe cu care se confruntă Japonia și a lipsei de apetit a populației pentru cariera militară.

Astăzi forțele armate ale Japoniei sunt considerate a fi la unul dintre cele mai înalte nivele tehnologice din lume, dar din punct de vedere strategic acestea formează doar o componentă a sistemului militar american desfășurat în Asia de Sud-Est.

c) Exerciții militare naționale sau împreună cu partenerii

„Keen Sword 21” a fost un exercițiu cu trupe ce s-a desfășurat pe teritoriul Japoniei și în jurul acesteia, la care au participat 9.000 militari americani aparținând tuturor categoriilor de forțe (Forțe Terestre, Infanterie Marină, Aviație și Marină) și 37.000 militari japonezi din cadrul Forțelor de Autoapărare.

Pe durata exercițiului (11 zile) au fost executate următoarele operațiuni: debarcare de trupe; aeriene; navale; logistice; de apărare anti-aeriană; securitate cibernetică și altele.

Obiectivul principal al exercițiului a fost acele de a asigura un cadru complex pentru a testa forțele și mijloacele necesare pentru a sprijini apărarea Japoniei, de a răspunde oportun și eficient la situații de criză și de urgență ce ar putea apare în Zona Indo-Pacific.

MALABAR 2020 este un exercițiu naval anual la care participă SUA și principalii săi aliați. Anul acesta exercițiul s-a

desfășurat în două etape: prima etapă (03-06.11.2020) a avut loc în Golful Bengal; a doua etapă (17-20.11.2020) s-a desfășurat în Marea Arabiei.

La acest exercițiu au participat forțe navale din SUA, Japonia, India și pentru prima dată a fost invitată și Australia, care a participat în etapa a

doua. Amploarea exercițiului a fost mult mai mare decât în anii precedenți și cei vizati, deși nenominalizați, au fost China și Iran.

BIBLIOGRAFIE

1. Robert D. Kaplan, *The Revenge of Geography*, Ed. Random House, 2012;
2. Henry Kissinger, *A World Restored*, Ed. Penguin Press, carte electronică;
3. Henry Kissinger, *World Order*, Ed. Penguin Press, 2014;
4. John Garafano și Andrea J. Dew, *Deep Currents and Rising Tides*, Ed. Georgetown University Press, 2013;
5. Kazuta Suzuki, *Japan view of the North Korean Threat*, *Asia Times*, 05.06.2018;
6. Grant Newsham, *China, Japan island dispute in new sharper focus*, *Asia Times*, 03.08.2020;
7. Joshua Walker și Hidetashi Azuma, *Shinzo Abe's Unfinished Deal with Russia*, *The National Interest*, 11.08.2020;
8. Mike Yeo, *Japan names contractor to build its future fighter jet*, *Defense Newa*, 31.10.2020;
9. Mike Yeo, *Japan is bolstering its electronic warfare capabilities*, *Defense News*, 05.10.2020;
10. John Bolton, *The Room where it Happened*, carte electronică.

JAPONIA ÎNTRE CIOCAN ȘI NICOVALĂ – partea a II-a –

Gl.bg. (r) Dan NICULESCU

TRIADA AMENINȚĂRILOR LA ADRESA JAPONIEI

Din punct de vedere geografic, Japonia se află într-o zonă în care interesele geopolitice ale celor trei mari puteri globale se intersectează: Rusia, China și SUA. Raportul de forțe, deocamdată este echilibrat. Rusia și China, la care se mai adaugă și Coreea de Nord, deși cu intensități diferite, sunt ostile Japoniei; SUA, la

care se adaugă India, Australia și Coreea de Sud sunt aliate. Tendințele geopolitice actuale sunt conturate, dar nu există nicio certitudine că evoluția lor va păstra coordonatele actuale. Astfel, putem menționa ca tendințe principale: a) apropierea politică, economică și militară a Rusiei de China; b) caracterul fluctuant al politicii Washingtonului față de Asia de Sud-Est (administrația Biden pare să schimbe acest curs și să încerce să facă iar „America puternică”); c) China poate deveni o superputere economică dominantă în Zona Asia-Pacific și o putere militară capabilă să descurajeze pe oricine ar dori o confruntare directă cu aceasta; d) continentul american nu mai este imun la un atac cu rachete nucleare (supersonice sau hipersonice) din partea adversarilor săi.

Insulele Senkaku

Amenințările la adresa securității Japoniei sunt multiple și fiecare dintre acestea ar putea face obiectul unei abordări ample, dar în această lucrare mă voi axa pe prezentarea pericolelor evidente și a principalelor surse ale acestora.

China este sursa celor mai severe amenințări la adresa Japoniei fiind și principalul său competitor politic, economic și militar în Zona Asia-Pacific.

Obiectivul geopolitic al Chinei este acela de a deveni o putere globală. Primul pas în realizarea acestui obiectiv este extinderea controlului politic, economic și militar asupra spațiului indo-pacific, ceea ce presupune eliminarea SUA din zonă și dezmembrarea rețelei sale de alianțe strategice.

Japonia, ca aliat strategic al Washingtonului, dependentă politic și securitar de acesta, cu o poziție geografică strategică și cu un potențial economic și tehnico-științific uriaș, este chiar pilonul principal al politicii SUA pentru Asia de Sud-Est. În aceste condiții nu este de mirare că Japonia este percepută de liderii de la Beijing ca un adversar ce trebuie anihilat.

Vase de pescuit chinezești în zona Insulelor Senkaku

Sunt multe domenii în care se manifestă acțiunile ostile ale Chinei, pornind de la extinderea excesivă a zonei de control aerian în spațiul de responsabilitate al Japoniei, până la revendicări teritoriale. China intenționează să-și extindă controlul administrativ asupra insulelor Senkaku ce sunt situate în Marea Chinei de Est și care aparțin Japoniei. Acțiunile provocatoare ale Beijingului au început cu opt ani în urmă. Forma de bază a agresiunii chinezești este aceea de a trimite în zona insulelor Senkaku sute de nave pescărești însoțite de nave de protecție (un fel de miliții formate tot din nave pescărești dar înarmate).

În afară de interesul economic presupus de pescuitul în această zonă, China revendică Insulele Senkaku și pentru a-și justifica prezența militară în zonă. Chiar dacă va reuși să forțeze Japonia să accepte o situația de compromis, conflictul tot nu va fi încheiat întrucât atenția Beijingului se va îndrepta spre controlul lanțului insular Ryukyu care include și insula Okinawa.

În fața „invaziei” navelor pescărești chinezești, Garda de Coastă japoneză este practic neputincioasă. Aceasta este subfinanțată, iar navele din dotare sunt puține și slab încadrate cu personal. Pe lângă toate acestea, legislația japoneză este restrictivă în ceea ce privește executarea unor acțiuni militare în forță, inclusiv pentru stoparea accesului pescarilor chinezi în apele teritoriale japoneze. Va veni o vreme în care Tokio va fi

forțat să ia o decizie dificilă fiind nevoit să aleagă între folosirea forței și cedarea controlului asupra insulelor Senkaku.

Deocamdată răspunsul guvernului japonez la presiunile Chinei au fost de natură diplomatică și economică: anularea vizitei pe care Shinzo Abe, premierul Japoniei, urma să o facă în China; alocarea unei sume de 2 miliarde dolari pentru finanțarea relocării companiilor japoneze ce activează în China; condamnarea măsurilor represive întreprinse de guvernul chinez în Hong Kong.

Coreea de Nord lansează amenințări la adresa Japoniei care sunt foarte directe și transparente: pericolul unui atac nuclear; decuplarea SUA de Japonia; exod de masă a nord-coreenilor în Japonia.

Pericolul unui atac nuclear asupra Japoniei este un adevărat coșmar atât pentru politicienii de la Tokio cât și pentru populație în ansamblul său. Amintirea atacului executat de SUA în cel de Al Doilea Război Mondial asupra orașelor Hiroshima și Nagasaki, cuplată cu mai recente incidente la centralele nucleare proprii provocate de cutremurul subacvatic care a generat un tsunami în anul 2004, contribuie la sporirea anxietății față de această amenințare.

Liderii nord-coreeni nu au făcut niciun secret din faptul că programul nuclear este menit să descurajeze un atac inamic asupra țării și este îndreptat asupra obiectivelor americane din Coreea de Sud și Japonia. Pericolul este sporit de faptul că majoritatea testelor cu rachete balistice cu rază mică de acțiune sunt îndreptate spre Japonia sau chiar pe deasupra Japoniei, cum s-a întâmplat în august 1998. Riscul ca o rachetă să poată lovi, fie chiar din greșeală, un oraș nipon este enorm. Natura gravă a acestei amenințări a stat la baza motivării solicitărilor guvernului către Dietă de a aproba: sumele necesare pentru achiziționarea unor sisteme moderne de apărare antiaeriană și începerea unor programe pentru sateliți militari; modificarea Constituției și reînnoirea alianței cu SUA care urmează să expire în martie 2021.

Pericolul unui exod în masă a nord - coreenilor poate apare în condițiile în care ar izbucni un război între SUA, Coreea de Sud, Japonia (împreună sau separat) și Coreea de Nord. Într-o asemenea situație nord-coreenii pot fugi în China, Coreea de Sud sau, pe mare, în Japonia. Ținând seama de cât de bine sunt apărate granițele terestre cu China și Coreea de Sud, Japonia rămâne cea mai probabilă destinație pentru refugiați. Complexitatea problemelor economice, sociale, de securitate, care pot fi generate de aflulul unei mase mari de oameni face ca imigrația să fie o amenințare pentru Japonia.

Deși între Tokio și Seul sunt multe conflicte, unele istorice, SUA a reușit să le aducă împreună pentru a contracara inamicii comuni: Coreea de Nord și China. A fost semnat și un acord de colaborare bilaterală (1965) care presupune și realizarea unui schimb de informații pe domenii comune de interes. Cele două state au convenit inclusiv să disponibilizeze un fond de sprijin pentru Pyongyang (Japonia urma să contribuia cu 8 miliarde dolari și Coreea de Sud cu 5 miliarde dolari) dacă liderii nord-coreeni vor fi de acord cu denuclearizarea totală a țării. Eșecul oricărei încercări de a-l convinge pe Kim Jung-un să renunțe la programul nuclear l-a convins pe premierul Shinzo Abe că negocierile sunt inutile și că diplomația nedublată de o presiune puternică și credibilă nu va da rezultate. Acesta este și motivul pentru care a încercat, alături de mulți alții, să descurajeze inițiativa lui Donald Trump de a negocia direct cu Kim Jong-un. Când acest lucru s-a dovedit imposibil, l-a sfătuit pe președintele american ca în negocieri să solicite: dezarmarea să înceapă imediat (deosebit față de vechea și sterila politică a președintelui G. Bush de „acțiune pentru acțiune”); să nu dureze mai mult de 2 ani și să se refere atât la rachetele balistice cu rază mare de acțiune (periculoase pentru teritoriul SUA), cât și la cele cu rază mică și medie (periculoase pentru Japonia și Coreea de Sud); eliminarea armelor biologice și chimice, precum și a centrului de cercetare pentru dezvoltarea acestor arme; acordul să fie clar, fără ambiguități și verificabilă; ridicarea sancțiunilor impuse Coreei de Nord și eliberarea fondurilor de sprijin promise să se facă abia după ce denuclearizarea va fi terminată; solicitarea eliberării celor 17 ostatici japonezi răpiți de nord-coreeni.

Pentru a-i sensibiliza orgoliul, premierul Abe a subliniat că dorește ca acordul de pace pe care președintele Trump îl va semna cu Kim Jung-un să fie mult mai eficient decât cel semnat de președintele Obama cu Iranul. Nici această încercare de a-l determina pe Trump să ia în considerație și îngrijorările aliatului său nu a ajutat în negocieri.

Rusia, în relația directă dintre Tokio și Moscova, este mai bine poziționată, fapt de care va profita pentru a extrage cât mai multe avantaje.

Tendința reciprocă de apropiere a celor două țări nu este de dată recentă, avantajele unei relații strategice între ele fiind subliniată cu claritate de geopoliticienii ruși și niponi. A existat și un proiect

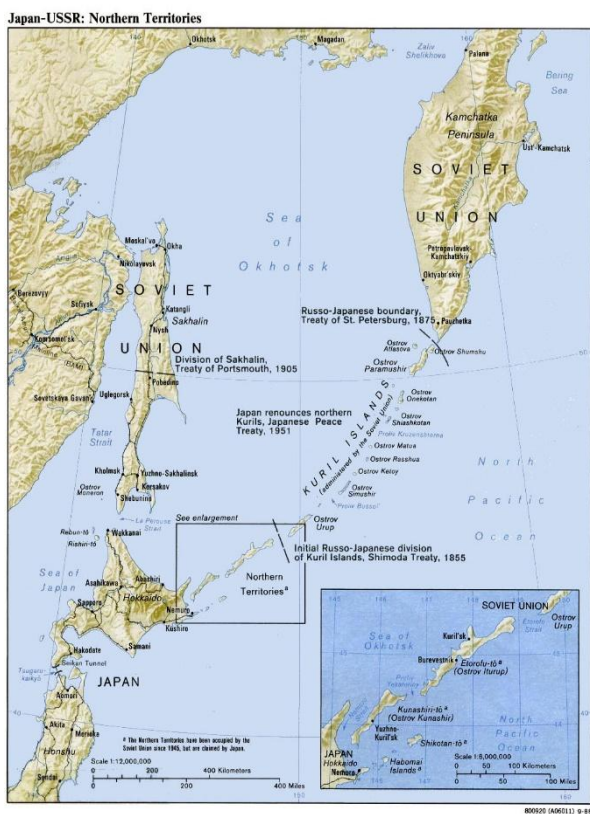
pan-asiatic care viza realizarea unei axe strategice Moscova - Tokio ca imperativ major al realizării componentei est-asiatice a viziunii geopolitice

a Rusiei. În acest context, Japonia, care constituie un spațiu geografic avantajos pentru realizarea expansiunii politice, strategice și economice a Rusiei sau cum formula geopoliticianul rus, Alexandr Dughin, al viitorului Imperiu Rus, urma să devină un punct central al luptei geopolitice pentru influență regională.

Realizarea acestei viziuni a politicienilor ruși ar permite atingerea mai multor obiective geopolitice ale Moscovei: subminarea expansiunii SUA; accesul la tehnologii avansate; avantaje economice și comerciale; ieșirea la mările calde.

Geopoliticienii ruși aduc în discuție și avantajele pe care Japonia le-ar putea avea în virtutea acestei cooperari: Japonia, căreia îi lipsește independența politică și un sistem militar strategic, va putea avea acces nelimitat la resursele de materii prime pe care Rusia le are din abundență; accesul direct la „blocul budist” format din Mongolia, Tibet, Kalmuci, Tuva și Buriatia ce formează enclava budistă eurasiatică cu care Japonia are legături puternice ar putea constitui un element unificator între Rusia și Japonia și care, la nevoie, ar putea fi folosită și pentru a crea probleme Chinei; apropierea strategică dintre cele două țări ar șterge „rușinea politică” suferite de Japonia din partea SUA prin înfrângerea suferită în Al Doilea Război Mondial (un apel la mândria poporului japonez).

Agenda politică a premierului Shinzo Abe cu privire la Rusia a fost mult mai nuanțată decât cea a predecesorilor săi. Aceasta a fost mai curând o abordare geopolitică a spațiului eurasiatic în care Japonia urma să-și asume un rol important prin propunerea unor inițiative de politică externă, independente de poziția Washingtonului. Obiectivele urmărite prin această politică erau: consolidarea poziției sale unice în Eurasia, păstrându-și totodată legăturile speciale cu SUA; ocuparea unei poziții puternice în Orientul Îndepărtat rusesc și în Siberia, care să-i permită să concureze eficient proiectele politico-economice ale Chinei; apropierea de Moscova în speranța găsirii unei soluții de rezolvare pozitivă a litigiului legat de insulele Kurile; realizarea unei încercări de echilibrare strategică a regiunii; asumarea unui rol de intermediar între Washington și Moscova. Dar dincolo de aceste interese geopolitice imediate, primul ministru japonez intenționa să readucă în actualitate „diplomația Eurasiatică” a Japoniei, formulată de fostul prim ministru nipon, Ryutaro Hashimoto în anii '90. Hashimoto a fost primul lider japonez care a angajat Japonia în mod concret în zona Eurasiatică dorind să arate că Tokio poate avea o politică externă independentă de cea a SUA. Această doctrină viza dezvoltarea cooperării economice și integrarea regională a Eurasiei prin atragerea Rusiei în Zona Asia-Pacific și introducerea unei noi dinamici regionale care să confere

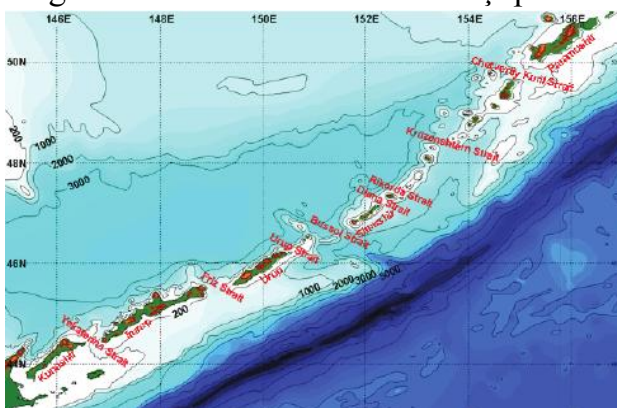

Japoniei un rol mult mai important și totodată un spațiu mult mai larg de manevră, vis-a-vis de China și SUA. Practic, „Diplomația drumului mătăsii” ancora Japonia de Asia Centrală post-sovietică. Această viziune strategică a stat la baza „Inițiativei Asia Centrală + Japonia” lansată de succesorul său, Junichiro Koizumi, în anul 2004.

Pentru apropierea de liderii de la Kremlin, premierul Abe a înțeles că trebuie să facă unele gesturi politice. Astfel, în anul 2013 a propus Kremlinului un parteneriat strategic de securitate în baza căruia

urma să se inițieze un dialog la nivel ministerial 2+2 pe probleme de politică externă și de apărare. Acest dialog între miniștrii de externe și ai apărării din cele două țări a continuat neîntrerupt până în prezent. În anul 2016, spre marea indignare a administrației Obama, Japonia a fost prima care a propus reprimirea Rusiei în G7. În același an s-a adus în discuție posibilitatea unei cooperări economice în Siberia și Orientul Îndepărtat rusesc. Japonia participa cu suma generoasă de 3 miliarde dolari și probabil spera la o dezghețare a negocierilor privind insulele Kurile.

Pentru promovarea ambițiilor geo-economice ale Japoniei, guvernul nipon a aprobat o investiție de aproximativ 30 miliarde dolari în mai multe programe de infrastructură în Asia Centrală. Intenția de a concura inițiativa Chinei

Insulele Kurile

„Centura și Drumul” (BRI) era evidentă.

Eforturile guvernului de la Tokio de a cultiva Rusia nu au rămas fără urmări. În anul 2018 președintele Putin a oferit Japoniei un tratat de pace, fără precondiții și a lansat un proces de discuții privind problemele teritoriale dintre cele două țări. Surprinzător, s-a ajuns la retragerea temporară a pretențiilor teritoriale ale Japoniei asupra celor patru insule Kurile aflate în posesia Rusiei (2019). Trebuie subliniat că decizia Japoniei de a ceda, chiar și temporar, în privința insulelor Kurile, se datorează și inconstanței politice a SUA privind rolul său în Zona Asia-Pacific și a incertitudinii privind modul în care Washingtonul își va îndeplini obligațiile față de aliați în situații critice.

Pe de altă parte, este greu de crezut că Rusia va ceda de bună voie posesia insulelor Kurile. Cadrul legal stabilit prin Acordul de Ialta, dar și din negocierile ulterioare, face aproape imposibil transferul legal al acestor insule către Japonia.

Recent, Rusia a luat măsuri de consolidare a sistemului militar desfășurat pe cele patru insulele Kurile. Posesia acestor insule are o importanță vitală pentru protecția submarinelor nucleare rusești ce au baza în Marea Ohotsk.

Realitățile geopolitice actuale au arătat că încercarea de a destrăma alianța dintre China și Rusia este peste puterile Japoniei, dar politica promovată de premierul Shinzo Abe este realistă și realizabilă.

BIBLIOGRAFIE

1. Alexandr Dughin, Bazele geopoliticii și viitorul geopolitic al Rusiei, Editura eurasiatica.ro. București 2011;
2. John Bolton, The Room Where it Happened, electronic book;
3. The National Interest, 29.09.2018, Discursul premierului Japoniei, Shinzo Abe, în Parlamentul Indiei, Editat de The Național Interest, 29.09.2018 - Confluence of the Two Seas;
4. Amiral James Stavridis, Sea Power, Amazon carte electronică;
5. Serge Friedman, Viitorul război cu Japonia, Amazon carte electronică;
6. Amiral James Stavridis, Command at Sea, Ed. Penguin Press, 2017;
7. Daniel S. Markey, China's Western Horizon. Beijing and the New Geopolitics of Eurasia, Ed. Oxford University Press, 2020;
8. Paul Dobrescu, Geopolitica, Ed. Comunicare, 2008;
9. Douglas E. Schoen și Melik Kaylan, The Russia-China Axis, Ed. Encounter, 2014;
10. Richard McGregor, Xi Jinping: The Backlash, Ed. Penguin Australia, 2019;
11. Robert D. Kaplan, The Revenge of Geography, Ed. Random House, 2012;
12. Henry Kissinger, A World Restored, Ed. Penguin Press, carte electronică;
13. Henry Kissinger, World Order, Ed. Penguin Press, 2014.

STRATEGIA SUA PENTRU ZONA INDO-PACIFIC

Gl.bg. (r) Dan NICULESCU

La începutul lunii ianuarie, 2021 Casa Albă a hotărât declasificarea Strategiei SUA pentru regiunea Indo-Pacific. Acest document este important deoarece definește natura și originea amenințărilor din zona Asia de Sud-Est și Indo-Pacific stabilind totodată măsurile ce trebuie luate de SUA la nivel politic, militar, economic, de intelligence și influențare, pentru a se opune amenințărilor venite din partea Chinei, Coreei de Nord și Rusiei.

China și-a intensificat presiunile exercitate asupra statelor din zona Indo-Pacific pentru a le determina să-și subordoneze libertatea și suveranitatea unui destin comun trasat de Partidul Comunist Chinez (în opoziție, Washingtonul dorește numai să sprijine accesul liber al acestor țări în spațiul Indo-Pacific și să le asigure suveranitatea).

Coreea de Nord este o amenințare serioasă pentru SUA datorită arsenalului său nuclear și a intenției declarate de a subjuga Coreea de Sud, aliat de bază al Washingtonului.

Rusia este considerată a fi un jucător major în regiune.

Obiectivele strategice ale SUA în spațiul Indo-Pacific sunt definite ca fiind:

- apărarea teritoriului național;
- păstrarea accesului militar, diplomatic și economic în zona Indo-Pacific;
- creșterea credibilității potențialului de apărare al aliaților;
- menținerea poziției dominante a SUA în zonă;
- descurajarea Chinei de a ataca SUA sau pe aliații săi în scopul subminării intereselor acestora în spațiul Indo-Pacific;
- dezvoltarea și consolidarea sistemului militar al SUA astfel încât să poată face față cu succes provocărilor venite din partea Chinei și în final să o învingă;
- stoparea eforturilor Chinei de a fura tehnologii militare și comerciale de nișă din SUA, precum și a planurilor acesteia de a dobândi supremație mondială în domeniile inteligenței artificiale, biogeneticii,

tehnologiilor de comunicații, supravegherii digitale, controlul informațiilor, operațiilor de influențare, etc.;

- sprijinirea Taiwanului în elaborarea și implementarea unei strategii de apărare asimetrică eficientă care să-i permită să se opună cu succes Chinei;

- determinarea Coreei de Nord să renunțe la programul nuclear prin aplicarea de multiple mijloace de presiune: diplomatice, militare, economice, de impunere a legii, intelligence și influențare;

- acordarea sprijinului militar principalilor aliați zonali (Australia, India, Japonia, Coreea de Sud) prin vânzare de armamente moderne și dezvoltarea cooperării în domeniul militar și de securitate, precum și susținerea efortului de integrare regională ca bază a arhitecturii de securitate în spațiul Indo-Pacific;

- revigorarea alianței cu Filipine și Thailanda și întărirea sistemului lor defensiv;

- atragerea unor țări din Asia de Sud (Myanmar, Sri Lanka, Maldive și Bangladesh) în alianță;

- sprijin pentru accelerarea ritmului de dezvoltare multilaterală a Indiei (furnizarea de armament modern, transfer de tehnologie, asistență diplomatică, militară și de intelligence, programe de reformă economică și de extindere a conectivității regionale, etc.) pentru a putea deveni în scurt timp o putere regională majoră, capabilă să se opună cu succes Chinei;

- realizarea unui Centru de integrare a informațiilor maritime la care să participe toate țările din sfera de influență americană din sudul Asiei, prin care să se realizeze supravegherea Oceanului Indian;

- organizarea unei campanii strategice de informare privind practicile ilegale folosite de China pentru extinderea influenței proprii în spațiul Indo-Pacific.

Implementarea acestei strategii va fi dificilă deoarece China a reușit să-și facă o rețea vastă de dependențe regionale prin care practic a cuprins întreaga zonă, inclusiv pe unii dintre aliații de bază ai SUA. Pe lângă răbdarea specifică poporului chinez, datorită căreia China a reușit să devină importantă și să se impună ca o superputere în ascensiune, desigur a contribuit și politica fostului președinte al SUA, Donald Trump, care a reușit, ca și în Europa, să-și nemulțumească toți aliații și să genereze neîncredere în capacitatea și voința Washingtonului de a-și onora angajamentele de securitate asumate. Administrația Biden are o sarcină dificilă deoarece încrederea odată pierdută nu se mai poate recâștiga la nivelul anterior, iar situația geostrategică actuală nu este tocmai favorabilă SUA deoarece adversarii se unesc, iar aliații se împrăștie.

Episodul Trump a avut și o parte bună, aceea de a face pe toți (sper) conducătorii de state să înțeleagă ca interesul național este întotdeauna prioritar, că acesta trebuie să fie fundamentul tuturor hotărârilor și că nu este obligatoriu să mergi cu cineva până la moarte. În geopolitică există și limite, iar una foarte importantă este cea a supraviețuirii ca stat și națiune.

Pentru toți propria țară trebuie să fie „The First”.

Modul în care militarii americani implementează această strategie este vizibil, iar ritmul său nu a fost încetinit nici măcar de problemele grave generate de pandemia de COVID-19.

În această lucrare nu o să mă ocup de modul în care se modifică spațiul de ducere a luptei armate, de cum sunt adaptate tacticile, doctrinele, strategiile de utilizare a forței armate, nici cum sunt introduse noi tipuri de armamente și tehnologii (inteligența artificială, cibernetica, tehnici de influențare sau de manipulare psihologică a comportamentului militarilor, intelligence, etc.), ci voi încerca să aduc în atenția cititorilor câteva inițiative globale ale celei mai noi categorii de forțe armate din compunerea Armatei SUA, anume Comandamentul Spațial (CS).

Deoarece în acest număr al revistei ne-am ocupat pe larg de strategia americană pentru Asia de Sud-Est, de măsurile politice și militare ale Washingtonului de contracarare a Chinei, vom pune și aici accentul tot pe această prioritate strategică americană.

O ultimă precizare de ordin organizatoric legată de CS: acesta are în subordine Forțele Spațiale (FS) formate din „gardieni”, denumire pe care personalul civil și militar ce încadrează aceste forțe a primit-o, probabil inspirată de literatura sau cinematografia specifică. Procesul de constituire, de formulare a strategiei și normelor de funcționare nu sunt încă definitive, dar procesul continuă în paralel cu asumarea și preluarea de sarcini ce au aparținut înainte altor categorii (aviație, informații, etc.).

Una din misiunile actuale ale conducerii CS este aceea de a identifica noi aliați pentru a stabili împreună parteneriate în zona Pacificului de Vest și a Oceanului Indian. În principal pentru aceste parteneriate sunt vizate țări care doresc să-și dezvolte mijloacele spațiale pentru a le folosi în scopuri economice, pentru securitatea publică, dar și pentru securitatea națională. În afara vechilor parteneri cu care SUA deja cooperează în domeniul spațial: Coreea de Sud, țările membre ale organizației Five Eyes (Australia, Noua Zeelandă, Canada, Marea Britanie), vor fi cooptați și alții noi care împărtășesc viziunea americană de dezvoltare și securitate precum Japonia, Germania, Franța, dar și alți aliați NATO sau chiar din statele în curs de dezvoltare.

Australia prezintă interes major pentru CS deoarece poziția sa geografică permite extinderea rețelei americane de radare pentru supravegherea spațiului în Emisfera Sudică. Cooperarea bilaterală s-a materializat până în prezent în: instalarea (2017) în vestul Australiei, la Baza de comunicații a Marinei „Harold E. Holt”, a unui radar în Bandă C pentru supravegherea spațiului (acesta a fost primul senzor din Emisfera Sudică pentru orbita joasă a Pământului); aprilie 2020 CS american a mutat în localitatea Holt un telescop de supraveghere spațială care va fi complet operațional în anul 2022.

Conducerea CS ar dori să realizeze o cooperare similară și cu India care a făcut progrese importante în domeniul militar spațial (în anul 2020 a testat arme anti-satelit). De asemenea, în octombrie 2020 miniștrii apărării ai celor două state au semnat o înțelegere prin care SUA putea face schimb de date geospațiale cu specialiștii militari indieni. În plus, China reprezintă și pentru India o amenințare strategică, deci apropierea de SUA este o necesitate.

Strategia CS pentru Asia de Sud-Est vizează realizarea unui cadru de cooperare în domeniul securității al cărui nucleu central să fie format din SUA, India, Japonia și Australia. Acest nucleu ar trebui să acționeze ca un magnet care să atragă și alte state din zonă care au aspirații spațiale și împărtășesc obiectivele SUA.

În America de Sud, CS a lansat un program Mill-to-Mill cu Brazilia, Argentina și Chile. În Brazilia a fost creată o structură comună de supraveghere a spațiului ce desfășoară activități de cercetare, dezvoltare, testare, evaluare, lansare sateliți și executarea controlului și conducerii acestora.

Spațiul extraterestru a devenit noua frontieră și este de așteptat o competiție fără menajamente între marile puteri pentru a-și asigura supremația. Spațiul este o nouă dimensiune a luptei armate și a strategiei militare.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, 13.01. 2021 | By John A. Tirpak;
Defense News, 13.01.2021 By Theresa Hichens.

DESPRE RĂZBOIUL ELECTRONIC

MOTTO : *Si vis pacem, para bellum*¹

Gl. mr. (r) dr. Adrian-Leonard BANTAȘ

1. Aspecte generale

Complexitatea câmpului de luptă modern determinată de apariția unor tehnologii noi precum cele de comunicații, inteligență artificială, robotică, cibernetică, extinderea zonei de luptă către spațiul cosmic, globalizarea cu aspectele sale militare, toate acestea și multe altele, nu puteau să nu producă schimbări în arta militară,

dar și în modul de ducere a luptei.

Astăzi, analiștii militari și experții în artă militară nu mai pot analiza acțiunile de luptă exclusiv pe zone de operații (indiferent de dimensiunea spațială a acestora) fără a ține seamă de consecințele și influențele lor generate, inclusiv la scară globală, de către războiul informațional și a celui mediatic. Enumerăm aici segmentul de comandă, control și informații cu indicii specifici cunoscuți: C2I, C2I2, C4I4, C4ISR² etc., războiul electronic, războiul web, războiul psihologic, războiul imagologic și multe altele.

Toate acestea prezintă un interes deosebit, de mare actualitate, deoarece sunt folosite pe o scară din ce în ce mai mare, în timp de pace și de război, generând atât efecte locale cât și globale. Țintele acestor acțiuni asupra cărora pot fi folosite sunt practic nelimitate, vizând toate domeniile de activitate umană: politic, militar, economic, social, cultural, etc.

Caracterul extrem de distructiv presupus de un conflict militar modern a determinat factorii de conducere politico-militară ai statelor să evite, cel puțin într-o fază incipientă, folosirea directă a forței armate,

¹ *Dacă vrei pace, pregătește-te pentru război*, este o expresie latină folosită de Publius Flavius Vegetius Renatus în lucrarea sa, *De Re Militari*, vol. III. Expresia este de obicei interpretată în felul următor: o societate puternică este puțin probabil să fie atacată de către dușmani (a se vedea, în acest sens, www.wikipedia.org, f.a., accesat 25.01.2021).

² C=Comandă, Control, Comunicatii, Computere și I=Informații, Informatică, S=Supraveghere și R=Recunoaștere.

preferând mijloacele de influențare menite a descuraja oponentul, a-i slăbi încrederea în propriile forțe și mijloace, în final, a ceda presiunii exercitate asupra sa fără rezistență armată. Astăzi se poate cuceri un stat numai cu mijloacele de influențare enumerate mai sus, fără a mai fi nevoie de tancuri, avioane, etc., fără distrugerile și pierderile de vieți omenești presupuse de războiul clasic. Folosirea social-media pentru amplificarea diviziunii interne dintr-o țară țintă, a atacurilor cibernetice pentru afectarea funcționării și credibilității instituțiilor, implicarea organizațiilor neguvernamentale pentru propagarea neîncrederii în conducerea țării victimă, pot fi suficiente pentru ca agresorul să-și atingă scopurile.

Evident, pentru supunerea unui stat numai cu aceste mijloace presupune existența unei conjuncturi optime, depinde de situația politică, economică, militară și socială din țara respectivă, de conjunctura internațională, eventualele alianțe și aranjamente de securitate. Într-o lume din ce în ce mai globalizată nimeni nu mai este singur: „*este aproape imposibil statelor, în condițiile unei lumi globalizate, să își urmărească securitatea în mod autarhic [motiv pentru care] ele caută să își maximizeze securitatea cooperând*”³.

Și așa ajungem la ceea ce Alvin Tofler exprima într-una dintre lucrările sale, *Puterea în mișcare*⁴: „triada puterii este formată din: forța fizică, bogăție și cunoaștere”⁵. Aceste elemente – spune același autor – pot fi folosite în funcție de contextul dat, selectiv sau împreună pentru realizarea scopului propus. Totuși, cea mai importantă pare a fi cunoașterea. Chiar și marele gânditor militar chinez, Sun Zi, anticipa aceste principii moderne ce corespund nivelului de dezvoltare socială actuală, spunând că atunci „când îți învingi dușmanii în luptă ești un bun comandant, dar abia când îi învingi fără luptă ești genial” și că „invincibilitatea noastră depinde de noi, vulnerabilitatea inamicului, de el”⁶.

În condițiile unui viitor război de sistem, acesta se va desfășura în toate mediile cunoscute (terestru, marin, aerian, extraterestru, în spectrul electromagnetic, cibernetic, domeniul psihologic, etc.), iar luptele, chiar dacă se vor desfășura terestru, vor fi conduse din spațiu. Războiul informațional sub toate formele sale va fi prezent permanent: la pace, pe timpul luptei și după terminarea războiului.

³ Dragoș-Adrian Bantaș, *Între frică și siguranță: societățile umane în căutarea securității*, Editura CTEA, București, 2019, p. 189.

⁴ Publicată inițial în anul 1990.

⁵ Alvin Toffler, *Puterea în mișcare*, editura Antet, Oradea, 1997, p. 17.

⁶ Sun Tzu, *Arta războiului*, Editura Cartex 2000, 2019, passim.

Ce exemplu mai elocvent poate fi oferit în sprijinul celor afirmate mai sus decât actuala criză generată de pandemia de COVID-19. Sunt câteva trăsături ce ar trebui reținute: a) avalanșa de dezinformări privitoare la sursa virusului, natura sa, vinovăția și ce vaccin este mai bun; b) actorii statali implicați: de nivel politic, economic, științific, militari, servicii de informații; c) scopuri urmărite: încurajarea/descurajarea populației, umanitare, propagandă, atingerea unor obiective politice și militare, subminarea intereselor altor state; d) jucătorii: marile puteri (SUA, China și Rusia) au fost cele mai agresive; puterile regionale au fost mai rezervate, iar ceilalți s-au conformat în funcție de zona de influență din care fac parte.

1. Războiul Electronic – principii

Am ținut, în mod special, să abordez problematica războiului electronic din mai multe considerente.

În primul rând, este un domeniu mai puțin cunoscut cititorilor, chiar și militarilor, date fiind limitările impuse de aparatura specifică acestui domeniu, lipsa de informații și imposibilitatea de a face publice date cu caracter militar aflate sub restricții de publicare la diferite nivele, prin secretizarea acestora și altele. Chiar și accesarea datelor în domeniu, din punct de vedere tehnic constructiv și/sau utilizarea acestora pe timp de pace ori în luptă necesită o pregătire de specialitate, în domeniul electronicii, comunicațiilor, informaticii și domeniilor conexe. Avem în vedere categoriile de forțe armate (terestre, aeriene, navale), dar și celelalte structuri militare din compunerea acestora din fiecare țară în parte, alianță militară și chiar forțe și mijloace constituite ad-hoc pentru scopuri limitate în timp (ex. campanii militare, războaie etc.).

În al doilea rând, există deseori o confuzie între domeniul general al electronicii, de care este responsabil războiul electronic și subdomeniul conținutului informativ al mesajelor din spațiul electromagnetic, care cade în responsabilitatea componentei acestuia de cercetare radio. Pentru a explica misiunea specifică a componentei de război electronic, voi detalia succint structura organizatorică și misiunile specifice acestui domeniu.

Mai întâi să definim noțiunea de spațiu electromagnetic. Acesta reprezintă „mediul de desfășurare a tuturor fenomenelor, proceselor, acțiunilor și activităților care implică utilizarea energiei electromagnetice”⁷.

Războiul Electronic cuprinde „ansamblul acțiunilor militare care implică utilizarea energiei electromagnetice pentru a determina, exploata,

⁷ Adrian-Leonard Bantaș, *Doctrina pentru Război Electronic*, în revista *Gândirea Militară Românească*, Anul XIII, nr. 5/2002, pp. 109-117.

contracara, reduce și preveni acțiunile ostile în spațiul electromagnetic, precum și măsurile care asigură desfășurarea în siguranță a acțiunilor trupelor proprii și/sau aliate⁸.

În continuare, voi aborda, pe scurt, domeniul informațiilor din semnale din mediul electromagnetic (SIGINT – signal intelligence⁹), pentru a facilita descrierea capacităților militare abordate. Cea mai cunoscută descriere a SIGINT este oferită de departamentul NSA/CSS¹⁰ din Statele Unite, care arată că **SIGINT** presupune: „...colectarea informațiilor străine din sisteme de comunicații și informații și diseminarea acestora către beneficiarii guvernamentali americani (civili și militari), în scopul protejării trupelor proprii, susținerii aliaților, combaterii terorismului, a criminalității internaționale și a traficului de droguri, susținerii negocierilor diplomatice și promovarea altor obiective naționale importante¹¹.

Apariția și implementarea noilor tehnologii în domeniul SIGINT au determinat apariția a două subdomenii: informații electronice (altele decât cele din comunicații, ex. : telemetrie, radare, sisteme de navigație); ELINT - electronic intelligence și informații în comunicații (COMINT - Communication Intelligence). Domeniul ELINT oferă informații pornind de la caracteristicile semnalelor electronice, reușind să determine inclusiv tipul echipamentului tehnic. Partea ofensivă a acestui domeniu este specifică războiului electronic în care sunt derulate acțiuni de bruieră a semnalelor electronice inamice sau de reproducere a acestora în scopul creării fenomenului de ascundere (Fog of War)¹².

Așadar, mediul electromagnetic, cu precădere spectrul undelor radio, reprezintă legătura între mediul real și cel virtual. De aceea, se consideră că tocmai acest spectru este *punctul vulnerabil* care este și va fi în atenția permanentă a elementelor de război electronic, prin componentele sale: cercetarea radio, goniometria radio, bruiatul radio, măsurile de protecție¹³.

⁸ Adrian-Leonard Bantaș, teză de doctorat cu tema *Contribuții privind organizarea transmisiunilor pentru conducerea sistemului global de luptă radioelectronică realizat în Armata României, la pace și în operația de apărare strategică*, susținută în cadrul Academiei de Înalte Studii Militare, București, 1995.

⁹ Signals Intelligence.

¹⁰ National Security Agency/Central Security Service

¹¹ Petrică Claudiu Alupoae, *Spectrul radio, teatrul de operațiuni*, disponibil pe www.intelligence.sri.ro, 6 februarie 2020, accesat 25.01.2021.

¹² Ibidem.

¹³ Dacă anumiți autori sau practicieni identifică existența, alături de măsuri, a contra-măsurilor, contra-contra măsurilor etc., în ceea ce mă privește, consider că acestea sunt doar variațiuni pe aceeași temă, și singurul concept justificat este cel de măsuri de protecție, acestea survenind la nivelul cerut de evoluția situațiilor de luptă.

Insist asupra acestor precizări deoarece am identificat în literatura și practica de specialitate existența unor opinii pe care nu le consider fondate, conform cărora cercetarea radio este considerată un domeniu separat, care nu se constituie într-o componentă a războiului electronic. Voi continua demersul de față prin prezentarea argumentelor în favoarea poziției de mai sus.

Cercetarea radio are drept obiectiv interceptarea surselor de emisie electromagnetică (ex. emițătoare de tip radio, radioreleu, etc.) și de a le localiza în spațiu prin metoda denumită goniometrie. Stațiile Gonio determină direcția emițătorului, iar prin intersectarea mai multor direcții detectate prin goniometrare se localizează emițătorul. Cu cât mai multe direcții goniometrate, cu atât mai sigură este localizarea sursei de emisie radio.

Odată depistată sursa de emisie, se transferă datele către structurile de cercetare, apoi se urmărește evoluția emițătorului. Aici intervine confuzia de interpretare, astfel:

- pentru unitatea de război electronic prezintă interes în principal, următoarele caracteristici: puterea emițătorului; lungimea de undă (frecvența); cu cine lucrează (indicativele și locația corespondenților); intervalele de intrare în legătură; deplasări din/în locul de stație (aplicații, exerciții, tabere etc.); coduri/parole de recunoaștere; antene și directivitate de propagare; experiența specialiștilor în lucrul cu aparatura din dotare; măsuri de protecție; modul de lucru curent; fluxul de informații în general, etc. Tehnologia modernă poate analiza spectrul emițătorului după ceea ce se definește drept „anvelopă” semnalului emis. Este vorba, mai precis, despre cele două sinusoidale care delimitează conținutul semnalului analizat, sub forma rezultată dintr-un maxim și un minim de oscilații, în timp și spațiu (pe verticală și orizontală). Această anvelopă electromagnetică reprezintă ADN-ul emițătorului, care este UNIC. Se numește „unic” pentru faptul că analiza electronică a semnalului/anvelopei arată inclusiv sursa de energie folosită (rețea electrică, baterie, grup electrogen, etc.), care este unică pentru emițătorul respectiv. Fie și o „bujie defectă” sau un etaj electronic cu particularități creează ceea ce am denumit, metaforic, ADN-ul fiecărei surse de emisie, cu caracteristicile sale incomparabile cu cele ale altor surse similare;

- pentru structura de cercetare radio-informativă prezintă interes în principal conținutul informațional din ceea ce se recepționează. Celelalte date nu constituie obiectul de interes al domeniului SIGINT, deoarece nu se urmărește ca sursa de emisie să fie anihilată (scoasă din funcțiune, neutralizată) prin bruiaj (acțiune specifică unităților de război electronic),

bombardare (prin acțiuni ale aviației sau artileriei) sau prin orice alte mijloace militare adecvate obiectivului urmărit.

Odată localizat emițătorul prin goniometrare, unitatea de război electronic va căuta să localizeze, în cel mai scurt timp, receptorul (receptoarele) cu care acesta „lucrează”, pentru ca apoi să execute acțiuni de bruijă asupra receptorilor care „ascultă”, spre a le deteriora mesajul, astfel încât acesta să devină neinteligibil. Nu se vor executa acțiuni de bruijă asupra emițătorului, pentru că acestea nu îl vor afecta. Mai mult, acesta nu trebuie să recunoască existența unei acțiuni de bruijă asupra sa. Prin executarea de bruijă asupra receptorului, operatorii săi pot considera că este vorba despre o defecțiune tehnică, despre deficiențe în realizarea legăturii, lipsa de energie, lipsă de profesionalism din partea operatorilor de serviciu, eventuale defecțiuni ale antenelor, orientarea greșită a acestora și altele.

În egală măsură, se pot efectua asupra receptorilor depistate transmițeri de informații false (dezinformare), comenzi derutante, ordine contrarii, etc. De obicei, aceste proceduri sunt executate în cooperare cu structurile de război psihologic proprii (PSYOPS).

Unitățile de război electronic deservește Ministerul Apărării Naționale al României și, eventual, structurile NATO cu misiunile lor specifice, pe timp de pace și de război. Acestea au rol determinat în sprijinirea categoriilor de forțe armate, inclusiv în cadrul acțiunilor de luptă la care trupele Armatei României participă în diversele teatre, pentru cercetarea/depistarea surselor de emisie inamice, goniometrarea (localizarea) emițătoarelor, anihilarea lor prin bruijă în vederea zădărnirii transferului de informații între corespondenți, până la utilizarea procedeelor de anihilare totală a acestora.

În ceea ce privește măsurile de protecție, acestea au drept scop protejarea mijloacelor electronice proprii (emițătoare și receptoare de informații) împotriva acțiunilor de război electronic desfășurate de inamic.

2. Sisteme actuale de război electronic, în principalele armate contemporane

2.1. Statele Unite ale Americii

Unul dintre elementele de tehnică de război electronic utilizate de către armata americană este reprezentat de EA-6B Prowler. Acesta este un avion specializat construit de Northrop

Grumman introdus în dotarea Infanteriei Marine și Marinei SUA în varianta A-6 Intruder¹⁴ încă din 1971. Acesta asigură o umbrelă de protecție pentru avioanele de asalt, trupele terestre, nave și aeronave, executând un puternic bruiaj împotriva radarelor, sistemelor de comunicații și chiar de ochire inamice¹⁵. De-a lungul timpului avionul EA-6B Prowler a suferit o serie de modernizări, cum ar fi: adoptarea sistemelor ICAP III (Improved Capability III) și MIDS (Multifunctional Information Distribution System) concepute pentru a contracara sistemele electronice de luptă moderne, multifuncționale¹⁶.

2.2. Israel

Încă din anul 2012 Pentagonul a finalizat negocierile cu Lockheed Martin pentru a instala la bordul avioanelor F-35 destinate Israelului, un sistem propriu israelian de război electronic¹⁷. De remarcat este că „una

dintre particularitățile sistemului datalink MADL este sistemul în lanț în care funcționează. Astfel, primul avion transmite informațiile către cel mai apropiat avion F-35, care, la rândul lui, retransmite informația către cel mai apropiat aparat și tot așa. Sistemul reduce șansele ca avioanele proprii aflate în misiune să fie descoperite de sistemele SIGINT/EW¹⁸ inamice”.

2.3. Italia

Unul dintre sistemele de Război electronic utilizate în armata italiană este JEDI (Jamming and Electronic Defense Instrumentation), dezvoltat de către compania EMI pornind de la experiența acumulată în teatrul de război afgan. Principala caracteristică a noului sistem de război electronic este aceea că poate fi paletat, ceea ce permite o dislocare rapidă. De asemenea, sistemele de bruiaj și război electronic pot fi adaptate la bordul unui avion obișnuit de

¹⁴ www.wikipedia.org, *EA-6 Prowler*, 28.03.2013, accesat în 25.01.2021.

¹⁵ Ibidem.

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ www.rumaniamilitary.wordpress.com, *Israelul a primit permisiunea de a instala pe F-35 echipament propriu*, 01.08.2012, accesat 25.01.2021.

¹⁸ Ibidem.

transport, cu modificări minime¹⁹. Sistemul JEDI asigură o supraveghere electronică extinsă a adversarului precum și bruijaj eficient asupra comunicațiilor acestuia. Dacă în zona supravegheată sunt detectate emisii radio, telefoane celulare, etc., JEDI poate bruija imediat întreaga zonă pe un spectru foarte larg de frecvențe făcând astfel imposibilă comunicarea sau detonarea de dispozitive explozive improvizate (IED²⁰) ampalsate terestru.

2.4. Elveția

Compania israeliană „Elta Systems Ltd.” a furnizat Elveției un sistem de culegere de informații din comunicații (ESM²¹/COMINT) pentru detecția, analiza și localizarea emisiilor electromagnetice. Arhitectura acestui sistem a fost adaptată la cerințele

beneficiarului legate de caracteristicile geografice ale Elveției. De asemenea, sistemul permite folosirea senzorilor în rețea.

ELK-7036 este o familie de sisteme COMINT/DF²² care interceptează, analizează, identifică, localizează și monitorizează comunicațiile radio V/UHF²³ în banda 20-3000MHz. În înzestrarea armatei se află atât în varianta terestră (în configurație fixă, transportabilă sau mobilă) cât și în varianta navală și aeriană. Sistemul poate fi folosit ca senzor de avertizare timpurie, monitorizare, precum și suport pentru sistemele de bruijaj, autonom sau conectat într-o rețea de sisteme sincronizate prin GPS²⁴.

2.5. Rusia

Printre sistemele de Război electronic intrate recent în dotarea Armatei Rusiei este sistemul Navodchik-2. Acesta include o stație de control și șapte vehicule aeriene fără pilot (UAV) din familia Granat, ce pot zbura până la 100 km.

Sistemul este conceput pentru a efectua activități de recunoaștere, culegere de informații și furnizarea coordonatelor țintelor către sistemele de

¹⁹ www.rumaniamilitary.wordpress.com, *JEDI în armata italiană*, 26.07.2012, accesat 25.01.2021.

²⁰ Ibidem.

artilerie²¹. Se pare că Navodchik-2 a intrat în serviciul armatei ruse în anul 2014, fiind trimis la Bază militară rusă 102 din orașul Gyumri, Armenia. De atunci, orice rapoarte despre utilizarea acestui sistem atât în mass-media rusească, cât și pe site-ul oficial al Ministerului rus al Apărării, se referă în principal doar la Armenia. Sistemul a fost menționat de mai multe ori în contextul acțiunilor trupelor ruse în regiunea Cskhinvali din Georgia²².

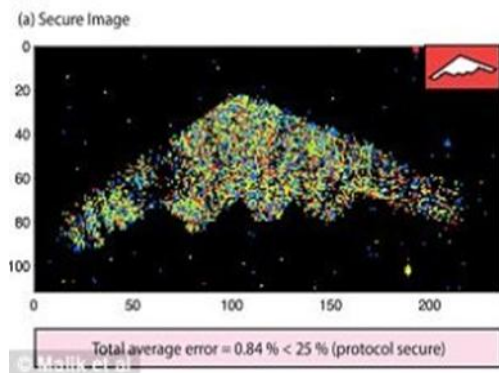

Un alt sistem de război electronic utilizat de armata rusă este „INFAUNA”, care este specializat în bruiajul comunicațiilor, sistemelor de declanșare prin radio a dispozitivelor explozive, precum și a oricărui alt tip de dispozitiv comandat de la distanță prin radio²³.

Există și o versiune a sistemului INFAUNA denumită „JUDOIST” dispus pe transportor blindat MKTK-1A, care poate să detecteze și radarele inamice²⁴.

2.6. China

Se pare că specialiștii chinezi au dezvoltat un radar cuantic care a intrat recent în înzestrarea structurilor de război electronic ale armatei Chinei. Funcționarea acestui radar se bazează pe teoria distribuției cuantice (quantum entanglement). Distribuția cuantică se referă la proprietatea

particulelor elementare legate împreună de a transmite acțiunea exercitată asupra uneia și celorlalte particule din lanț. Legarea particulelor elementare se realizează atunci când stările cuantice ale mai multor particule elementare diferite sunt cuplate între ele. Proprietatea ca două sau mai multe particule legate să primească același mesaj primit de o

singură particulă permite ca prin studierea unei singure particule să se poată înțelege întreg lanțul cuantic²⁵. Practic, funcționarea unui astfel de radar se

²¹ www.rumaniamilitary.wordpress.com, *Trupele aeroperutate ruse VDV...*, 15.07.2012, accesat 26.01.2021.

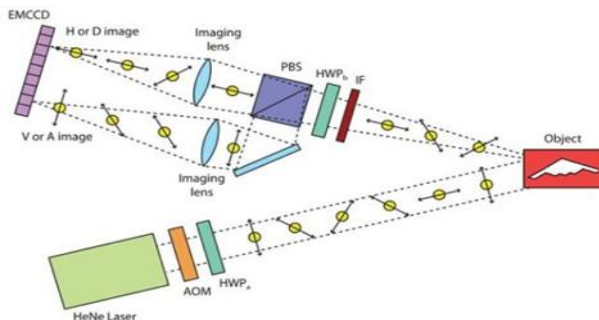
²² Ibidem.

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

²⁵ www.rumaniamilitary.ro, *Chiar are China un radar cuantic?*, 03.10.2016, accesat 26.01.2021.

bazează pe faptul că un cristal desparte mai mulți fotoni în perechi „A” și „B”. Radarul cuantic trimite un fascicul de perechi „A” în timp ce celălalt set „B” rămâne în baza de date a radarului cuantic. Prin studierea fotonilor „B” reținuți în baza de date a radarului cuantic operatorii pot spune ce se întâmplă cu fotonii difuzați spre exterior: Dacă au întâlnit un obiect? Cât de mare este acesta? Cât de repede se deplasează și în ce direcție?²⁶. Avantajul unui astfel de radar este acela că ar putea detecta „avioanele invizibile” prin folosirea particulelor subatomice, nu prin unde radio cum fac radarele clasice. Aceasta înseamnă că, indiferent dacă avionul are vizibilitate redusă (invizibil) sau un sistem de bruij activ sau pasiv, el tot apare pe radarul cuantic. În plus, ținta nu detectează faptul că a fost reperată²⁷.

Concluzii

Între dezvoltările tehnologice actuale din domeniul militar, progresele realizate în domeniul războiului electronic sunt foarte importante deoarece spațiul operațional în care se desfășoară, anume spectrul electromagnetic, este și mediul în care operează toate forțele armate, chiar dacă acestea sunt concentrate pe dominarea spațiului specific de luptă (terestru, naval, aerian, spațial, cibernetic sau de intelligence).

În aceste condiții, pregătirea militarilor trebuie să se desfășoare în condițiile specifice exercitării de către inamic a unor acțiuni intense de război electronic. Nu trebuie făcute compromisuri în acest sens pe motiv că periclitează obiectivele de pregătire ale celorlalte specialități militare²⁸.

În aceeași idee, Daniel Goure, expert în probleme militare și securitate națională la Institutul Lexington, a declarat că noile sisteme de război electronic ale Rusiei sunt sofisticate. Ele pot fi montate pe vehicule mari sau pe avioane și pot ataca ținte aflate la sute de km distanță. Vorbind despre folosirea mijloacelor de război electronic într-un posibil conflict militar, Goure a mai subliniat un aspect foarte important, anume că acesta

²⁶ Ibidem.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Mircea Mocanu, *Învățămintele din războiul electronic purtat în Ucraina*, www.monitorulapararii.ro, 10.12.2019, accesat 25.01.2021.

„are capacitatea de a afecta imaginea liderilor militari asupra spațiului de operații ceea ce poate duce la erori în procesul de decizie”²⁹.

Aceste constatări nu fac decât să întărească concluzia că războiul electronic reprezintă un domeniu pe cât de actual, pe atât de necesar în cadrul oricărei armate moderne. Necesitatea dezvoltării permanente a mijloacelor, continuarea neîntreruptă a cercetării științifice în acest domeniu, modernizarea continuă a strategiei de folosire și de pregătire a cadrelor de specialitate trebuie să constituie o preocupare permanentă a liderilor politici și militari ai oricărei armate moderne. De asemeni, cooperarea cu aliații este importantă.

Iar în ceea ce privește perspectivele dezvoltării acestui domeniu, putem anticipa extinderea acțiunilor de război electronic în spațiul cosmic. Posibilitățile unor state precum SUA, Rusia, China, etc. de a construi vehicule spațiale ce au capacitatea de a spiona, intercepta sau distruge sateliți³⁰ ce navighează pe orbite, posibilitatea ca în viitor aceste țări să stabilească baze permanente pe Lună sau pe un alt satelit al Pământului fac ca ficțiunea să devină realitate. Franța deja a anunțat recent că intenționează să construiască sateliți de pază (bodyguard) înarmați; SUA, în timpul Administrației Trump deja a înființat Comandamentul Spațial și se lucrează intens pentru elaborarea strategiei, misiunilor și compunerii Forțelor spațiale³¹. Sub diferite forme (bruiaj, interceptare comunicații, spionaj, sabotaj) războiului electronic este deja prezent în spațiul extraterestru³². În orice caz, este predictibil că, în viitorul nu foarte îndepărtat, războiul electronic în spațiul extraterestru va reprezenta o preocupare din ce în ce mai mare pentru strategii militare întrucât multe acțiuni militare de pe Pământ depind acum de tehnologii aflate în spațiul extraterestru³³.

²⁹ Andrei Popescu, *Rusia câștigă războiul electronic împotriva trupelor SUA în Siria [raport]*, www.epochtimes-romania.com, 31.07.2018, accesat 25.01.2021.

³⁰ Gareth Dorrian, Ian Whittaker, *Space may soon become a war zone – here’s how that would work*, www.theconversation.com, 18.10.2019, accesat 25.01.2021.

³¹ Ibidem.

³² Ibidem.

³³ Ibidem.

ACȚIUNI ALE DIPLOMAȚILOR FEDERAȚIEI RUSE DECLARAȚI „PERSONA NON GRATA” ȘI EXPULZAȚI RECENT REAȚII LA RECIPROCIȚATE LUATE DE MOSCOVA

Col. (r) Constantin MOISA

INTRODUCERE

Știrile internaționale apărute pe întreg cursul anului 2020, au prezentat mai agresiv sau mai discret, o serie de fapte, atitudini și analize despre agenții serviciilor de informații ai F. Ruse, ofițeri sub acoperire diplomatică, expulzați din țările în care operau. În a doua jumătate a anului 2020, lumea diplomatică în general și a diplomaților militari în

special, a devenit foarte agitată.

Ne-am confruntat cu expulzarea unor diplomați ai F. Ruse, inclusiv diplomați militari, declarați „persona non grata” pentru activitățile acestora în țările de acreditare, dar și măsuri la reciprocitate, finalizate cu expulzarea pe principiul „Tit-for-Tat”, a unor diplomați străini acreditați la Moscova, din acele țări europene care au acționat împotriva diplomaților ruși, în spiritul Convenției de la Viena din 18 aprilie 1961 cu privire la relațiile diplomatice.

Vă propun să vedem pe scurt, aceste acțiuni din mediul diplomatic, cu mențiunea că încă din anul 2018, după tentativa de asasinare în Marea Britanie a fostului agent KGB, *Serghey Sripkal și a fiicei acestuia, expulzările diplomaților ruși, agenți sub acoperire, au cunoscut o creștere semnificativă.*

Diplomați ai F. Ruse expulzați din țările de acreditare și reacții la reciprocitate ale Moscovei

Slovacia

La 10 august 2020, Slovacia a anunțat decizia de a expulza trei diplomați de la Ambasada Rusiei, invocând utilizarea abuzivă a vizei Schengen emisă de consulatul Slovaciei de la Sankt Petersburg, care a dus la „...o crimă gravă... executată pe teritoriul altui stat membru NATO și

UE”. Era vorba de asasinarea în 23.08.2019, a unui rebel cecen, Zelimhan Hangoșvili, în parcul Kleiner Tiergarten din Berlin.

Cotidianul slovac *Dennik N* a raportat la acea vreme că un cetățean rus a folosit o viză slovacă pentru a intra în Germania. Vadim Krasikov, care intrase în Germania sub numele Vadim Sokolov, a devenit suspectul principal în uciderea la Berlin a lui Zelimhan Hangoșvili, cetățean georgian de origine cecenă.

Procurorul federal al Germaniei a acuzat oficial Rusia că a ordonat uciderea unui bărbat din Georgia și Ministerul de Externe german a luat măsura de a expulza diplomați din cadrul Ambasadei Rusiei la Berlin. Site-ul de anchetă *Bellingcat* a afirmat despre suspectul Vadim Krasikov că este un criminal de profesie care a crescut în Kazahstan.

La 31 august 2020, Rusia a declarat că expulzează trei diplomați slovaci.

Ministerul rus de Externe a declarat că ambasadorul slovac la Moscova a fost informat cu privire la această decizie și că demersul se „bazează pe principiul reciprocității”.

Norvegia

La 18 august 2020, Ministerul norvegian de Externe a comunicat că un diplomat rus va fi expulzat din țară pentru că „s-a angajat în acțiuni incompatibile cu rolul și statutul său diplomatic”. În realitate, expulzarea diplomatului rus a fost generată de rezultatul anchetei ce dovedise angajarea acestuia în spionaj.

Rusia, la rândul său răspunde prin expulzarea unui diplomat norvegian.

Cel mai recent caz de spionaj în care Norvegia a fost implicată a fost cel din 2019 în care Frode Berg, grănicer norvegian pensionar a fost condamnat în Rusia la 14 ani de închisoare pentru spionaj. El a fost acuzat că a transmis la Oslo informații despre submarinele nucleare rusești. Berg a recunoscut că a servit drept curier al serviciilor militare norvegiene de informații. Ulterior Berg a fost eliberat și s-a întors în Norvegia ca urmare a unui schimb de spioni.

Austria

La 24 august 2020 Ministerul austriac de Externe a anunțat expulzarea unui diplomat rus implicat în spionaj economic. Rusia, pe principiul reciprocității, a declarat „persona non grata” un diplomat austriac.

Diplomatul rus spiona de ani de zile, cu ajutorul unui cetățean austriac angajat al unei companii de înaltă tehnologie. Cetățeanul austriac care l-a ajutat, a recunoscut pe timpul anchetei pe diplomatul rus ca fiind ofițerul său de legătură.

Scandalul diplomatic între Rusia și Austria încă nu se terminase când un alt eveniment a avut loc la 4 iulie 2020 când un disident cecen, cunoscut ca „dușmanul personal” al liderului cecen, Ramzan Kadyrov, a fost ucis lângă Viena.

De subliniat că în 2018, Austria a refuzat să se alăture majorității țărilor UE care au expulzat diplomați ruși din cauza otrăvirii fostului spion rus Sergei Skripal și a fiicei sale în Marea Britanie. Austria, sub conducerea cancelarului conservator Sebastian Kurz, s-a poziționat ca unul dintre cei mai înfocați susținători ai Rusiei din cadrul Uniunii Europene.

În trecut (2018) Austria a mai denunțat un caz grav de spionaj în favoarea Rusiei. De data aceea, era vorba de un colonel din armata austriacă care vindea secrete Rusiei încă din anii '90.

Bulgaria

Sofia a acuzat de spionaj și a expulzat succesiv mai mulți diplomați ruși. Oficialii bulgari au declarat pe data de 24 ianuarie 2020 că doi diplomați ruși au spionat în această țară și vor fi expulzați. Un prim secretar consular și un diplomat la reprezentanța comercială a Rusiei au cules informații „secrete de stat pentru a le transfera către un stat sau organizație străină”, a declarat șefa procuraturii generale a Bulgariei.

Primul secretar a cules informații despre alegerile din 2017, în timp ce diplomatul comercial începând cu octombrie 2018, a adunat informații sensibile despre sectorul energetic și securitatea energetică a Bulgariei.

Ambasada Rusiei la Sofia a declarat într-un comunicat că celor doi oficiali li s-a ordonat să părăsească Bulgaria.

Anterior, în octombrie 2019, Bulgaria mai expulzase un prim secretar de la Ambasada rusă pentru colectarea de informații clasificate despre Bulgaria, Uniunea Europeană și NATO.

Ca de obicei, Moscova a răspuns prin expulzarea unui diplomat bulgar.

În general, Sofia dădea dovadă de mai multă toleranță față de acțiunile serviciilor de informații rusești desfășurate pe teritoriul Bulgariei. Totuși, se pare că incidentul din septembrie 2018, când agenți ai serviciilor secrete rusești au fost prinși ascultând convorbirile telefonice ale liderilor UE cazați la hotelul Marinela din capitala țării a pus la grea încercare răbdarea bulgarilor. În perioada ianuarie-iulie 2018 Bulgaria a deținut președinția

rotativă a blocului comunitar, ceea ce justifică prezența liderilor europeni la Sofia.

Cehia

La sfârșitul anului 2019 opinia publică cehă era informată despre un caz grav de spionaj cibernetic al serviciilor de informații rusești. Serviciile de informații ale Cehiei în cooperare cu Poliția națională reușiseră să destructureze o rețea de spionaj cibernetic condusă din cadrul Ambasadei Rusiei de la Praga. La vremea aceea Michal Koudelka, șeful Serviciului de informații ceh (BIS), a declarat parlamentului că rețeaua rusă a fost „complet distrusă”. De asemeni, a subliniat faptul că gruparea anihilată făcea parte dintr-o rețea mai amplă creată de Rusia în mai multe state europene și că suspiciunile se îndreaptă către serviciul de informații al armatei ruse, GRU. Șefului BIS afirma că agenții ruși înființaseră companii IT cu scopul de a masca activitățile de spionaj și că mai mulți suspecti obținuseră fără mari dificultăți, prin corupție, cetățenia cehă.

Într-un raport anterior prezentat la începutul anului în parlament, șeful Serviciului de securitate informatică (NUKIB) atragea atenția că diplomații ruși și chinezi și-au intensificat activitățile de spionaj pe teritoriul Cehiei, însă președintele țării, Milos Zeman, cunoscut pentru pozițiile sale islamofobe și favorabile Moscovei și a Beijingului, a criticat raportul și a cerut instituției să se orienteze în primul rând spre identificarea terorismului internațional.

La mai puțin de șase luni de la acest scandal, pe 5 iunie 2020, premierul Cehiei, Andrei Babis, anunța expulzarea a doi diplomați ruși învinuiți tot de spionaj.

Ambasada Rusiei a numit decizia autorităților de la Praga o mișcare neprietenoasă, care s-a bazat pe acuzații nefondate. Misiunea diplomatică a menționat că aceasta a fost o provocare fabricată, iar acțiunile părții cehe atestă lipsa dorinței autorităților de a normaliza relațiile ruso-cehe recent degradate.

Un alt scandal care a implicat Rusia și acțiunile sale dubioase pe teritoriul Cehiei a fost acela denumit de presă „diplomatul cu otravă”. Andrei Konceakov, director al Centrului rus pentru știință și cultură din Praga și Ygor Rybakov, adjunct al acestuia, au fost declarați „persona non grata” și au trebuit să părăsească Republica Cehă în 48 de ore. Konceakov era suspectat de serviciile de informații cehe că ar fi adus la Praga într-o valiză toxină din semințe de ricin. La aeroport, Konceakov a fost așteptat de Alexander A., șofer la Ambasada Rusiei din Praga suspectat de serviciile de informații cehe ca fiind agent FSB.

La sfârșitul lunii aprilie 2020, a apărut în presă știrea că un bărbat cu pașaport diplomatic rus a ajuns în Cehia având asupra sa otravă de ricin destinată pentru a otrăvi trei politicieni locali (primarul general al Pragăi, Zdenek Hrib și alți doi primari districtuali, Ondrej Kolar și Pavel Novotny),

Andrei Konceakov

implicați în demolarea monumentului mareșalului sovietic Ivan Konev și redenumirea pieței din fața Ambasadei Ruse în onoarea lui Boris Nemțov (critic al conducerii de la Kremlin asasinat în 2015).

Publicația „The Insider” scria despre Konceakov că acesta a început să lucreze la Praga pentru Rossotrudnicestvo³⁴, o agenție de stat responsabilă pentru sprijinirea rușilor de peste hotare. Din decembrie 2017, deținea funcția de director al Centrului rus pentru știință și cultură din Praga.

Rusia are aproximativ 140 de angajați diplomatici la ambasada sa din Praga ceea ce o face de departe cea mai mare misiune diplomatică din Republica Cehă.

Agenția cehă de contraspionaj a avertizat cu mult timp în urmă că Ambasada Rusiei de la Praga a fost și rămâne un centru vital al spionajul rusesc atât pentru Cehia, cât și pentru Europa de Est.

Olanda

La 10.12.2020, guvernul olandez a anunțat, expulzarea a doi diplomați ruși învinuiți de acțiuni de spionaj în domeniul tehnologiilor avansate. Cei doi diplomați ruși lucrau de fapt în cadrul Serviciului de Informații Externe (SVR) și erau acreditați în Olanda.

Conform datelor transmise de Serviciul olandez pentru Informații și Securitate (AIDV), spionii ruși erau interesați de informații din zona tehnologiilor avansate: inteligența artificială, semiconductori și nanotehnologie.

Agenții olandezi au confiscat un laptop ce aparținea unuia dintre cei patru agenți, unde s-au găsit date compromițătoare din Brazilia, Elveția și Malaezia.

Privind Malaezia, conținutul datelor obținute clandestin se refereau la ancheta cu

Sediul AIVD

³⁴ Reprezentanța Rossotrudnicestvo în România s-a deschis pe 15 mai 2015, în conformitate cu acordul dintre Guvernul Federației Ruse și Guvernul României privind instituirea și condițiile activității Centrului Rus de Știință și Cultură din București și a Institutului Cultural Român de la Moscova. Detalii interesante pot fi găsite pe site-ul <https://rou.rs.gov.ru/ro/about>.

privire la avionul de pasageri ce aparținuse companiei aeriene Malaysia Airline, doborât cu o rachetă de fabricație rusească în 2014. Interesul rușilor era concentrat asupra datelor strânse de către Procuratura Generală și Poliția malaeziană privind modul în care avusese loc doborârea cursei aeriene MK17.

Din Elveția fuseseră colectate date din sistemul informatic al Agenției Mondiale Antidopaj (AMA), referitoare la dopajul unor atleți ruși.

Premierii Marii Britanii și Olandei au emis un comunicat comun prin care condamnau activitatea de spionaj cibernetic desfășurată de GRU. UE și NATO s-au solidarizat cu ancheta internațională împotriva Rusiei, anchetă care este încă în curs de desfășurare.

Guvernul olandez a expulzat pe cei patru agenți ruși aflați sub acoperire diplomatică.

În anul 2018 Olanda a mai deșcutat o încercare de atac cibernetic organizat de agenți GRU asupra Organizației Internaționale pentru Interzicerea Armelor Chimice (OIAC) de la Haga. Operațiunea comună a serviciilor de informații din Marea Britanie și Olanda a dus la prinderea în flagrant a patru ofițeri de informații ruși în momentul în care încercau să penetreze sistemul cibernetic al OIAC.

Această țintă a GRU precum și următoarea pe listă care era un laborator din Elveția, studiau neurotoxina rusească folosită în Marea Britanie în cazul Skripal, dar și alți agenți chimici folosiți în Siria împotriva civililor.

Ungaria

Spre deosebire de celelalte state, guvernul Ungariei preferă să-și rezolve problemele pe care la are cu Rusia discret, în liniște, fapt pentru care nici incidentele nu apar prea des în presă. Cu toate acestea, putem prezenta un caz mai deosebit petrecut la 1 decembrie 2016 când Serviciul Militar de Securitate Națională Maghiară (KNBSZ), a informat membrii parlamentului, prin raportul anual prezentat în fața Comitetului de Securitate Națională (CSN), despre prinderea și demascarea unui ofițer de informații al GRU care avea acoperire diplomatică. Acesta, în afară de spionaj, se ocupa și de instruirea membrilor grupului paramilitar neo-nazist numit Frontul Național Maghiar (MNA), grup conectat și cu organizațiile criminale din Balcani.

Se pare că acțiunea de demascare și expulzare a diplomatului rus a pornit de la un incident petrecut în octombrie 2016 când numele unui mic sat din Ungaria de Vest, Bőny, a apărut în știrile din toată lumea, după ce

un lider neo-nazist a fost implicat într-un schimb de focuri cu forțele de poliție maghiare. Un polițist maghiar a fost ucis în urma schimbului de focuri, iar teroristul, Istvan Gyorkos, capturat. La ancheta ce a urmat s-a dovedit că Gyorkos era membru al organizației MNA și

contact al GRU de ani de zile. De asemeni, conform unei surse anonime din cadrul NATO, ofițerul GRU prins de KNBSZ în parcul de lângă Budapesta era cel care finanța și furniza armamentul folosit de membrii organizației.

Se consideră că pentru serviciile de informații rusești, Budapesta și Ambasada Rusiei de acolo au un rol de placă turnantă al spionajului rusesc pentru Europa Centrală și de Est, fiind utilizate atât ca bază logistică și operațională, cât și ca zonă de tranzit. Poziția sa geografică face din Ungaria o poartă de acces spre mai multe direcții: Occident, zona carpatică (România și Ucraina) și Peninsula Balcanică, zone de interes pentru Rusia dar și pentru Ungaria.

Începând din anul 2010 aproximativ zece cazuri similare au fost prezentate în fața CSN. Toți cei identificați ca spioni au fost expulzați în liniște, fără a agita presa și opinia publică maghiară.

Ofițerii de informații ruși sub acoperire diplomatică și racolarea de agenți în țările gazdă

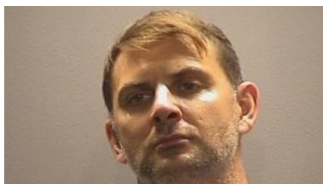
Trebuie subliniat faptul că în marea majoritate a situațiilor, ofițerii de informații ai F. Ruse care acționează sub acoperire diplomatică nu sunt implicați în acțiuni operative directe. Ei acționează preponderent prin racolarea de agenți din rândul cetățenilor țării gazdă, cu ajutorul cărora organizează agenturi pe care le conduc și le coordonează, de unde preiau datele și materialele de la sursele de informații și le expediază prin diferite mijloace către Centralele de care aparțin.

În continuare vom încerca să prezentăm câteva exemple din perioada 2019-2020, privind identificarea și arestarea agenților din țările gazdă racolați de ofițerii de informații ai F. Ruse sub acoperire diplomatică.

La 30 August 2020, ministrul apărării al Franței a declarat că un ofițer superior francez care lucra la baza navală NATO de la Napoli a fost reținut pentru legături cu serviciile secrete rusești și că este cercetat pentru

încălcări ale securității naționale. Ofițerul vorbea fluent rusește și a fost văzut în Italia cu un bărbat identificat ca agent al GRU.

La 22.08.2020, conform comunicatului dat de Departamentul de Justiție al SUA, anunțau că Peter Debbins, fost ofițer al „Beretelor verzi” (unitate a forțelor speciale americane), a fost arestat și pus sub acuzare pentru spionaj în favoarea Rusiei. El ar fi oferit timp de zece ani informații secrete rușilor despre unitatea sa, divulgând identitatea membrilor echipei forțelor speciale destinată contracarării spionajului rusesc.

Peter Debbins

Născut în SUA dintr-o mamă rusoaică, a fost racolat de Moscova în 1996, încă dinainte de a intra în armată. În timpul vizitelor sale la Celiabinsk s-a întâlnit cu agenți ruși pe care i-a asigurat că este un fiu al Rusiei și pro-rus din punct de vedere politic.

Ulterior, Debbins s-a căsătorit cu o rusoaică al cărui tată era ofițer în armata rusă, apoi s-a înrolat și el (1998), cu știrea sau la sfatul rușilor, în armata americană unde a servit până în anul 2005 în unități chimice, în Coreea de Sud, Germania și Azerbaidjan. La Baku a comis o abatere de securitate și a fost urgent rechemat în țară.

În ianuarie 2019, Clement Vandenborre, șeful Departamentului de contrainformații din cadrul Serviciului de informații al Belgiei (ADIV), a fost plasat în arest la domiciliu acuzat fiind de spionaj în folosul Rusiei. Înviniuirile aduse aveau la bază scrisoarea unui ofițer de contrainformații belgian în care se raporta că pe timpul unei operațiuni speciale desfășurate în anul 2016, în Serbia, Vandenborre le-ar fi dat acces sârbilor la informații clasificate. Pentru aceasta a folosit o sârboaică, despre care se bănuia că este agent dublu și spiona în favoarea Rusiei. Aceste fapte au fost probate și de investigațiile comune desfășurate de procurorul federal împreună cu comisia de supraveghere a serviciului de informații.

Cazul este comentat și pus într-un context mai larg privind asigurarea contrainformativă a instituțiilor NATO și UE care au sediile la Bruxelles.

Pe data de 28 februarie 2019, autoritățile suedeze au arestat un angajat al unei companii de Hi-Tech din Stockholm, suspectat de spionaj în favoarea serviciilor secrete din Rusia. Acesta fusese recrutat de către un agent al unui serviciu de informații rusesc aflat sub acoperire diplomatică la Stockholm. Conform afirmațiilor șefului Serviciului de

contrainformații suedeze, Daniel Stenling, „Rusia este țara care reprezintă cea mai mare amenințare împotriva Suediei în materie de spionaj”.

În loc de concluzii

Am putea continua investigațiile folosind date opținute din surse deschise (OSINT), dar considerăm că ceea ce am prezentat este suficient pentru a înțelege pericolul reprezentat de activitatea de spionaj a serviciilor secrete rusești în Europa și cu precădere în Centrul și Estul acesteia. Activități similare s-au derulat în Germania, Polonia, Lituania, Letonia, Turcia, Serbia, Macedonia, Grecia și, probabil cel mai recent, în Albania (2021).

Dar scopul acestui articol, împreună cu alte articole prezentate în numerele anterioare ale revistei este acela de a identifica și prezenta tacticile, tehnicile și procedurile folosite de spionajul rusesc și pentru a ne pregăti mai bine în identificarea dezinformării, provocării, sabotajului și alte acțiuni similare. Vigilența nu strică nimănui.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

- <https://www.euronews.com/2020/08/11/slovakia-expels-three-russian-diplomats-over-serious-crime>, articol știre Slovakia expels three Russian diplomats over 'serious crime'
- <https://www.bbc.com/news/world-europe-53731235>, articol Berlin murder: Slovakia to expel three Russian diplomats din 10.08.2020
- <https://www.rferl.org/a/russia-expels-three-slovak-diplomats-in-tit-for-tat-move/30813056.html>, articol știre Russia Expels Three Slovak Diplomats In Tit-For-Tat Move , August 31, 2020 12:03 GMT
- <https://www.dailysabah.com/world/europe/russia-expels-norwegian-diplomat-in-tit-for-tat-move-amid-spy-scandal>, articol știre Russia expels Norwegian diplomat in tit-for-tat move amid spy scandal, Din 28.08.2020
- <https://www.rferl.org/a/austria-russia-expel-diplomats-in-economic-spying-case/30800167.html>, articol Austria, Russia Expel Diplomats In 'Economic Spying' Case din August 24, 2020 14:03 GMT
- <https://www.themoscowtimes.com/2020/08/24/russia-expels-austrian-diplomat-in-tit-for-tat-over-espionage-dispute-a71229>, articol știre Russia Expels Austrian Diplomat in Tit-for-Tat Over Espionage Dispute, din 24.08.2020
- <https://www.themoscowtimes.com/2020/08/24/austria-expels-russian-diplomat-suspected-of-industrial-espionage-a71224>, articol știre Austria Expels Russian Diplomat Suspected of Industrial Espionage din 24.08.2020
- <https://www.reuters.com/article/us-bulgaria-russia/bulgaria-expels-two-russian-diplomats-for-espionage-idUSKBN1ZN10K>, articol știre Bulgaria expels two Russian diplomats for espionage, din 24.01.2020, By Reuters Staff
- <https://intelnews.org/2020/09/24/01-2876/>, articol Bulgaria expels two Russian diplomats for espionage, Russia vows to respond in kind, din 24 septembrie 2020, autor Joseph Fitsanakis
- https://www.defenseromania.ro/spionaj-la-sofia-avioanele-f-16-ale-bulgarilor-tinta-spionajului-militar-rusesc-investigatie_605487.html, articol Spionaj la Sofia, Avioanele F-16 ale bulgarilor, ținta spionajului militar rusesc, autor Cristian Soare / 26 sep 2020

OPINII

EȘECUL IMAGINAȚIEI ȘI LIPSA AVERTISMENTULUI STRATEGIC CAUZE ALE SURPRIZEI ÎN DOMENIUL SECURITĂȚII

*„Moartea ne omoară o singură dată, fricile... în fiecare zi”
Honore de BALZAC*

Gl.mr. (r.) prof. univ. dr. Adriean PÂRLOG

În prezent, în condițiile existenței pandemiei Covid-19, avem senzația tot mai accentuată că asistăm la accelerarea ritmului istoriei ce va reconfigura într-o măsură semnificativă viața și lumea politică, tehnologică, economică și mai ales, viața noastră socială. Probabil că vom fi nevoiți să ne reconsiderăm opiniile despre ceea ce înseamnă o guvernare eficientă și că, foarte posibil, domenii precum sănătatea și educația vor ieși de sub dominația absolută a forțelor pieței. Tradiționalismul și globalizarea vor căpăta statute mai ambigue, vom asista la o creștere a autorității publice a experților, dar și la o accentuare a inegalităților sociale.

Fără să reprezinte o definiție riguroasă, specialiștii din domeniul politic consideră că intelligence-ul gestionează impactul binomului amenințări-vulnerabilități asupra securității naționale, riscurilor materiale și nemateriale generate de acest impact, precum și modului în care factorii de decizie răspund incertitudinilor cu scopul prevenirii surprizei strategice. Probabil că perioada 2020 - 2021 va aminti oamenilor ce înseamnă concret riscurile globale generate de factori biologici de genul Noul Corona virus, care la fel ca riscurile nucleare ignoră granițele fizice și sfidează politicile naționale. Pentru prima dată omenirea a fost obligată să ia act de semnificația concretă a fenomenului numit haos informațional global generat de avalanșe de știri, zvonuri, prognoze panicarde și teorii ale conspirației, dar și de o comunicare

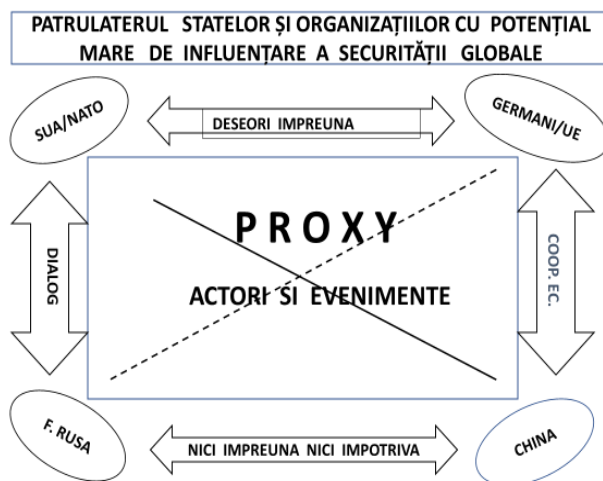

strategică ezitantă, toate sugerând derularea unui „război al tuturor împotriva tuturor”.

Înțelegerea stării sistemului relațiilor internaționale a reprezentat și reprezintă un efort ce te duce, în cel mai bun caz, la granița teoriei haosului aplicată în studiul spiralei stabilitate-confruntare (nuanță mai cuprinzătoare a binomului pace-război). Ambele componente ale acestei spirale reprezintă domenii la fel de complexe și generatoare de speranțe legate de atingerea stării de confort social, ca deziderat uman permanent. Din păcate entropia este implacabilă și tot mai des se conturează o stare de emoție predominant negativă, împărtășită de grupuri mari de oameni, ca reacție la pericole, reale sau fictive, percepute motivat sau nu, ca fiind iminente. Aceasta este frica socială. Cele două adjective atașate substantivului pericol, real și fictiv, au conotații extrem de profunde în lumea de azi privită în toată complexitatea ei. Din nefericire pentru noi toți, riscurile generează stări de crize regionale, care la rândul lor, se propagă în cascadă pe direcții multiple în spațiile ecologic, diplomatic, economic (industrial, agricol, alimentar, energetic), financiar, bancar, tehnologic, dar și în cel al securității cu componentele sale cele mai agresive – militar și informativ (intelligence). Toate aceste considerente conduc la activarea unor adevărate lanțuri de anxietate, fobie sau angoasă de la individ și familie, până la nivel internațional. Deși reprezintă o forțare semantică, multă lume a acceptat în vocabularul curent conceptul de *pandemie a fricii* care explică multe dintre evoluțiile întâlnite în relațiile internaționale de azi, caracterizate de omniprezența riscurilor reale și fictive.

În fața unor astfel de provocări lumea occidentală are nevoie de abordări realiste și echilibrate, care să asigure gestionarea riscurilor generate de confruntarea dintre tradiționalism (conservatorism), și globalism (neoliberalism). SUA nu mai este percepută ca liderul de necontestat al lumii, poziția sa fiind amenințată de jucători geopolitici vechi dar reactivați (Rusia), precum și de jucători noi (China și Uniunea Europeană). China a devenit principalul vector de presiune asupra actualei ordini internaționale, mai ales în condițiile dezorganizării lanțurilor logistice globale.

Astăzi, este general acceptat faptul că domeniul relațiilor internaționale este dominat de o serie de țări și organizații considerate actori mari. Dintre acestea se detașează patru, cu o mare putere de influență asupra realităților contemporane și care determină un adevărat patrilater strategic contemporan: SUA, China, Uniunea Europeană și Federația Rusă (aceasta din urmă inclusă în listă ca urmare a potențialului său politico-militar strategic).

Istoria a arătat ca marile puteri acționează ca niște magneți puternici, fiecare atrăgând în sfera lor de influență alți actori statali sau non statali care pot veni din convingere, din interes, de nevoie, șantajați sau forțați, dar oricum ar fi, puține entități vor putea evita postura atât de concis exprimată de conceptul de actor de tip proxy. Robert Kaplan, în urmă cu peste douăzeci și cinci de ani, aprecia că „*Statele Unite și China conturează un peisaj politic, militar, economic și social bipolar marcat de un asterisc reprezentat de Federația Rusă*”. Ideea acestuia avea să fie reluată și nuanțată de William Burns, fost ambasador american în Federația Rusă, cel care a fost nominalizat de curând pentru ocuparea poziției de Director al CIA: „... *provocarea generală a politicii externe a SUA este aceea de a se adapta la un peisaj internațional în care dominanția americană dispăre. Nu putem întoarce ceasul înapoi la momentul lumii unipolare post Războiului Rece. Dar, cel puțin în următoarele câteva decenii putem rămâne puterea pivot a lumii – cea mai bine plasată dintre prietenii și între rivalii noștri – pentru a naviga într-o lume tot mai aglomerată, complicată și concurențială. Mai avem o mână mai bună de jucat decât oricare dintre principalii noștri concurenți, dacă, și numai dacă o jucăm cu înțelepciune (aluzie la jocul de poker – nota noastră!). Asta înseamnă să faci o treabă bună, să gestionezi întoarcerea unei mari rivalități de putere, deoarece o Chină în creștere se afirmă, iar Rusia continuă să demonstreze că puterile în declin pot fi chiar mai periculoase decât cele în devenire*”. Este evident că SUA va răspunde provocărilor, indiferent din ce direcție ar veni, dacă potențialul economic prezent și de viitor îi va permite acest comportament.

Să judecăm comparativ câțiva indicatori macroeconomici.

ȚĂRI	PIB 2019 trl.USD	+/- PIB 2020 %	Balanță cont crt. (% din PIB)	Rezervă aur (t)	Rezervă vautară (mld. USD)	Datoria pub. 2019 (% din PIB)	Datoria pub. 2020 (% din PIB)	Datoria pub. 2021 (% din PIB, estimare)
SUA	21.40	- 4.6	- 2.4	8133	120	107	120	125
Germania	3.84	- 6.0	+ 8.0	3370	230	62	75	72
China	14.30	+ 1.9	+ 1.0	1864	3150	47	55	54
F. Rusă	1.70	-5.5	+ 5.0	2120	583	13	17	12

Sursa: Tradings Economics (FMI)

Corelând datele din tabloul de mai sus putem previziona continuarea relațiilor de adversitate economico-comercială între cei patru, deoarece potențialele economice reprezintă un criteriu referențial major pentru viitorul eforturilor de influență ale oricărui stat orientate către ceilalți trei. Vectorii de exercitare a influenței sunt puternic dependenți de capacitatea liderilor celor patru mari puteri de a realiza rapid înțelegeri internaționale cu geometrie variabilă. Pe lângă considerentele de natură politică, diplomatică și economică vor conta determinant cele de natură militară, în care am inclus aranjamentele din domeniul informațiilor (intelligence).

La sfârșitul anului 2020, considerat de mulți experți cel mai greu an de după Al Doilea Război Mondial, singura economie relevantă a lumii, care a încheiat anul cu creștere a PIB, a fost cea a Chinei, cu +1,9%. Restul marilor actori globali au cunoscut contracții economice record: UE -7,1%, Franța -9,8%, Marea Britanie -11,3%, Japonia -5,3% (estimări). Până în 2050, primele cinci mari economii, cel mai probabil, vor fi cele ale Chinei, Indiei, SUA, Braziliei și Indoneziei. Va accepta lumea occidentală această perspectivă? Greu de dat un răspuns afirmativ, dar cu siguranță oamenii obișnuiți, indiferent de țara în care trăiesc, vor conștientiza noi sentimente de nesiguranță, sub toate formele de manifestare a acesteia.

China se conturează ca lider global în multe domenii, inclusiv în cel științific. Universitățile Beijing și Qinghua au intrat în topul primelor 25 cele mai bune universități din lume și multe altele și-au propus să intre rapid în această elită. Schimburile de studenți, cercetători și profesori universitari dintre China și lumea occidentală (în special SUA și Marea Britanie) au creat multe „oportunități” Beijingului pentru a intra în contact cu informații tehnice și comerciale sensibile.

Incisivitatea chineză în spațiul culegerii de informații din surse publice, combinată cu agresivitatea utilizării operațiilor cibernetice și a rețelelor sociale în logica web spoofing (măsură tehnică special dedicată mascării locației fizice a atacatorului sau altfel spus, interzicerea propagării

IP-ului) de către agențiile de spionaj ruse, au generat situații de maximă tensiune între Moscova și Beijing, pe de o parte, și Washington, Londra, Berlin, etc., pe de altă parte. Numărul mare de astfel de evenimente devenite publice dar evaluate în sisteme juridice diferite, au generat neîncredere reciprocă între decidenții politici și profesioniștii din domeniul informațiilor și contrainformațiilor, atât în țări tradițional democratice și din noile democrații, cât și în state cu regimuri autoritare. Situații similare au mai cunoscut Marea Britanie, Franța, Germania, precum și Rusia, China, Iran sau Turcia. Dacă la acest nivel au început să se manifeste deschis tensiuni ce au degenerat în conflicte politice interne, este logic de înțeles teama accentuată a cetățenilor de rând. Un exemplu îl reprezintă evoluțiile după alegerea lui Donald Trump ca președinte.

La câteva zile distanță de întâlnirea dintre Donald Trump și Vladimir Putin, de la Helsinki (vara anului 2018), a avut loc tradiționalul Forum Aspen pe probleme de securitate. Cu acest prilej, cei mai importanți participanți la conferință au susținut cu fermitate evaluările Comunității de Informații a SUA referitoare la posibilele interferențe ale Federației Ruse în procesul electoral american, din noiembrie 2016. Abordările oficialilor americani au fost în evidentă contradicție cu ceea ce a susținut președintele Trump după întoarcerea din Finlanda, poziție care a adâncit și mai mult starea de tensiune existentă între Casa Albă și întreaga comunitate de securitate americană, stare care s-a perpetuat până la începutul anului 2021. În luările lor de cuvânt, la respectiva conferință, Directorul FBI (Christopher Wray), Directorul Informațiilor Naționale (Dan Coats) și Procurorul General adjunct (Rod Rosenstein), nu au negat că s-au gândit să demisioneze din cauza atacurilor publice ale președintelui Trump. O poziție similară a avut și Secretarul Departamentului pentru Securitate Internă (Kirstjen Nielsen), care a afirmat că nu l-a crezut pe președintele rus, Vladimir Putin, când a afirmat că serviciile speciale rusești nu au interferat în procesul electoral american, în sensul sprijinirii candidatului Trump. Afirmările președintelui rus au fost citate de liderul de la Casa Albă drept contra argumente, la unele concluzii formalizate de Comunitatea de Informații a SUA fapt ce a reprezentat un adevărat șoc politic în SUA, dar și în întreg sistemul occidental de aranjamente de securitate. În legătură cu acest subiect, Directorul FBI vorbind la Forum, a spus: *„președintele și-a exprimat punctul de vedere personal, iar eu o să vă spun care este punctul meu de vedere. Evaluările Comunității de informații nu s-au schimbat și nici punctul meu de vedere nu s-a schimbat. Adică, Rusia a încercat să interfereze în ultimele alegeri americane și continuă să dezvolte operații de influență”*. Documente publice apărute ulterior au validat evaluările

agențiilor de securitate pe care președintele le-a ignorat sau le-a contestat, fără să ofere argumente. În plus, cele mai îngrijorătoare întrebări au rămas fără răspuns în mintea americanilor. De ce a fost așa de hotărât președintele Trump să-l protejeze pe Putin? A existat ceva ce s-a dorit a fi ascuns pentru a împiedica descoperirea unor vulnerabilități care ar putea avea consecințe majore pentru securitatea națională a SUA? Dan Coats a mai adăugat că nu i s-a cerut părerea legat de planurile Casei Albe de a-l invita pe Putin la Washington în toamna anului 2018 și că nu a avut cunoștință despre ce au discutat Trump și Putin la întâlnirea lor privată de două ore de la Helsinki. Christopher Wray a adăugat și el că Rusia este „*de departe cel mai agresiv actor*” atunci când vine vorba despre un posibil amestec în democrația americană, încercând, subliminal, să transmită ideea că nu a fost de acord cu D. Trump atunci când a minimalizat implicarea Rusiei. „*Așa cum i-am spus cuiva recent, nu sunt un tip de Twitter, așa că ne vom concentra doar să ne facem treaba*”. Wray a mai fost întrebat dacă a fost vreodată aproape să cedeze la cererile republicanilor – preluate și de Trump – ca Departamentul Justiției să prezinte mai multe informații despre sursele și metodele folosite în ancheta referitoare la Rusia. Acesta a răspuns: „*După cum știți sunt un profesionist modest, dar asta nu trebuie confundat cu lipsa coloanei vertebrale. Atât!*”. La o întrebare similară, Dan Coats a fost la fel de sugestiv: „*Aspen este un loc în care vin altfel decât o fac atunci când merg într-un loc public*”, apoi a adăugat că „*țara este atacată*” și „*cea mai mare frică a mea este un «cyber 9/11»*”.

Se pare că pandemia Covid-19 l-a confirmat pe Dan Coats. Lumea a ajuns într-o postură pe care mințile raționale au refuzat să o accepte ca posibilă, probabil, cu excepția adepților teoriilor conspiraționiste. După momentul septembrie 2001, lumea a luat act de producerea unui eveniment apropiat de un „eșec global de intelligence”, chiar în condițiile în care inamicul nu este personificat ca un actor (individ, organizație, stat, alianță sau coaliție). Putem accepta că lumea a experimentat un eșec al eforturilor de imaginație strategică care a fost decontat de zona planificării strategice. Acest domeniu, încă, este deficitar la capitolul generic denumit, spațiul evenimentelor de tip „lebedă neagră”. Acesta solicită acceptarea incertitudinii ca stare dominată de ambiguitate, confuzie și îndoială, care generează frică și neîncredere între guvern și cetățeni. Este foarte probabil ca într-un astfel de context să apară solicitări iraționale dinspre ambele părți, care afectează sistemele politice, făcându-le mai permeabile la demagogie, populism, influență și manipulare. Și pentru că am început articolul cu o întrebare, cer permisiunea cititorului să-l închei cu trei întrebări, fie ele și retorice:

1. Vom trece la operaționalizarea imaginației strategice pentru a gestiona incertitudinea și frica?

2. A început războiul controlului (cunoașterii) global(e)?

3. Cine sunt rivalii?

În funcție de consistența răspunsurilor la aceste trei întrebări se va contura și percepția referitoare la nivelul de stabilitate geopolitică și geostrategică a lumii.

DEZINFORMAREA COMPONENTĂ DE BAZĂ A RĂZBOIULUI INFORMAȚIONAL – partea I –

Gl. mr. (ret) prof. univ. dr. Gheorghe NICOLAESCU

SCURT ISTORIC, ÎNCERCĂRI DE DEFINIRE

Dezinformarea nu este o invenție veche de 10, 50 sau 100 de ani. Nici măcar de 1000 de ani. Nu este o modalitate prin care una dintre taberele aflate în conflict încerca să inducă în eroare tabăra adversă cu privire la intențiile, efectivele (raportul de forțe), capacitatea de luptă, puterea și eficacitatea armamentului și tehnicii din dotare, etc. Acestea au fost la începuturi. Termenul a căpătat valențe noi pe măsură ce societatea umană a evoluat, iar caracterul conflagrațiilor militare a căpătat dimensiuni din ce în ce mai mari, în funcție de scopurile propuse și de mijloacele umane și materiale aflate la dispoziție.

Astăzi, datorită dezvoltării fără precedent a mijloacelor noilor tehnici de comunicare și, în mod special, a vectorului informațional aflat în plină expansiune – INTERNETUL – informația se răspândește și este receptată rapid oricând pe întreaga planetă, însă nu în parametrii ei reali, ci uneori total sau parțial alterată. În analiza datelor funcționează un principiu, cel al despărțirii *zgomotelor de informații*, adică al adevărului de minciună, ceea ce, de multe ori, este foarte greu fiindcă dezinformarea a atins nivelul de artă, iar setea oamenilor de informații din orice domeniu este atât de mare, încât discernământul suferă.

Media și internetul, așa numita mass-media socială, reprezintă tot atâtea căi prin care se influențează, orientează și dirijează opinia publică, interesele și motivațiile umane, cunoștințele, chiar dincolo de limitele propriilor voințe și simțuri. Suntem deja dependenți de această rețea globală pentru a fi la curent cu ce se întâmplă peste tot în lume. Este adevărat că știrile privind evenimentele globale au mai mult sau mai puțin un caracter manipulator și deviant. Nevoia de a ști cât mai multe despre natura umană primează și, slavă Domnului, aceasta este atât de diversă, de eterogenă și de

complicată, că este de ajuns să capteze interesul unei bune părți a opiniei publice în detrimentul altor știri, mult mai preocupante și importante.

Paradoxal însă, virtuțile mijloacelor de comunicare în masă se constituie în tot atâtea puncte nevralgice, iar dependența noastră față de produsele operațiunilor de dezinformare reprezintă o oportunitate extraordinară și în ceea ce privește manipularea informației. Viața a demonstrat că mijloacele „deviate” de manipulare și de dezinformare pot schimba atitudini, comportamente, credințe, idei, trăiri și convingeri și aceasta fără a se apela decât parțial sau deloc la mijloace violente.

Lumea noastră a devenit o lume hipermediatică și hipermediatizată, dar în conglomeratul de mijloace de care dispune sistemul informațional global accentul cade tot mai sporadic pe acuratețea și calitatea informației, importante devenind din în ce mai pregnant nivelul și cantitatea audienței. Nici un mijloc media nu trăiește în afara audienței și atunci, în baza unor studii sociologice și de piață, se caută informațiile țintă care să capteze atenția publicului mediu și submediu ca pregătire. Societatea românească actuală, în contextul falimentului vizibil al sistemelor care constituie coloana vertebrală și viitorul națiunii (sistemele de educație și de sănătate), oferă astăzi posibilități multiple manifestării operațiunilor de dezinformare și manipulare, deci de folosire a informației în alt scop decât acela de a informa corect.

Dezinformarea și manipularea au devenit astăzi adevărate fenomene sociale.

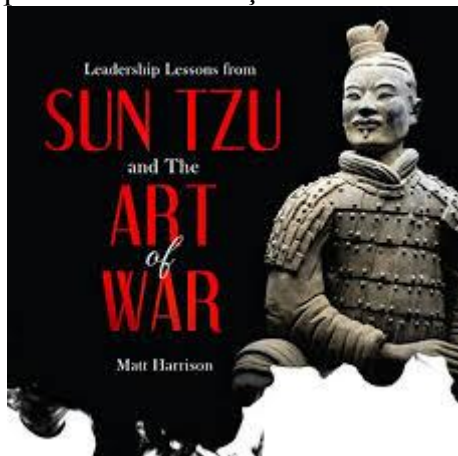
Multiplicarea considerabilă a surselor de informare din ziua de astăzi a facilitat acțiunea specialiștilor în dezinformare care operează cu obiective mai precise decât ne putem imagina (poate că unii cârcotași ar putea să afirme că „specialiștii” de care vorbeam mai sus sunt produsul vechii securități a lui Ceaușescu). Puțin probabil deoarece în epoca ceaușistă nu existau structuri specializate în domeniul dezinformării și manipulării; nici nu aveau cum pentru că specialiștii în domeniile respective erau pregătiți numai în Uniunea Sovietică, în academiile de specialitate ale KGB și GRU, unde românii nu prea aveau acces datorită poziției de frondă adoptată de PCR față de PCUS.

Nu trebuie să confundăm propaganda comunistă, care mai degrabă scârbea opinia publică decât să o convingă de minciunile sfruntate care se promovau, nici de sistemul de zvonistică, de tip „radio-șanț”, care aveau în vedere atenuarea unor realități preocupante pentru traiul zilnic. Clica ceaușistă nu avea nevoie de instrumente subtile, sofisticate cum sunt cele de dezinformare deoarece avea la dispoziție toate structurile de forță prin care își putea impune voința. Evoluțiile ulterioare au dovedit că forța nu este o

soluție pe termen lung și că răbdarea poporului are o limită. Poate că tocmai acest fapt a atras atenția celor interesați (organizații politice, instituții guvernamentale, structurilor specializate în război informational, etc.) că prin dezinformare obiectivele propuse se pot realiza mult mai eficient.

Dezinformarea a devenit o componentă esențială a războiului informațional, prezentă atât la război cât și pe timp de pace. În contextul artei militare contemporane, războiul informațional nu numai că este permanent, vizând deopotrivă aliați și inamici, dar este parte integrantă a războiului hibrid. Realitatea demonstrează că deși populația este oarecum conștientă de faptul că este manipulată nu știe cum să reacționeze eficient pentru anihilarea efectelor dezinformării și, de cele mai multe ori, devine cu mult prea mare ușurință victima acesteia.

Așa cum menționam în debutul lucrării, dezinformarea este la fel de veche cât este și societatea umană, doar că nefiind studiată sistematic, nu a putut fi analizată și definită ca atare decât mult mai târziu.

În urmă cu aproximativ 2500 de ani, într-o Chină sfâșiată de războaie interdinastice, a trăit generalul Sun Zi, o minte genială care în cartea sa, „Arta războiului”, a încercat să identifice factorii care pot asigura succesul în război. Dezinformarea practică pentru inducerea în eroare a inamicului asupra propriilor intenții, metodele de slăbire a încrederii populației în conducători, descurajarea, slăbirea voinței inamicului de a lupta prin răspândirea de zvonuri

false, și altele și-au găsit un loc central printre metodele propuse de Sun Zi. Cartea sa a exercitat o influență considerabilă asupra tuturor strategiilor chinezi și japonezi, mai mult, ea a fost studiată în școlile de cadre de securitate ale fostei URSS și Chinei comuniste, și cu siguranță că se studiază și astăzi într-un context actualizat. Dacă trei sferturi din lucrare se referă strict la artă militară, ultimul sfert ilustrează gândirea generalului chinez privind modalitățile de a învinge dușmanul fără luptă sau prin acțiuni de luptă neconvenționale, asimetrice.

Cei care au studiat filozofia lui Sun Zi despre lupta armată, continuată în Europa de marii strategii eleni și romani, apoi de Machiavelli și Clausewitz, au înțeles importanța dezinformării, rafinând-o și adaptând-o la realitățile vremurilor lor. Procesul a continuat și cu siguranță va continua

și are partea lui de merit în caracterizarea perioadei istorice în care trăim ca secol al minciunii.

Pentru a demonstra afirmațiile făcute mai sus vom cita cele douăsprezece precepte care-l situează pe Sun Zi în fruntea celor care au prefigurat esența conceptului de dezinformare:

1. Discreditați tot ce este bun în țara inamicului;
2. Implicați reprezentanții clasei conducătoare (a adversarilor voștri) în acțiuni criminale;
3. Subminați-le reputația și demascați-i la momentul oportun în fața concetățenilor lor;
4. Utilizați colaborarea creaturilor josnice și abominabile;
5. Dezorganizați prin toate mijloacele activitatea conducerii inamice;
6. Semănați discordia și creați condiții de dispută între cetățenii țării inamice;
7. Ațâțați pe tineri împotriva bătrânilor;
8. Ridiculați tradițiile adversarilor voștri;
9. Perturbați prin orice mijloace asigurarea materială, aprovizionarea cu hrană și activitatea armatei inamice;
10. Slăbiți dorința de luptă a inamicului prin poezii și cântece senzuale;
11. Fiți generoși în promisiuni și daruri pentru a cumpăra informații, nu economisiți banii căci banii astfel cheltuiți aduc o dobândă uriașă;
12. Infiltrați peste tot spionii voștri.

„Arta războiului” ni-l prezintă pe Sun Zi atât ca pe un mare comandant și lucid doctrinar, cât și ca pe un fin cunoscător al naturii umane. Lucrarea poate fi considerată unul din manualele de căpătâi ale serviciilor secrete pentru că, dincolo de ce prezintă autorul cu privire la activitatea de culegere a informațiilor și de dezinformare, prea multe lucruri noi nu s-au mai spus. Este adevărat, s-au schimbat tehnologiile, viteza de transmitere a informațiilor, dar principiile au rămas aceleași.

Filip al II-lea al Macedoniei, care a trăit în secolul al V-lea Î.Ch., nu auzise cu siguranță de Sun Zi și de cartea lui, dar era pătruns de o filosofie asemănătoare: „Nici un oraș în care poate ajunge un catâr încărcat cu aur nu este de necucerit”. El nu se referea doar la necesitatea depistării și cultivării venalității oamenilor, ci și la înțelegerea importanței locului și rolului opiniei publice, precum și la importanța necesității de a manipula. Germania, în anul 1917, a organizat cea mai mare acțiune de dezinformare (a vagonului de plumb) în urma căreia Lenin, un exclus social profund afectat psihic, a ajuns șeful primului stat communist din lume.

Lenin a pus dezinformarea la rang de politică de partid și de stat și a dat un impuls nou acțiunilor psihologice de intoxicare, iar Felix Djerzinski a fixat misiunile și metodele CEKA (precursoarea KGB-ului).

Iată ce afirma cu cinism Lenin în Memorandumul adresat lui Cicerin, comisar pentru Afacerile Externe, în 1921: „Exprimați dorința noastră de a stabili imediat relații diplomatice cu statele capitaliste pe baza principiului neamestecului în treburile interne. Surdomuții ne vor crede din nou. Vor fi chiar încântați și ne vor deschide porțile larg, prin aceste porți vor pătrunde rapid emisarii Kominternului și organele de cercetare ale partidului nostru sub acoperirea reprezentanțelor diplomatice, culturale și comerciale. A spune adevărul este o mentalitate mic burgheză, în timp ce o minciună este ades justificată prin scopul urmărit. Capitaliștii din lumea întreagă, guvernele lor, vor închide ochii în ceea ce privește acțiunile de care am vorbit și vor deveni și orbi pe lângă surdomutismul de care suferă. Ne vor oferi creditele pe care le vom folosi pentru susținerea partidelor comuniste din țările lor. Ne vor cumpăra materialele și tehnologiile care ne lipsesc pentru a lansa ofensiva victorioasă împotriva furnizorilor înșiși. Altfel spus, vor munci intens pentru a-și pregăti sinuciderea”.

Fusese spus aproape totul. La modul cel mai oficial cu puțință și din nefericire istoria ultimilor aproape 100 de ani a demonstrat că Lenin nu glumea. Trezirea a fost târzie și amarnică.

În timpul lui I.V. Stalin, dezinformarea a dobândit dimensiuni epice. Începând cu anii '60, sovieticii foloseau pentru acțiunile de dezinformare, cu precădere, termenul de „măsurile active”, care presupune următoarea succesiune:

- scurgerea etapizată a informațiilor false;
- propaganda neagră (cu origine ascunsă);
- acțiuni de influență în scopul slăbirii inamicului.

În Occident, Wilson Churchill a fost cel care a revigorat procedeele de dezinformare, mai ales în perioada în care a condus guvernul englez în timpul celui de Al Doilea Război Mondial, dar acesta niciodată nu a denumit procedeele folosite cu termenul de dezinformare.

Ascunderea zonei în care trebuie să se producă debarcarea în Europa a Forței Expediționare Aliate, exploatarea mașinii de cifrat Enigma, prin care se reușise descifrarea mesajelor codificate germane, demersurile susținute pentru crearea condițiilor necesare atragerii SUA în război, emisiunile postului de radio BBC, și altele au fost acțiuni de amploare în care inducerea în eroare, favorizarea diversiei în scopul slăbirii adversarului, subversiunea, manipularea, intoxicarea și mai ales dezinformarea au ocupat un loc de frunte.

Unul dintre cei mai avizați specialiști occidentali în domeniul dezinformării este francezul Henri Pierre Cathala care în lucrarea sa „Epoca Dezinformării” a dat următoarea definiție valabilă și astăzi: „Dezinformarea reprezintă ansamblul procedeelelor dialectice puse în joc în mod intenționat pentru a reuși manipularea perfidă a persoanelor, grupurilor sau a unei întregi societăți, în scopul de a le devia conduitele politice, de a le domina gândirea sau chiar de a le subjugă. Aceasta presupune disimularea surselor și scopurilor reale, precum și a intenției de a face rău, printr-o prezentare deformată sau printr-o interpretare tendențioasă a realității. Este o formă de agresiune care caută să treacă neobservată. Se înscrie în rândul acțiunilor psihologice subversive”.

Un alt important specialist în domeniul dezinformării este Vladimir Volkoff, autor al celebrelor lucrări „Tratat de Dezinformare” și „Dezinformarea - Armă de Război”. Cetățean francez de origine rusă, diplomat la Sorbona și Universitatea din Liege, Volkoff a predat atât în Franța cât și în SUA, în special în academiile militare. Volkoff a analizat foarte atent tehnicile de dezinformare și manipulare folosite de sovietici încă de pe timpul Revoluției Ruse din 1917 și este de părere că dezinformarea presupune trei elemente:

- manipularea opiniei publice (intoxicare);
- mijloace deturnate (și propagandă);
- scopuri politice interne sau externe (publicitate).

Definiția dată de Volkoff este o extracție din cele trei elemente enumerate mai sus: „Dezinformarea este o manipulare a opiniei publice în scopuri politice, folosind informații tratate cu mijloace deturnate”.

Dacă încercăm să facem o analiză mai atentă și comparăm definiția ceva mai consistentă a lui Cathala cu cea extrem de succintă a lui Volkoff, vom constata că ambii spun de fapt același lucru, cu deosebirea că ultimul limitează discursul prin optimizarea termenilor.

Pe de altă parte, dacă luăm în discuție cele două definiții, vom constata unele ambiguități și chiar limite. În privința definiției lui Cathala, observăm că dezinformarea urmărește „manipularea perfidă” în scopul devierii conduitelor politice. Or, viața și practica au demonstrat că dezinformarea se poate manifesta în toate domeniile (social, economic, militar, religios, cultural, etc.), nu numai în cel politic. Aceeași eroare o

regăsim și în definiția dată de Volkoff când spune că dezinformarea urmărește scopuri politice interne sau externe.

Un comentariu aparte se impune și în ceea ce privește părerea lui H.P. Cathala când afirmă că dezinformarea „presupune ...intenția de a face rău...”. Credem că nu este absolut obligatoriu ca dezinformarea să fie orientată neapărat spre a face neapărat rău. Istoria a demonstrat că de nenumărate ori acțiunile de dezinformare au urmărit și scopuri benefice, atât pentru cei care le-au instrumentat cât și pentru cei care au fost supuși efectelor acestora (acțiuni pentru pregătirea populației pentru situații neprevăzute, executate în scopul prevenirii reacțiilor de panică).

În mod incontestabil cei mai mulți experți au ajuns la concluzia că dezinformarea reprezintă o problemă a epocii noastre. În Dicționarul Academiei Franceze se propune următoarea definiție pentru dezinformare: „Acțiune intermitentă, prin folosirea oricărui mijloc ce constă în inducerea în eroare a unui adversar sau în favorizarea diversiunii în rândul acestuia în scopul de a-l slăbi”.

În Dicționarul Explicativ al Limbii Române, ediția 1984, se stipulează, nici mai mult nici mai puțin decât că dezinformarea este un „substantiv feminin” cu pluralul „dezinformări” și care este faptul de a dezinforma. Nu putem aprecia cu certitudine dacă la data elaborării dicționarului dispuneau sau nu de specialiști în domeniu, în măsură să disece și să explice termenul. Implicațiile de ordin politico-propagandistic erau, se pare, atât de mari și periculoase pentru regimul communist, încât autorii au fost probabil sfătuiți să se limiteze la o explicație simplistă, fără detalii. Sau poate a fost o definiție formulată de Securitate?!

În sprijinul afirmației de mai sus este și referirea din Dicționarul de neologisme, ediția a III-a, editat de Academie în anul 1978, potrivit căreia dezinformarea este acțiunea de a dezinforma și rezultatul ei, iar a „dezinforma” este considerat un verb tranzitiv care înseamnă a informa greșit, tendențios (prin presă, prin radio, etc.). Este singura trimitere, timidă la ceva ce ar fi trebuit să știm cu adevărat ce înseamnă dezinformarea.

Experții în domeniul dezinformării apreciază ca nefiind deloc simplu a se da o definiție clară, scurtă și cuprinzătoare a acestui concept, motiv pentru care, în nenumărate situații, el a fost și continuă să fie folosit incorect și fără prea mult discernământ.

În primul rând, dezinformarea s-a dovedit a fi o armă cu tehnici și metode specifice, pe de o parte, iar pe de altă parte o stare de spirit rezultată din adăugarea dimensiunilor ideologice și psihologice noțiunii de război total, pe care Ludendorff o definea ca fiind o „extindere a luptei la nivelul întregii activități sociale, militare și economice”. Marxism-leninismul

abolește vechea distincție care se făcea între starea de pace și starea de război și instaurează sintagma conflictului permanent care comportă o cantitate relativă de violență fizică și programe asociate sau alternante. De la bun început marxism-leninismul a refuzat în mod formal să stabilească parametrii câmpului de luptă. Ducând lupta pe terenul care-i convenea, cel al propagandei, marxism-leninismul genera o dezbatere de idei ce năștea confuzie la nivelul factorilor de decizie la nivel național.

În al doilea rând, dezinformarea poate fi considerată ca fiind un mesaj mai mult sau mai puțin explicit, un fel de comunicare de tip special între dezinformator și ținta sa.

În al treilea rând, dezinformarea este o formă rațională și psihologică a subversiunii. Ea vizează destabilizarea globală a unui stat, a unei societăți, subminarea capacităților de rezistență, fără a fi necesară implicarea forțelor armate.

Nu în ultimul rând, dezinformarea este o armă sau o stare psihică, obiectul unor discuții partizane în care este implicată subiectivitatea fiecărui membru component al comunității asupra căreia se acționează prin metodele și procedeele de dezinformare.

ISTORIE

CONTRIBUȚIA LUI COSTACHE NEGRI LA UNIREA PRINCIPATELOR ȘI FĂURIREA STATULUI ROMÂN MODERN

Col. (r.) Cristache GHEORGHE

La scurgerea a 16 decenii de la Unirea Principatelor, se cuvine să evidențiem și contribuția lui Costache Negri, una din cele mai nobile personalități din perioada de frământări politice și sociale din vremea încheșării statului român modern. La acest eveniment epocal, Negri a fost un caracter, un luptător neobosit, alături de marii săi prieteni Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza și Mihail Kogălniceanu. Întreaga sa viață a fost condusă de un principiu moral atât de înalt, încât aduce aminte de unele din anticele figuri descrise de Plutarh. Pentru generația noastră, dar și pentru cele ce vor urma, Costache Negri este un model absolut.

Costache Negri s-a născut la Iași în martie 1812, anul de dureroasă amintire al răpirii Basarabiei de către Rusia țaristă. Se trăgea dintr-o veche familie moldovenească. Bunica sa, după tată, mare vistiernic al Moldovei, avea drept strămoși pe Luca, boier cu renume. Mama sa, Zulnia, femeie de o frumusețe răpitoare, s-a măritat, după moartea soțului său, cu poetul Costache Conachi, care o cântă adesea în poeziile sale: „Tu ești și zi, tu ești și noapte,/ Tu ești viață, tu ești moarte”. Avusese patru surori, toate frumoase ca și mama lor, ca și el, cu firi romantice, unele prietenoase, altele nu. Elena Negri, una din surorile lui Costache Negri, a fost iubită cu patimă de Vasile Alecsandri, „*acel rege al poeziei*”, cum spunea Mihai Eminescu. La moartea ei, prematură, poetul a scris mult cântată poezie „Steluța”: *Tu care ești pierdută în neagra veșnicie/ Stea dulce și*

iubită a sufletului meu/ Și care odinioară luceai atât de vie/ Pe când eram în lume tu singură și eu”.

Învățătura, după cum era obiceiul vremii, a primit-o în casa părintească, iar mai apoi în vestitul pension Cuenin din Iași, unde a legat prietenie cu Vasile Alecsandri, Alexandru Ioan Cuza și Mihail Kogălniceanu. Ca și tovarășii săi din acea vreme, Costache Negri a apucat drumul străinătății, iubind mult călătoriile, din care se instruia sau se inspira. A vizitat îndeosebi Italia și mai ales centrele ei artistice, de unde a cumpărat tablourile donate Pinacotecii din Iași. Tot călătoriile prin Italia l-au îndemnat spre literatură, scriind cele „Trei seri din Veneția”. După ce, în 1841, s-a întors din străinătate, Costache Negri s-a ocupat serios de chestiunile sociale ale propriei țării. Atunci, au avut loc întrunirile de la Mînjina „două puncturi, scria Vasile Alecsandri, *departe cale de șapte leghii, în care românii generației noi începuseră să se întâlnească în Franța, în cartierul studenților din Paris și celălalt în Moldova, la moșia lui C. Negri”.*

Costache Negri era un patriot adevărat. Democratismul lui nu era de împrumut. Era crezul unui om, bun cunoscător al realei stări de lucruri din țară, cu inima înduioșată de greaua situație și neomenescul trai al sătenilor. Nu-l ademeneau nici fumurile mării, nicio vanitate trecătoare. Mulțumirea ce o simțea pentru fapta bună, obștească îi era de ajuns ca răsplată. Trăia după o concepție etică antică. Când bogatul C. Conachi a vrut să-l înfieze, lăsându-i moștenire întreaga avere, Costache Negri a refuzat oferta. Ținea la numele părintelui său și nu a vrut să-l schimbe pentru bani. Moșioara lui, Mînjina, din județul Covurlui, a pierdut-o, nu prin cheltuieli pentru plăcerile sale. Din venitul slab ce i-l aducea, ajuta pe tinerii exilați, rămași fără mijloace de trai.

După întoarcerea în țară, în perioada de frământări, căsuța de la Mînjina era „*locul sfânt, biserica de întâlnire pentru tineri, de unde ieșeau apostoli ai Unirii și soldați ai țării,*” (Vasile Alecsandri). În diferite ocazii, la sărbători bisericești, ori la Sfântul Constantin, ziua lui onomastică, la Mînjina se adunau tinerii din cele trei principate: Bălcescu, Bolintineanu, Alecsandri, Kogălniceanu, A.T. Laurian, Gh. Barițiu și alții. Astfel, în veselie și preumblări în natură, cei osteniți și descurajați căpătau forțe noi de luptă, întărite prin entuziasmul gazdei. Mînjina devenise, astfel, locul unde s-a încheiat patria comună, pentru că „*la Mînjina nu mai erau moldoveni, munteni sau transilvăneni, ci Români și nu erau trei țări pentru români, ci o singură țară. Unirea exista în inimi, ea a fost tălmăcită în cuvinte și a prins rădăcini ca o plantă cerească pe acel loc ars de soare și lipsit de plantele umbritoare ale pământului”.*

În anii de pregătire pentru schimbările dorite prin Revoluția de la 1848, Costache Negri era sufletul care, prin calda-i convingere, ținea vie flacăra tinerilor, de care era legat printr-o sinceră prietenie. El era convinsul anunțător al reformelor care, în bună parte, au fost aduse la îndeplinire sub domnia lui Cuza Vodă. După înfrângerea revoluției, urmează exilul în străinătate, ceea ce a adus și un lucru bun, faptul că la Paris s-au întâlnit toți cei care aveau să joace un rol atât de însemnat în actul unirii principatelor.

Războiul Crimeei (1853-1856) a adus o schimbare în soarta principatelor. Protectoratul rusesc a încetat, au început să mijească proiecte de emancipare în gândurile românilor patrioți.

Costache Negri a fost ales să reprezinte interesele țării la Viena, la Paris și, apoi, la Constantinopol. Apăsătoarea înstrăinare a averilor mânăstirești era una din chestiunile primordiale, deși nu cea mai importantă. Tot Constantin Negri a fost acela care a pregătit atmosfera, prin iscusitele lui însușiri diplomatice, pentru îndeplinirea faptului, mai târziu, sub domnia lui Cuza Vodă.

Urmează apoi primul vânt slab de emancipare a țării. În Divanul ad-hoc, Costache Negri a fost ales președinte. A știut să conducă cu atâta tact, cu atâta energie și însuflețire, să netezească greutățile, încât s-a ajuns, în ziua de 4 octombrie 1857, la formularea celor patru puncte, acelea ce aveau să aducă libertatea țării și împrăștierea săracilor, chestiuni care erau deosebit de scumpe sufletului său.

Atunci când a venit ziua cea mare, alegerea domnitorului pământean, Constantin Negri, prin trecutul său și prin calitățile sale, era unul dintre serioșii candidați asupra căruia, sincer, se îndreptau multe priviri. Nu a fost mușcat de ambiții, se cunoștea pe sine; simțea că nu ar putea să aibă calitățile cerute în împrejurări politice atât de grele și se dă la o parte, făcând loc prietenului său, Alexandru Ioan Cuza, cu care a lucrat și luptat cât au stat împreună la Galați, Cuza ca pârcălab al județului, iar Negri ca proprietar, dar și ca președinte al comisiei comunale, ajutându-l cu toată dragostea și sinceritatea în tot ceea ce, îndrăzneț, dorea să înfăptuiască. Îndeosebi, marile merite ale lui Costache Negri au fost serviciile aduse țării și Domnitorului în politica externă. Prin puterea convingătoare a inteligenței sale a relațiilor ce le știuse a le alege în capitala Turciei cu reprezentanții puterilor prietenoase, revendicărilor românești, ajunge să aibă hotărâri din partea Porții care au stat la temelia închegării trainice a noului stat și al dezvoltării sale ulterioare. Astfel, face să se recunoască dubla alegerea a lui Alexandru Ioan Cuza; înlesnește vizita acestuia la Constantinopol, înlăturând formalitățile care ar fi fost jignitoare; capătă, cu toată opunerea Rusiei și Austriei, recunoașterea Unirii, constituirea unui

singur guvern la București (ianuarie 1862); pregătește admiterea dreptului de legiferare liber asupra „trebuințelor” interne, determinându-l pe istoricul Al. Lapedatu să afirme că *„ceea ce M. Kogălniceanu a fost în politica internă, a fost Negri în politica externă, pentru dificilele probleme diplomatice ce s-au pus acestei domnii. De aceea a și fost numit adevăratul ministru de Externe al lui Alexandru Ioan I”*.

După ce a ajutat la înălțarea prestigiului țării, la definitivarea secularizării averilor mănăstirești, la împrăștierea sătenilor, actele cele mai însemnate din domnia lui Cuza, Costache Negri nu a urmărit mărire, ținându-se departe de forfota politicianismului care începuse să țeasă intrigile continuate până în anii noștri. Îndeplinindu-și ceea ce socotea el datorită sa către țară și către bunul său prieten, s-a retras în viața liniștită de la Târgu Ocna. Nimic nu l-a clintit din drumul convingerilor sale și mai ales din concepția ce o avea asupra vieții politice și a chipului cum se practică politica. Aceasta se constată, mai ales, din stăruința pe care însuși Domnitorul Cuza o pune pentru ca Negri să primească a conduce grelele dezbateri ale Parlamentului, ales prin noua orânduire electorală, un soi de vot universal indirect. Trebuia ca președintele, după dorința lui Cuza, să fie *„un om bine reputat în opinia publică, devotat șefului statului și instituțiilor țării, de o moralitate impunătoare, calm, ferm, experimentat, care să știe a conduce o adunare atât de numeroasă”*. Exprimându-și această dorință, Domnitorul viza pe bunul său prieten Costache Negri, în care avea toată încrederea și care fusese ales ca deputat în șase capitale de județ, deși nu se afla în țară. Negri nu a primit, a refuzat îndârjit, deși cu tot tactul, pentru ca să nu-l supere pe bunul său prieten. Nu a primit pentru că, om liniștit, stăpânit de dreapta judecată și de interesul sincer pentru bunele treburi obștești, nu putea să se amestece în vârtoarea patimilor ce începuseră a se dezlănțui în Parlament. Stârpiciunea vorbăriei îl dezgusta, dușmăniile înverșunate dintre partide le socotea drept pierdere de vreme: *„...când ne sunt trebuitoare hărnicia și obșteasca înțelegere ca să întemeiem țara. Înăuntru unde fiind uniți și vârtoși, să fim tari și în afară”*. Rândurile acestea, dintr-o scrisoare către Mihail Kogălniceanu, oferă tabloul care avea să dureze până la noi, cei de azi, în detrimentul întemeierii țării. *„Așadar mă rezum și zic că în situația de azi unde mi se pare mie că patima domnește asupra cuminenției, unul ca mine nu face doi bani la o cârmuire”*.

Stoic, hotărât, s-a ținut de cuvânt. Pierzându-și moșia, a ajuns la strâmtoare, căci înaltele demnități ce le-a avut le-a socotit că sunt pentru țară, nu pentru el. Mai ales după detronarea lui Cuza, la 11 februarie 1866,

se încheie ca într-o mânăstire în casa surorii sale din Târgu Ocna, apoi în cea pe care a clădit-o pe Valea Trotuşului.

Dragostea de natură, de oameni, l-a îndrumat pe Costache Negri și pe calea dragostei către frumos. Nu a fost un scriitor fecund. Literatura lui e mai mult epistolară, caldă manifestație liberă, nepretențioasă, adresată prietenilor, rudelor. Poeziile sale sunt simple, dar de o caldă pătrundere a dragostei de neam și oameni. Proza sa este plină de un sentimentalism molipsitor, în care dragostea și natura își împart întâietatea. Cu o cultură vastă și înțelegere deplină a frumosului, a fost și un admirator al artei. Tablourile ce le-a achiziționat în dese drumuri în străinătate, formează sâmburele interesantei Pinacoteci de la Iași, căreia le-a dăruit.

Cât a trăit la Târgu Ocna, una din preocupările sale era orânduirea bogatei sale colecții numismatice de care, însă, rând pe rând, strâmtoarea materială îl face să se despartă, cu tot regretul. Acolo, la Târgu Ocna, la casa de lângă vechea Biserică Răducanu, unde avea să fie înmormântat, se stinge din viață în toamna anului 1876, acela care a contribuit, prin actele sale, la întemeierea statului român modern și despre care marele nostru Mihai Eminescu afirma: *„Unul din cei mai nobili bărbați ai românilor, Costache Negri, reprezintă nu numai cel mai curat patriotism și caracterul cel mai dezinteresat, dar și o capacitate extraordinară, căreia-i datorăm, în bună parte, toate actele mari săvârșite în istoria modernă a românilor”*.

În comuna Costache Negri (fostă Mînjina) se află Casa memorială „Costache Negri” inaugurată în anul 1968, iar în fața acesteia, în 1973 a fost dezvelit bustul lui Costache Negri realizat în piatră de sculptorul Boris Leonovici. Mormântul lui zace însă în părăsirea uitării ca și opera sa literară, deși în monumentală „Istorie a literaturii române”, marele George Călinescu îi dedică pagini pline de căldură.

NOUTĂȚI MILITARE

PROIECTE DARPA

În cei 62 de ani de existență, Agenția pentru Proiecte Militare de Cercetare Avansată (DARPA) a fost vârful de lance al cercetării științifice din domeniul militar din SUA. Preocuparea sa prioritară a fost să transforme fantezia în realitate, de a promova gândirea tehnică anticipativă și a pune pe masa decidenților politici și militari proiecte de sisteme militare noi, care să asigure țării avansul tehnologic necesar pentru a se menține pe o poziție dominantă în lume.

Nu au lipsit nici eșecurile, dar în condițiile de dezvoltare a noilor tehnologii militare, proiectele pe care astăzi le considerăm eșecuri s-ar putea să fie succesele de mâine.

DARPA nu respectă regulile impuse celorlalte companii, are puține restricții privind stabilirea salariilor angajaților (a căror valoare oricum este greu de apreciat în bani) și angajarea oamenilor de știință, a cercetătorilor, inventatorilor și în general al personalului. De asemenea, limitările financiare sunt puține ceea ce permite Agenției să se angajeze în proiecte cu bătaie lungă, care probabil cândva pot să-și dovedească utilitatea.

Noi am scris în această revistă ori de câte ori am putut afla câte ceva despre domeniile de cercetare ale agenției, ceea ce nu este tocmai ușor având în vedere caracterul restrictiv al informațiilor ce transpar din laboratoarele DARPA. Vom continua să ne preocupăm de acest lucru și vom fi bucuroși ori de câte ori cineva își va aduce contribuția la îmbogățirea cunoștințelor noastre despre această structură de elită care ne aduce ficțiunea științifică în realitatea cotidiană.

În continuare voi prezenta câteva din proiectele de cercetare ale Agenției, proiecte ce se adaugă la cele prezentate în numerele anterioare ale revistei „Dincolo de Orizonturi”.

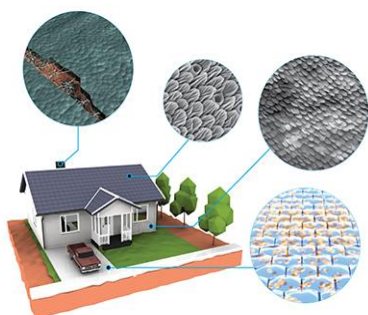
Case ce se construiesc singure

Pe câmpul de luptă, dar și în activitățile militare de tot felul, amenajările genistice sunt foarte importante pentru protecția militarilor, asigurarea unui grad de confort, pentru mascare, etc. Din păcate sunt și vulnerabile. Repararea distrugerilor pe care dinamica luptei le produce lucrărilor genistice este anevoioasă, costisitoare și adesea periculoasă. Cu siguranță că aceasta este o problemă de rezolvat pentru specialiștii de la

DARPA, mai ales pentru cei care lucrează la programul „Tehnologii pentru materiale vii” (ELM).

Scopul DARPA prin lansarea programului ELM este acela de a crea o nouă clasă de materiale care să combine proprietățile structurale ale materialelor de construcție actuale cu cele ale sistemelor vii, formând astfel noi materiale care au posibilitatea să se auto-construiască, auto-repare și a căror creștere poate fi programată.

Materiale cu structuri vii

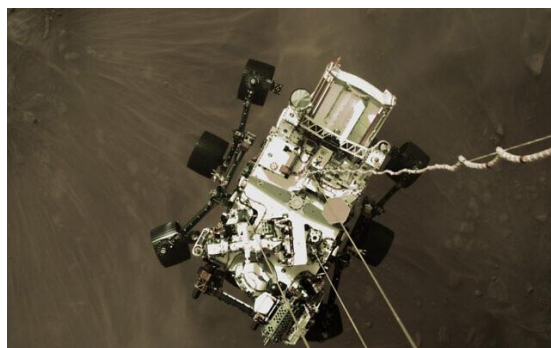

folosi o tehnologie asemănătoare pentru crearea unor materiale hibride ce pot fi modelate și pot asigura creșterea unor celule. Pentru a stimula dezvoltarea celulelor în arhitectura dorită au fost create structuri cadru din materiale clasice, cu rolul de a modela și susține pe termen lung viabilitatea celulelor vii.

Materiale biologice de construcție precum osul, pielea, coralul, coaja copacilor, au multe avantaje față de materialele de construcții pe care omul le folosește în prezent, numai că prin procesul tehnologic de prelucrare, celulele vii devin inerte. Acesta este unul din impedimentele pentru eliminarea căruia se caută soluții. Un alt impediment este acela că încă nu se stăpânește metoda prin care să se poată controla mărimea și forma acestor materiale vii.

Încercări s-au făcut, dar încă nu s-a ajuns la rezultatele dorite. Astfel, combinând biomasa, care se află din abundență, cu alte materii prime, se pot realiza materiale de construcții biologice. Folosirea sporilor de ciupercă, a bacteriilor combinate cu nisip, a lemnului, sunt exemple de folosire eficientă a materialelor biologice. Celulele sunt prelevate din țesuturile vii existente în natură fără a fi supuse unui proces tehnologic care le-ar anula proprietățile. Întrucât acești precursorii sunt făcuți din celule vii, vor putea

Progresele realizate de tehnologia 3D în imprimarea țesuturilor și organelor i-a inspirat pe cercetătorii de la DARPA în încercarea de a

răspunde eficient la schimbările de mediu, să se dezvolte, să îmbrace cadrul luând forma dorită și să se repare singuri.

Pentru sectorul de construcții avantajul este enorm. În loc ca o mulțime de materiale de construcții să fi transportate la locul dorit, se pot trimite numai precursori ce se vor dezvolta pe structuri modulare aduse sau construite din resursele locale.

Sintetizând, putem spune că obiectivul DARPA pe termen scurt este acela de a produce în laborator platforme tehnologice care ulterior să poată face o tranziție către zona comercială. Pe termen lung se va încerca inserarea directă a calităților structurii de susținere în genomul sistemului biologic. Astfel se va realiza controlul asupra formei și dimensiunii construcției.

Este posibil ca aceste tehnologii să fie utile chiar și pentru aventura spațială a omului. Câte eforturi, câtă energie și bani, cât timp s-ar putea salva dacă aceste materiale hibride ar putea fi transportate pe Lună, de exemplu. Practic, numai modulele pe care se vor dezvolta celulele vii sunt mai voluminoase și vor trebui transportate în mai multe zboruri spațiale, în timp ce transportul precursorilor (celulelor vii) va fi mult mai simplu de realizat datorită dimensiunilor lor mici. Ajunse pe Lună, cadrele vor putea fi asamblate în funcție de destinația dorită, iar celulele vii le vor îmbrăca. De asemeni, cu materialele ce se găsesc în zona respectivă (piatră, sol, nisip, apă, minerale, etc.) se pot completa nevoile de construcție.

Astfel, realizarea unei baze permanente pe Lună va fi posibilă. Acesta este un proiect mult mai vechi al politicianilor, militarilor și oamenilor de știință. Intenții în materializarea lui au existat în SUA, URSS (programul MIR) și mai recent în China, dar condițiile tehnice, costurile prea mari, dificultățile de altă natură, nu au făcut posibilă realizarea acestora. Acum se pare că ceea ce era imposibil până de curând, ar putea să se realizeze în viitor.

Laboratorul de producere a sângelui

Producerea artificială a sângelui este un proces prin care se pot crea în laborator celulele roșii specifice sângelui.

Dacă acest program va avea succes va permite ca un număr tot mai mare de pacienți să poată beneficia de transfuzii de sânge și totodată se va reduce riscul pericolului de transmitere a bolilor pe timpul transfuziei. Totodată va reduce costul sângelui sintetic de la 90.000 dolari pe unitate, cât este în prezent, la mai puțin de 5.000 dolari pe unitate.

Date despre acest program al DARPA au fost menționate în presă în anul 2013 și de atunci alte informații noi nu au mai apărut. Faptul că

programul nu a primit finanțare în acest an financiar poate însemna fie că cercetările s-au terminat și studiul a fost trimis la industrie pentru a se trece la producție de masă, fie a fost un eșec și s-a renunțat deocamdată la el.

Studii pentru realizarea sângelei sintetice se fac și în Rusia dar, de asemeni, informațiile privind stadiul în care se află studiul sunt rare și neconcludente.

Insecte cibernetice

În anul 2006 DARPA a inițiat un program denumit „Sistem de Insecte Hibrid Micro-Electro-Mecanice” (Hybrid Insect Micro-Electro-Mechanical System). Obiectivul acestui program era acela de a produce roboți spion de dimensiunea unor insecte. Aceste insecte cibernetice vor avea montați o serie de senzori electronici pentru culegerea și transmiterea datelor.

După câțiva ani de cercetare, specialiștii au reușit să producă o interfață prin care se puteau controla acțiunile insectelor electronice. În anul 2009 cercetătorii au prezentat prototipul unui transmițător cu alimentare radioactivă pentru o astfel de insectă cibernetică. Izotopii de Nichel-23 erau folosiți pentru a produce energia necesară pentru alimentarea senzorilor și aparatelor de transmitere a datelor aflate în corpul insectei cyborg.

Implant cerebral pentru tratarea afecțiunilor post-traumatice

Cercetătorii DARPA nu se concentrează numai asupra descoperirii de noi sisteme care să maximizeze efectele de nimicire și de distrugere în război, ci și pe găsirea unor metode eficiente de tratare a afecțiunilor militarilor. Unele dintre cele mai frecvente traume suferite de militari în război sunt cele psihice.

Programul pentru „Sisteme de Neurotehnologii pentru Terapii Emergente” se referă tocmai la găsirea unor metode eficiente de diagnosticarea și tratare a afecțiunilor post-traumatice suferite de militari.

O astfel de metodă identificată de cercetători constă în introducerea unui senzor în creierul pacientului. Acest senzor va stimula creierul pacientului astfel încât să-i mărească rezistența la boală și să-i sporească capacitatea de a rezista efectelor acesteia. Pare să fie eficient în cazul afecțiunilor post-traumatice, traumatismelor cerebrale, anxietăți, abuzului de medicamente și droguri și altele.

Întrucât procedurile implicate de acest tratament sunt complexe, inclusiv la nivel deontologic și juridic, în compunerea echipei de cercetători au fost incluși și specialiști în domeniul eticii.

Se pare că deocamdată creierul uman a rămas singurul domeniu necucerit de știință, dar se fac eforturi mari pentru a rezolva și această ultimă necunoscută și a-l influența... în bine sau în rău.

Căraș samarizat robot

În război, la exerciții și în activitățile de instrucție militare sunt nevoiți să transporte cantități mari de materiale. De cele mai multe ori aceste materiale trebuie să le ai la îndemână, nu poți să aștepți după ele să le aducă cineva.

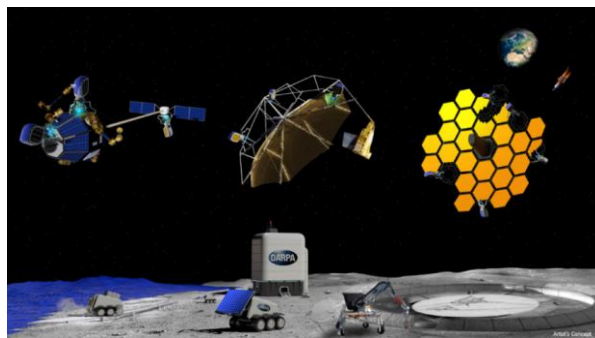
Cercetătorii de la DARPA au înțeles cât de utilă poate fi simplificarea acestei dificultăți cu care se confruntă militarii zilnic, care le afectează eficiența, sănătatea și confortul și s-au gândit că este nevoie ca pe lângă fiecare subunitate să existe și un căraș samarizat pentru transportarea materialelor grele și incomode. Astfel au inițiat împreună cu cercetătorii de la compania de robotică „Boston Dynamics” programul denumit „Sistem de Sprijin al Echipei de Infanterie („Legged Squad Support System”). Rezultatul acestei cooperări a fost apariția robotului LS3, capabil să care o greutate de 180 Kg și care va însoți o grupă de infanterie indiferent de teren.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, 04.09.2020

DARPA A LANSAT PROGRAM DE CONSTRUCȚII, MATERIALE ȘI DESIGN PENTRU STRUCTURI MARI ÎN SPAȚIUL EXTRATERESTRU ȘI PE LUNĂ (NOM4D)

Specialiștii de la DARPA își propun ca prin programul NOM4D să identifice materiale ce pot fi folosite pentru construcții în spațiul extraterestru sau pe satelitul natural al Pământului, să descopere tehnologii noi ce pot fi folosite în spațiu, să proiecteze structuri de mari dimensiuni ce vor fi construite în spațiul extraterestru și care să asigure funcționarea instalațiilor asamblate în mediul specific (spațiul extraterestru sau pe Lună, etc.), în parametri optimi și în siguranță.

Apariția acestui program a fost determinată de limitările presupuse de transportul pe orbită cu rachetele folosite în prezent, care au limitări de greutate și volum a materialelor și sistemelor de dimensiuni mari.

Soluția găsită a fost aceea ca în locul sistemului în

ansamblul său să fie trimise pe orbită componentele acestuia, după care asamblarea acestora să se facă în spațiu sau pe Lună. Structuri mari de tipul antenelor, panourilor solare, radarelor, etc. vor fi mult mai ușoare și mai eficiente în spațiu. Dacă structurile respective vor fi amplasate pe Lună, va exista și posibilitatea de a fi folosite inclusiv materiale ce se găsesc pe suprafața acesteia.

Dezvoltarea abilității de a construi sau asambla materiale în spațiu va permite și o flexibilitate mai mare în materie de design al sistemelor spațiale. Astăzi preocuparea cea mai mare este ca sateliții să fie cât mai compacți astfel încât integrarea lor pe racheta purtătoare să fie perfectă. Dar dacă asamblarea se va face în spațiu, designul sistemului nu va mai avea limitări în ceea ce privește greutatea sau dimensiunea acestuia. Multe dintre sistemele sau construcțiile ce vor fi asamblate în spațiul extraterestru nu pot fi construite pe Pământ. Acestea vor trebui să reziste la deteriorările provocate de schimbările bruște de temperatură, de caracteristicile mediului în care trebuie să funcționeze, a fenomenelor astronomice (eclipse, fenomene electromagnetice, etc.), caracteristicilor specifice mediului în care sunt amplasate. Condițiile actuale de testare a materialelor, lansare, amplasare, proiectare, nu permit realizarea unor progrese importante, nu

permit trecerea la o nouă etapă a cuceririi spațiului. Aceasta se va produce atunci când se vor descoperi noi materiale, care să răspundă mai bine la condițiile extraterestre, și se vor aplica metode și tehnologii noi de construcție, specifice mediului în care sistemul va funcționa și proiectarea va asigura viabilitatea sistemelor.

Ideea de a asambla sisteme în spațiu nu este nouă. SUA a construit „Sistemul Spațial Internațional” folosind o serie de componente ce au fost lansate pe orbită separat.

Specialiștii NOM4D și-au propus ca studiile să fie efectuate pe trei domenii esențiale, în trei etape, fiecare cu durata de 18 luni. Activitatea trebuie să se finalizeze prin proiectarea unor mijloace tehnice corespunzătoare ca masă și precizie care să fie folosite pentru construcțiile din spațiul extraterestru.

Fără să aibă neapărat legătură cu cercetările specialiștilor de la DARPA, care se ocupă de programe militare, nu putem să nu menționăm performanța înregistrată de NASA prin trimiterea unui rover pe Marte. Această mașină care va cerceta și va transmite permanent date spre Pământ a fost coborât cu o macara spațială de care era prins cu cabluri, iar în ultima etapă descendentă s-a desprins și a continuat coborârea folosind cele 8 motoare situate în partea superioară a roverului pentru a reduce viteza descendentă la 1,2 km/h.

Roverul are montate 25 de camere de luat vederi și două microfoane de mare fidelitate.

Referitor la programele spațiale ale SUA, în prezent se poartă discuții în Congres, dar și la alte niveluri, dacă nu ar trebui unificate. Deocamdată NASA are un caracter strict civil, în timp structurile de apărare și securitatea au programe specifice. Probabil că actuala pandemie, dar și progresele în domeniul cuceririi spațiului cosmic pe care le fac și alte state, va grăbi o decizie în această privință.

În ceea ce privește competiția spațială trebuie să menționăm progresele făcute de China care în anul 2020 a reușit să coboare pe fața nevăzută a Lunii, să stabilească o bază de cercetare și să inițieze o navetă spațială pentru a aduce mostre de sol lunar pe Pământ pentru a fi studiate. În afara acestui succes, China intenționează să inițieze o misiune pe Marte similară celei americane. Se pare că roverul chinezesc este de dimensiuni mai mici decât cel american. Oricum, naveta spațială care aduce roverul deja se află de 12 săptămâni pe orbita spațială a planetei Marte și abia în martie sau aprilie 2021 se va trimite roverul pe Marte.

De asemeni, Emiratele Arabe Unite au trimis o navă spațială ce evoluează pe orbita planetei Marte.

Este evident că această competiție pentru o poziționare cât mai avantajoasă în spațiu și pe planetele Pământului va lua amploare. Cine va controla spațiul extraterestru și câmpul electromagnetic al Terrei, va controla sau va apăra și Pământul.

Probabil că o cooperare în domeniul spațial ar fi mult mai avantajoasă pentru toată lumea decât confruntarea actuală de pe Pământ.

Este de așteptat ca pasul următor în domeniul spațial va fi acela de se construi baze permanente pe satelitul natural al Pământului cu prezență umană continuă.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, Nathan Strout, February 9 2021
BBC, 21.02.2021

NOUA DRONĂ „LONGSHOT” PROIECTATĂ DE DARPA

Agenția SUA Pentru Proiecte de Cercetare Militară Avansată (DARPA) studiază posibilitatea de a proiecta o dronă cu rachete la bord ce ar putea fi lansată din aer. În principiu, drona, fie va fi acroșată la un avion de luptă, fie se va afla în spațiul de depozitare al unui avion de bombardament. Dacă acest proiect va fi realizat, numele dronei va fi „LongShot”.

Avantajul acestui sistem este unul major. În primul rând, va ține avionul de luptă la o distanță suficient de mare pentru a nu fi vulnerabil față de sistemurile antiaeriene. În al doilea rând, va proteja viața aviatorilor fără însă a periclita misiunea (drona vor

fi trimise înainte pentru a lovi ținte diferite, în timp ce avionul cu personal uman la bord va rămâne într-o zonă sigură). În al treilea rând, eventualele pierderi vor fi doar materiale, nu și umane.

Conducerea DARPA a anunțat în luna februarie 2021 că a atribuit contractul, pentru prima fază a programului, companiilor General Atomics, Lockheed Martin și Northrop Grumman. În acesastă primă etapă companiile vor definitiva proiectul preliminar al dronei.

Specialiștii de la DARPA consideră că elementul forte al acestui nou concept operațional va consta în experimentarea unor modele diverse de propulsie. Avantajul constă în faptul că un sistem ce folosește propulsia multimodală, poate realiza un echilibru optim între viteză, consum de carburant și eficiența atacului supra țintelor (zborul către obiectiv cu viteză redusă – consum mic; pătrunderea în zona de acoperire a apărării anti-aeriene inamice – crește viteza și consumul; atacul asupra obiectivelor se realizează la parametrii maximi). Astfel, drona va fi în măsură să parcurgă o distanță mare, iar rachetele pe care le va lansa vor avea o probabilitate mai mare de a lovi țintele selectate.

Se estimează că dacă proiectul „LongShot” va avea succes, acesta poate schimba concepția asupra modului de folosire a aviației în luptă. Va fi pentru prima dată când un vehicul aerian fără personal uman la bord (UAV), lansat din aer, poate ataca eficient ținte terestre și aeriene.

Aceste aşteptări vor fi probate sau infirmate în decursul unui lung process de testări și de experimentări ce se vor derula pe durata mai multor ani. Prima fază ce se va derula în anul financiar 2021 a primit finanțarea (22 milioane dolari) și presupune proiectarea dronei. După cum spun specialiștii, această etapă este atât o meserie cât și o artă, deoarece sunt situații în care planurile proiectanților de la DARPA vor suferi modificări impuse de experiența celor care lucrează în mod concret pentru realizarea acestora.

Se estimează că principalii beneficiari ai „LongShot” vor fi aviația și marina SUA.

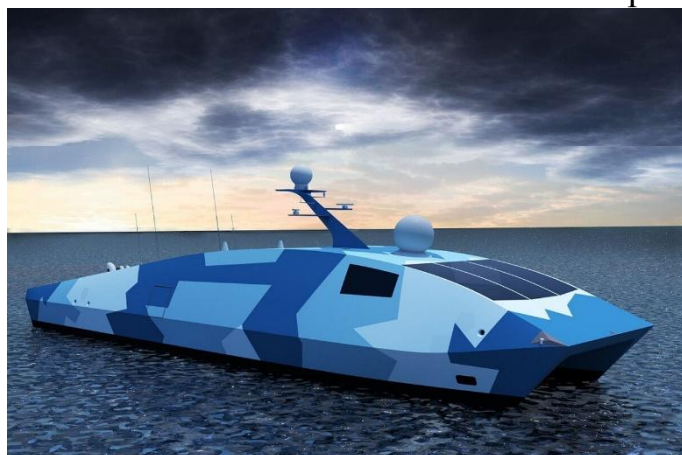
Este posibil ca specialiștii care vor integra partea de inteligență artificială (IA) a dronei să experimenteze modele prin care algoritmi să aibă posibilitatea de a învăța singuri din greșeli, de a se autoperfecționa. Arhitectura dronei permite îmbunătățiri successive în domeniul propulsiei, al sistemelor de arme aflate la bord, al îmbunătățirii continue a roboticii, a comunicațiilor și altele.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, Valerie Insinna, 10.02.2021

NAVĂ FĂRĂ PERSONAL UMAN LA BORD

NOMARS (No Manning Request Ship – nava fără echipaj uman la bord) este acronimul noului proiect DARPA, care nu este altceva decât o navă robot. Eliminând prezența omului pe navă se va

realiza o reducere substanțială a dimensiunii, se vor obține costuri mai mici, rezistență mai mare față de acțiunile adversarului, dar și față de condițiile vitrege de pe mare, precum și o hidrodinamică mai bună și o folosire mai eficientă a spațiului prin

eliminarea celor destinate cazării personalului, depozitare materiale și alimente.

Conducerea marinei americane este încântată de aceste programe ale DARPA pentru găsirea soluțiilor tehnologice adecvate de construire a navelor, inclusiv submarine, fără personal la bord. Automatizarea unor activități de tipul supravegherii, descoperiri și angajării țintelor, acțiuni de război electronic, etc., care în mod tradițional sunt îndeplinite de oameni, va reduce dependența de platforme de mari dimensiuni și va prelungi timpul de prezență pe mare, inclusiv în luptă.

Pentru a crește eficiența activității de cercetare și dezvoltare, specialiștii DARPA, au împărțit programul NOMARS în două segmente. Segmentul A, este destinat integrării proiectării navei și mentenanței și se va realiza pe baza unui sistem de

tării navei și mentenanței și se va realiza pe baza unui sistem de

criterii prin care se urmărește punerea în acord a formei navei cu misiunile de îndeplinit. De asemenea, se va hotărî cum trebuie să arate structura de mentenanță pentru o navă care nu are personal uman la bord. Segmentul B va răspunde de identificarea soluțiilor tehnice pentru managementul navei, asigurarea funcționării optime a subsistemelor mecanice, electrice, etc.

Conducerea Marinei americane dorește să finanțeze astfel de programe atât pentru nave de dimensiuni mari, cât și de capacitate medie capabile să îndeplinească misiuni pentru navele de suprafață. Se estimează că în viitor prezența navelor fără personal uman la bord va crește, acestea devenind parte integrantă a structurii forțelor navale americane.

Se pare că avântul marinarilor americani a fost oarecum domolit de lipsa unor alocări bugetare corespunzătoare. Pentru acest an financiar nivelul de ambiție se va opri la realizarea unor nave pentru depozitare

ce vor fi folosite pentru aprovizionarea cu muniție a navelor luptătoare, în special cu rachete. Aceste nave vor fi în măsură să încarce mari cantități de armamente, să se deplaseze autonom în zona de distribuție, după care să se întoarcă în portul de bază pentru a reîncărca muniții pe care să le transporte la navele angajate în luptă. Avantajul major al acestor platforme pentru depozitare constă în faptul că navele angajate în confruntarea cu inamicul au posibilitatea să rămână în luptă un timp mai mare, ceea ce le crește șansele de a obține victoria.

Deocamdată specialiștii din Marina SUA achiziționează nave comerciale vechi, de diferite tipuri, pentru a studia ce model sau ce design se pretează cel mai bine scopului propus.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, [David B. Larter](#), 13.01.2020

CENTRUL DE INTELIGENȚĂ ARTIFICIALĂ PENTRU OPERAȚII DE INTELLIGENCE

Centrul pentru inteligență artificială (IA) din cadrul Pentagonului urmează să pună la dispoziția specialiștilor în organizarea și desfășurarea operațiilor speciale un nou produs denumit „Entropy”. Rolul acestuia este acela de a reduce volumul de muncă al operatorilor ce acționează în sfera operațiilor de sprijin al luptei. Practic, sistemul Entropy va înmagazina din mediul informativ (Internet) date text și imagini despre inamic, dar și despre caracteristicile populației din zona de acțiune, le va analiza și va pune la dispoziția operatorilor sinteze și estimări rezultate pe baza analizelor efectuate. Aceasta este partea pasivă a activității sistemului. Partea activă constă în transformarea materialelor elaborate în partea pasivă, în ordine de acțiune ce sunt transmise direct către forțele luptătoare ce acționează în teren. Aceștia le pot implementa sau alege un alt mod de acțiune. Cu alte cuvinte, inteligența artificială efectuează analiza datelor, elaborarea concluziilor, formulează și transmite luptătorilor modul de acțiune, iar comandant este cel care ia hotărârea.

Sistemul „Entropy” este încă în faza experimentală, accentul căzând pe partea activă care va suferi îmbunătățiri pe baza experienței acumulate de operatori și a îmbunătățirii deprinderilor lor de a lucra cu algoritmi inteligenței artificiale.

Se pare că IA răspunde perfect dinamicii câmpului de luptă modern în care analiștii se confruntă cu foarte multe informații ce trebuie prelucrate rapid și transmise luptătorilor, însoțite de propuneri de acțiune. „Entropy” face toate aceste lucruri aproape în timp real și, mai mult, încarcă automat toate datele rezultate din analiza informațiilor, precum și mesajele transmise forțelor luptătoare într-o bază generală de date.

Întrucât toate aceste informații sunt făcute automat de algoritmi IA, se realizează economie substanțială de timp și personal. Perspectiva, care nu pare prea îndepărtată, este ca IA să poată să „învețe” din propria sa experiență. Atunci performanțele algoritmilor IA vor depăși cu mult viteza de acțiune a omului, dar și abilitățile acestuia de analiză și sinteză. Eventual, omul va păstra rolul de a aproba propunerile robotului.

Pentru ca sistemele de tipul „Entropy” să atingă nivelul de performanță dorit mai sunt mulți pași de făcut. Deocamdată specialiștii militari americani au pus sistemul „Entropy” la dispoziția Comandamentului de Operații Speciale Pacific pentru a-l testa. Sistemul

poate transmite mesajele vocale în trei limbi: tagalog, mandarină și engleză. Dacă se va dori folosirea sistemului și în alte teatre de operații vor trebui introduse programe cu limbile specifice zonei de acțiune.

Inițial proiectul „Entropy” a aparținut structurii denumite „Inițiativa națională pentru misiuni cibernetice”, dar în urma restructurărilor survenite în organizarea Armatei SUA în baza noii Strategii, a fost transferat către Direcția de Război Informațional Întrunit din cadrul Centrul Întrunit AI.

Obiectivul Centrului Întrunit pentru IA este acela de a realiza superioritatea forțelor armate americane în toate spațiile luptei armate, inclusiv cel electromagnetic, prin asigurarea de informații oportune, reale și protejate. Acest obiectiv se realizează prin identificarea în cadrul domeniilor cibernetic, Operații de Intelligence, Război electronic, a celor mai potrivite funcțiuni în care IA poate fi introdusă cu eficiență maximă pentru îndeplinirea misiunilor specifice.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, 12.09.2020

CHINA TESTEAZĂ UN AVION SPAȚIAL

Deși învăluit în mister de către autoritățile chineze, sunt surse care sugerează că în China se fac teste de zbor cu un model de avion spațial. Se pare că în cadrul primului test s-a folosit un avion experimental re folosibil care a efectuat cu succes primul său zbor spațial. Lansarea în spațiu s-a realizat cu o rachetă LONG

MARCH-2F, de la Centrul satelitar Jiuquan din Mongolia Interioară. Avionul a evoluat pe orbită timp de două zile.

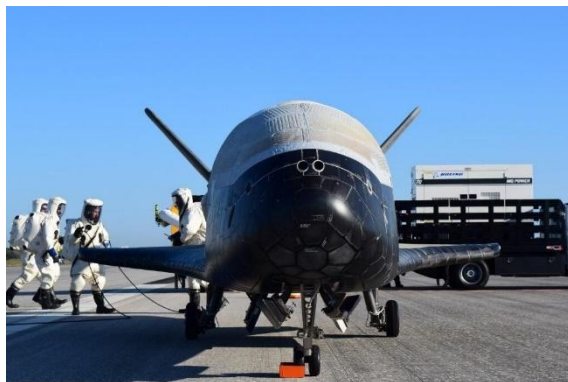
Singura informație oferită de autoritățile chineze despre acest test a fost o imagine a rachetei purtătoare pe rampa de lansare.

Dacă rezultatele obținute în urma procesului de testare se vor dovedi satisfăcătoare, pasul următor ar putea fi realizarea unui avion militar destinat zborurilor extraterestre. Misiunile acestuia ar putea fi lovirea sateliților, a rachetelor balistice, stațiilor orbitale, țințelor terestre, etc. Un astfel de avion este foarte greu de detectat și de interceptat.

Autoritățile chineze au declarat ziariștilor că acest proiect are scopuri pașnice fiind destinat pentru asigurarea unui transport mai convenabil și mai ieftin în spațiul cosmic, lansarea, repararea și recuperarea sateliților, precum și pentru monitorizarea siguranței în spațiu. Nu s-a făcut nicio remarcă privind posibila sa utilitate militară, probabil datorită interdicției asupra unei asemenea întrebunțări stipulată prin Tratatul Spațiului Cosmic din 1967.

Prin comparație cu alte programe similare realizate în SUA se poate afirma că avionul spațial chinez este o dronă de mare rezistență ce poate zbura cu viteză hipersonică în spațiu, având posibilitatea de a trece de pe o orbită pe alta.

Specialiștii militari care

au analizat imaginea și urmăresc cu atenție programele spațiale ale Chinei au observat asemănarea dintre prototipul chinezesc și avionul spațial al Forțelor Aeriene ale SUA, USX-37B.

USX-37B este un avion spațial hipersonic fără pilot, care este lansat pe orbită tot de o rachetă și care a avut deja mai multe misiuni, totalizând 730 de zile petrecute în spațiu extraterestru în perioada 2017-2019. Este considerat ca fiind un avion spațial re folosibil care operează ca o mininavetă.

De asemeni, se consideră că testul făcut la Jiuquan poate fi pus în legătură cu proiectul avionului spațial SHEN LONG care este în dezvoltare de peste două decenii. Conform programului de realizare a mijloacelor de transport spațial anunțat acum trei ani de către China Aerospace Science And Technology Corporation, lansarea primului avion spațial re folosibil era planificată pentru anul 2020.

Același dezvoltator lucrează pentru realizarea unui alt program spațial denumit TENGYUN (cățăraătorul pe nori), care constă dintr-un transportator de capacitate mare și o navă mai mică. Un experiment în tunelul de aer a fost efectuat recent pentru verificarea aerodinamici celor două prototipuri de aeronave.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, 8 septembrie 2020

AVIONUL F-15EX

Pe data de 02.02.2021 a avut loc zborul inaugural al noului avion de interceptie american F-15EX.

Timp de 90 de minute avionul a evoluat fără probleme în fața participanților la eveniment.

În etapa imediat următoare compania Boeing va livra Forțelor Aeriene ale SUA primele două aparate din cele opt contractate pentru acest an financiar. Acestea vor fi trimise la Baza aeriană Eglin din Florida unde vor începe programul de testare.

F-15EX este un aparat modern, proiectat digital, cu o arhitectură deschisă ce permite instalarea celor mai adecvate sistem electronice și de arme pentru îndeplinirea misiunii. De asemeni, avioanele livrate vor fi dotate cu computer ADCP-II pentru planificarea misiunilor, sisteme de război electronic de avertizare timpurie activ/pasiv „Eagle”, radar AN/APG-82, senzori, iar instrumentele de comandă din cabina pilotului vor fi complet digitale.

Forțele Aeriene doresc să achiziționeze până la sfârșitul anului fiscal 2025, 148 de F-15EX, dar cu posibilitatea ca cifra totală să ajungă la 200 aparate.

BIBLIOGRAFIE

Defebse News, **Valerie Insinna**, 04.02.2021

O NOUĂ MISIUNE PENTRU FORȚELE SPAȚIALE

Comandamentul Forțelor Spațiale ale SUA, deși abia înființat desfășoară în paralel atât activități de constituire, încadrare, elaborare a strategiei, cât și de planificare și executare a misiunilor specifice. Astfel se explică faptul că liderii Forțelor Spațiale (FS) deja analizează preluarea unei noi misiuni,

anume identificarea, urmărirea, localizarea țintelor inamice aflate dincolo de câmpul vizual al luptătorilor și transmiterea aproape în timp real către sistemele de luptă terestre a datelor de atac a obiectivelor inamice. Pentru această misiune vor fi folosiți sateliți GEOINT de mici dimensiuni din familia „Guardians”. Aceștia vor transmite imagini și date despre ținte aflate în afara câmpului vizual sau de foc ale sistemelor angajate în luptă cu inamicul. Este demn de subliniat că toate datele și imaginile transmise de sateliți sunt în sprijinul eșaloanelor tactice. Înainte de înființarea Comandamentului FS, sarcini precum transmiterea semnalelor GSM, avertizările privind atacul cu rachete, comunicațiile în bandă largă cu ceilalți sateliți aflați pe orbită și altele aparțineau Comandamentului Forțelor Aeriene.

GEOINT-ul, ca imagistică tactică satelitară aparține mai curând domeniului de intelligence. Imagistica satelitară era în responsabilitatea a două structuri de informații: Oficiul Național de Cercetare (NRO) și Agenția de Informații Geospațiale (NGIA). Întrucât NGIA stabilea cerințele de informații și transforma informațiile satelitare primite în informații acționale, aceasta era principala sursă GEOINT a trupelor. În prezent, progresele realizate în domeniul tehnologiei spațiale au permis ca sateliții de mici dimensiuni să capete importanță operațională, iar produsele lor să fie obținute la prețuri mai mici. Astfel se justifică preluarea GEOINT-ului tactic de către FS.

Preluarea acestei misiuni tactice atrage atenția asupra faptului că pe viitor tot ce aparține domeniului spațial nu va mai fi răspândit la toate categoriile de forțe armate ca până acum, ci va fi centralizat treptat sub umbrela FS. Este o tendință justificată de necesitatea de eficiență economică, de atribuire clară de responsabilitate și de eficiență

operațională. Procesul este la început, se va realiza treptat și se va realiza în strânsă cooperare cu structurile de intelligence, încercându-se totodată evitarea atribuirii aceleiași responsabilități mai multor structuri.

Proliferarea sateliților GEOINT de mici dimensiuni se va face în paralel cu dezvoltarea ofertei comerciale de produse GEOINT. Performanțele realizate de domeniul civil (economic, științific, etc.) a atras atenția specialiștilor militari din cadrul Pentagonului care anticipează o bună cooperare între sectorul militar și cel comercial în dezvoltarea imagisticii spațiale pentru identificarea obiectivelor militare inamice aflate dincolo de câmpul vizual direct al trupelor. Se pare că cei mai interesați de obținerea informațiilor despre țintele aflate dincolo de câmpul vizual sunt comandanții forțelor terestre. Faptul că sateliții GEOINT au abilitatea de a descoperi, urmări și localiza orice obiect mai mare decât un camion, de a transmite aproape în timp real soluții sistemelor de arme terestre de angajare a țintei cu foc, indiferent unde se află pe glob, constituie un avantaj major. În anul 2017 Forțele Terestre ale SUA au lansat deja un astfel de satelit denumit „Kestrel Eye”, iar în cadrul exercițiului „Project Covergence”, desfășurat în 2020, au folosit imagini satelitare comerciale pentru a obține date de descoperire și angajare a țintelor aflate dincolo de câmpul vizual.

De asemeni, Forțele Navale americane investesc în achiziționarea de produse GEOINT.

Laboratorul de Cercetări al Forțelor Aeriene a achiziționat un program de calculator (software) pentru obținerea de imagini satelitare despre țintele aflate în mișcare, iar Forțele Aeriene cumpără imagini comerciale obținute de radare cu deschidere sintetică¹.

Departamentul Apărării și Agenția de Dezvoltare Spațială au declarat că descoperirea țintelor dincolo de câmpul vizual este o misiune de bază a noii constelații de sateliți ce va popula orbita joasă a Pământului într-un viitor nu prea îndepărtat. Se pare că această constelație va fi formată din sute de sateliți artificiali în care GEOINTUL tactic va fi una din priorități.

În viitor, viața și activitățile terestre, inclusiv războiul, vor depinde din ce în ce mai mult prezența și dominarea spațiului extraterestru.

¹⁾ Radarul cu deschidere sintetică (synthetic aperture radar) este un radar utilizat pentru crearea de imagini bidimensionale sau reconstrucții tridimensionale ale obiectelor.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, Nathan Strout, 04.02.2021

DRONA BAYRAKTAR TB 2

UAV-ul turcesc Bayraktar TB 2 a fost dezvoltat de firma Baykar. Acesta poate să zboare la o altitudine de peste 7.000 metri. De la această înălțime poate executa recunoașteri și atacuri cu rachete ghidate prin laser. De asemenea, poate rămâne în aer aproximativ 24 ore. Acest sistem sofisticat poate să facă diferența în lupta împotriva adversarilor care nu dispun de o apărare antiaeriană robustă. În timpul războiului dintre Azerbaidjan și Armenia dronele turcești au fost folosite cu succes pentru atacarea tancurilor inamice, a lucrărilor de artă fixe (poduri, viaducte, etc.), fiind utilizate atât în luptele purtate pe linia frontului, cât și în adâncimea dispozitivului de luptă inamic. Dronele Bayraktar TB 2 au constituit unul din principalele atuuri ale victoriei decisive obținute de trupele azere.

Sistemele de rachete antiaeriene rusești Panțâr S-1 s-au dovedit incapabile să contracareze acțiunile UAV-urilor turcești (circa 23 de sisteme Panțâr S-1 au fost distruse în luptele din Siria, Libia și Nagorno-Karabah).

Analiza eficienței folosirii dronei Bayraktar TB 2 în teatrele de luptă în care echipamente militare rusești și turcești s-au confruntat direct au atras atenția specialiștilor militari atât asupra performanțelor surprinzătoare ale dronei turcești în confruntarea cu sistemele de rachete antiaeriene rusești, cât și în confruntarea cu dronele fabricate în Rusia (Orlan-10).

Cu siguranță că această discrepanță calitativă demonstrată de realitățile câmpului de luptă se va oglindi pe piața internațională de armamente. Deja acest lucru s-a remarcat la expoziția internațională de tehnică de luptă „IDEX-2021” de la Abu Dhabi.

Ucraina a fost printre primii clienți ai companiei Baykar achiziționând în anul 2019, 12 UAV-uri Bayraktar TB 2. Cu siguranță că performanțele demonstrate de acest UAV, în combinație cu rachetele inteligente israeliene, au atras atenția liderilor militari de la Kiev. De fapt, șeful Statului Major General al Forțelor Armate ale Ucrainei, Ruslan Homceak, a exprimat clar intențiade a continua achizițiile de UAV-uri din Turcia.

Această evoluție are o conotație negativă pentru Rusia, dar și pentru întreaga zonă în care interesele Moscovei și ale Ankarei se suprapun deoarece ar putea duce la escaladarea conflictelor atât din Ucraina, cât și din Libia. „Vecinătatea apropiată” este o zonă geografică în Caucaz în care interesele Rusiei se suprapun cu cele ale Turciei și în care poziția Kievului poate înclina balanța în favoarea uneia sau alteia dintre părți. Ucraina înseamnă și SUA, SUA înseamnă și NATO ceea ce va spori sentimentul Moscovei că este sub asediul puterilor atlantice. Acțiunile liderilor de la Kremlin pot fi surprinzătoare și pot genera acțiuni hibride periculoase pentru întreg spațiul est-european.

BIBLIOGRAFIE

Defense News, 9 februarie, 2021, Nicholas Velasquez

PREZENTARE DE CARTE

THE DAY AFTER ROSWELL

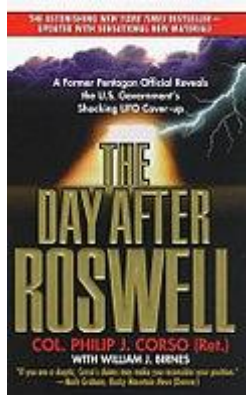

Philip James Corso s-a născut la 22 mai 1915 în California, Pennsylvania. A avut o carieră militară lungă (februarie 1942 - 1 martie 1963) în decursul căreia a activat în cadrul structurilor de informații ale Forțelor Terestre ale SUA. După terminarea celui de Al Doilea Război Mondial a îndeplinit funcția de șef al serviciului de contrainformații American de la Roma, funcție care i-a permis în anul 1945 să organizeze trecerea în siguranță a 10.000 de refugiați evrei de la Roma către Palestina. A fost implicat în combaterea organizațiilor teroriste naziste, a spionilor și trupelor NKVD infiltrate de URSS în Roma.

În perioada 1950-1953 Corso a participat la războiul din Coreea fiind șeful Secției Proiecte Speciale din cadrul Diviziei de Informații a Comandamentului pentru Orientul Îndepărtat.

Între anii 1953 și 1957 colonelul Philip Corso a făcut parte din personalul desemnat să sprijine activitatea Consiliului de Securitate al președintelui Eisenhower. Ulterior, la solicitarea generalului Artur Trudeau, care în anul 1961 conducea Departamentul de Cercetare și Dezvoltare al Forțelor Terestre ale SUA, a devenit șeful Direcției Tehnologii Militare Străine. Luptase în Coreea alături de generalul Trudeau, și între ei existau vechi relații de prietenie și încredere. Acesta a și fost motivul pentru care Corso a fost selecționat să conducă direcția ce urma să aibă rolul principal în studierea tehnologiilor extraterestre rezultate din incidentul de la Roswell și aflate de peste 20 de ani prin bazele militare ale armatei. Încrederea reciprocă a fost prima cerință a postului, a doua fiind păstrarea unei discreții totale asupra provenienței tehnologiilor propuse pentru studiu. Această discreție trebuia să se manifeste cu precădere față de CIA, care era bănuită fie de penetrare, fie de cooperare cu URSS.

În anul 1997, după trecerea în rezervă, colonelul Corso a publicat cartea „Ziua de după Roswell” (The Day After Roswell) în care prezintă într-un mod autobiographic activitățile desfășurate pentru valorificarea tehnologiile obținute de pe nava extraterestră căzută în apropierea localității Roswell din Deșertul New Mexico.

La mai puțin de un an după apariția cărții, 16 iulie 1998, Corso moare în urma unui infarct.

În această carte colonelul Philip J. Corso, avându-l coautor pe William J. Birnes, trece în revistă evenimentele petrecute din momentul în care o navă extraterestră s-a prăbușit în apropierea localității Roswell până la declanșarea procesului de valorificare a tehnologiile noi existente pe nava respectivă.

Incidentul de la Roswell nu a apărut din senin. A existat o perioadă de câteva săptămâni în care instalațiile radar americane aflate la bazele militare de la

Alamogordo și White Sands semnalau o activitate intensă a unor obiecte zburătoare care își schimbau foarte rapid pozițiile, iar radarele nu le puteau nici urmării, nici localiza. Situația era gravă atât timp cât nu se cunoștea nici proveniența acestor nave, nici scopul lor, iar zona cercetată de acestea era aceea unde se aflau instalațiile nucleare americane. Enigma a fost dezlegată în momentul în care un obiect zburător neidentificat s-a prăbuși în deșert. Intervenția militarilor la locul incidentului a fost rapidă. Locul a fost izolat și accesul pompierilor și poliției din Roswell, care au intervenit la fața locului, a fost interzisă. În urma impactului nava a fost avariata relativ ușor, un extraterestru a fost găsit mort în navă, unul care încerca să fugă a fost împușcat de un militar din pază fiindcă nu s-a oprit la somație, și un al treilea a fost capturat viu.

Nava și ce a mai putut fi găsit la fața locului au fost încărcate în camioane și transportate în baza militară de la Alamogordo.

În urma analizei activității desfășurate de vizitatorii extraterestri (atât deasupra Deșertului New Mexico, dar și în alte zone ale SUA) și a descoperirii unor animale mutilate (inciziile nu păreau făcute cu instrumentar medical terestru) s-a tras concluzia că prezența extraterestră are caracter ostil.

Pe parcursul cărții autorul face câteva afirmații foarte interesante privind aspecte oarecum inedite care ne pot da mult de gândit, dacă le acceptăm. Una dintre afirmațiile sale se referă la faptul că astfel de incidente, ca cel de la Roswell, au mai avut loc în decursul anilor. Se pare că inclusiv Germania nazistă ar fi avut acces la tehnologie extraterestră, ceea ce explică avansul tehnologic materializat în înzestrarea armatei germane. Din fericire nu toate tehnologiile descoperite în Germania după război și de americani, și de ruși au putut fi transformate în arme.

O altă afirmație interesantă este aceea referitoare la gradul înalt de penetrare de către KGB a CIA, dar și a structurilor de politică externă ale SUA, guvernului și chiar a Casei Albe.

Autorul se exprimă dur față de modul în care SUA a pierdut războiul din Coreea. Consideră că trădarea a fost din interior și că planurile de luptă ajungeau la consilierii sovietici din Coreea de Nord, chiar înainte de a ajunge la generalul McArthur.

Cursa înarmărilor din timpul Războiului Rece și mai ales programele de cucerire a spațiului extraterestru, au avut ca scop atât confruntarea dintre cele două puteri militare, dar și controlul spațiului adiacent Pământului și chiar a suprafeței terestre, pentru a se descoperi eventuale construcții (baze) ale celor care cercetează cu atâta asiduitate Terra.

Conform celor afirmate de autor, toate misunile spațiale, aselenizările, etc. s-au aflat permanent sub observarea unor entități străine. Acesta este și motivul pentru care SUA, Rusia și mai nou China, încearcă să instaleze baze permanente cu personal uman pe Lună sau pe Marte. Din aceste poziții fixe spațiul poate fi monitorizat mai eficient și navele eventualilor intruși pot fi descoperite prin triangulație.

O altă afirmație interesantă a autorului este că acești vizitatori extraterestrii interesați de Terra, în pofida avansului lor tehnologic, nu sunt invulnerabili.

Foarte interesantă este descria metodei ingenioase prin care colonelul Corso asigura transferul tehnologiilor extraterestre către industrie, păstrându-se un secret absolut. În primul rând s-a întocmit o listă de priorități pentru tehnologiile ce trebuiau studiate de centrele de cercetare ale armatei, pentru ca ulterior să fie transferate către industria militară. Cu datele obținute din studierea primară de către tehnicienii militari a sistemelor descoperite pe nava extraterestră, colonelul Corso se prezenta la un centru de cercetare și dezvoltare al armatei despre care se știa că are preocupări în domeniul tehnologiei selectate. Oamenii de știință înțelegeau imediat valoarea și noutatea proiectului și îl luau în studiu. Dacă cercetătorii întrebau cumva de unde provin datele prezentate de Corso ca propunere de a fi studiate, răspunsul era simplu: structurile de informații l-au procurat din străinătate prin metode specifice și Pentagonul dorește să afle opinia specialiștilor dacă proiectul poate fi realizat. Astfel toată lumea era mulțumită: secretul provenienței tehnologiei propuse era păstrat, centrele de cercetare proiectau un sistem nou, revoluționar și primeau fonduri mai mari, iar industriile care lansau proiectul în producție făceau profit.

Astfel au apărut tehnologii care au asigurat avansul tehnologic impresionant al Armatei SUA. Printre proiectele ce au urmat drumul descris mai sus se numără: intensificatorul de lumina reziduală (aparat de vedere pe timp de noapte); acceleratorul de particule, fibra optică; laserul; cipurile pentru circuitele integrate; materialul pentru veste antiglonț (Kevlar); sisteme de scoatere din funcțiune a sateliților; sisteme de interceptare a rachetelor inamice; sistemele Stelth (avioane invizibile); modalități de hrănire a cosmonauților și altele. Controlul și influențarea spectrului electromagnetic din jurul Pământului au influențat progresele majore făcute în comunicații și zboruri extraterestre.

De ce a durat atât de mult pentru inițierea studierii materialelor intrate în posesia armatei? Sunt foarte multe motive care au determinat acest lucru, totuși, se pare că cel mai important a fost gradul mare de confidențialitate ce a înconjurat incidentul de la Roswell. Președintele Eisenhower a constituit imediat un grup guvernamental restrâns, care acționa în cel mai mare secret și care se întrunea periodic sub conducerea amiralului Roscoe H. Hillenkoetter, directorul CIA. Sarcina acestui grup era aceea de a ține evidența tuturor evenimentelor de gradul 0, să distribuie la categoriile de forțe tehnologiile de proveniență extraterestră în funcție de specificul fiecăreia și să pună în aplicare planuri de dezinformare a opiniei publice privind existența „farfuriilor zburătoare”.

NOTĂ

În luna iulie 2020 senatorul Marco Rubio a promovat o inițiativă legislativă, aprobată de Congres în decembrie 2020, prin care se acordau mai multe resurse pentru investigarea și colectarea informațiilor din surse deschise. Suma acordată era de 2,3 trilioane de dolari pentru anul financiar 2021. Partea interesantă este că suma vizează, printre altele, impulsivarea activităților desfășurate de Pentagon, FBI, CIA și alte agenții similare pentru colectarea și analizarea informațiilor referitoare la obiecte zburătoare neidentificate. De asemeni, se solicita Pentagonului, FBI și CIA să declasifice și să pună la dispoziția membrilor Congresului toate datele colectate până în prezent referitoare la OZN-uri.

Raportul pe care agențiile de informații îl vor prezenta legislativului va fi neclasificat, dar va avea și un supliment care va fi secret.

Congresul este îngrijorat de faptul că la nivel guvernamental nu este implementat un proces unificat pentru colectarea și analizarea informațiilor privind „fenomenele aeriene neidentificate”.

Prin acest nou act legislativ Congresul SUA dorește să fie informat asupra oricăror tentative extraterestre de a colecta informații geospațiale

(GEOINT), informații în comunicații (SIGINT), HUMINT, amprente electronice, indiferent ce agenție de informații le va colecta. De asemenea, se solicită informații privind posibila existență a unor tehnologii de proveniență extraterestră în China, Rusia, Coreea de Nord, Iran și alte state ce pot reprezenta amenințări la adresa securității naționale a SUA. Se mai solicită informații referitoare la eventuale cooperări ale guvernelor statelor considerate ostile SUA cu entități extraterestre.

În concluzie, putem afirma că există posibilitatea ca incidente de tipul celui de la Roswell să fi avut loc și în alte părți, și astfel de tehnologii de origine extraterestră să fi intrat și în posesia altor state. Mai grav, se estimează ca posibilă stabilirea unei forme de cooperare între guverne ale unor state ostile SUA cu entități extraterestre.

Toate aceste posibilități sunt analizate și de colonelul Corso în „Ziua de după Roswell”.

Cartea este interesantă, credibilă și poate că anticipează noi provocări cu care omenirea se va confrunta în viitor.

Personal cred că uniți am putea face față unor astfel de provocări, dar cu condiția ca „extratereștrii” să nu fie în posesia unor tehnologii care să le permită manipularea minții umane (după cum ne comportăm față de Pământ, dar și față de noi înșine, aceasta este o posibilitate ce trebuie luată în calcul).

Gl. Bg. (r) Dan NICULESCU

Tipar digital realizat la Tipografia **pim**
Iași, Șoseaua Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 109, 700497
Tel.: 0730.086.676, 0732.430.407;
Fax: 0332.440.715
E-mail: editura@pimcopy.ro, editura.pim@gmail.com
www.pimcopy.ro

Responsabilitatea pentru conținutul materialelor publicate revine în
exclusivitate autorilor.
Fotografiile care însoțesc articolele sunt preluate în majoritate de pe internet

DINCOLO DE ORIZONTURI

Publicație

a Asociației Diplomaților Militari în Rezervă și în Retragere „Alexandru Ioan Cuza”
Bulevardul Schitu Măgureanu nr. 7, ap. 2 parter, BUCUREȘTI, sectorul 1, cod poștal 10181
Telefon/fax: 0314 255 428; www.admrr.com; e-mail: admrrcentral1@yahoo.com
Articolele pot fi reproduse numai cu permisiunea editorului
ISSN 2501-9279